

Başlarken

Fuat YİĞİT
Genel Başkan Yardımcısı

İnsanlık tarihi geçmişten günümüze daima savaşlarla anılmaktadır. Durumun böyle karmaşık hale gelmesi yeryüzünde var olan insan sayısı, sosyal hayatın dinamikleri ve toplumların birbiri üzerinde kurmuş olduğu baskıyla doğru orantılıdır. Bu ortamın neticesi ile milletler farklı çıkar hesapları gütmeye başlamıştır. Hep daha fazlasını isteyen emperyal ideolojilerin etkisinde kalan ve gücü ekinde bulunduran toplumlar kan, zulüm, haksızlık ve acı üzerinden dünyayı dizayn etmeye çalışmaktadırlar. Filistin, Irak, Afganistan, Libya, Yemen ve Suriye enerji kaynaklarının kontrolü ve dünya jandarmalığı uğruna radikal örgütlere teslim edilerek tarumar edilmiştir.

Demokrasi götürme vaadiyle ortaya çıkanlar birlikte iş yaptığı monarşi rejimlere dokunmadan hedefindeki ülkelere müdahale etmekte, sözde demokrasi ile onları buluşturmak istemektedirler. Çok basit bir soru cevap ile bazı gerçeklere birlikte cevap verelim.

2 Ağustos 1990'da başlayan körfez krizinden bugüne Türkiye'mizin Irak sınırı daha mı güvenli? Irak Türkmenleri daha mı özgür?

15 Mart 2011'de Suriye'nin güneyinde Dera'daki kıvılcım ile başlayan iç savaştan sonra ülkemizin güney sınırı daha mı güvenli? Suriye Türkmenleri daha mı özgür?

Cevap sadece sömürgeci güçlerin katili taşeron etnik halklar biraz daha fazla kan emdiler. Biraz daha fazla kardeş katlettiler. Kapı komşularını öldürdüler. 300-500 USD daha fazla kazandılar. Ama şu unutulmamalıdır: Kırdığın yerden kırılırsın. Uğruna insanları sattığın, komşularını katlettiğin, ülkeni tarumar ettiğin güçler yarın seni de bozuk para gibi harcayacaklar. Suriye iç savaşı başladığı günden bugüne milyonlarca Suriyeli ülkesini terk edip mülteci oldu. Ülkenin ve bölgenin demografik yapısı değişti. Terör örgütleri DAESH ve PKK/PYD/YPG'yi kurduran aynı koalisyon, bu gruplarla savaşıyor gibi yaparak DAESH eliyle katledip, kovduğu Suriye halkının geride bıraktığı topraklara bir kahraman gibi diğer terör örgütünü soktu. Sonra baktı vekalet ile işi çözemiyor kendileri bu bölgeye bizzat çöreklandılar.

Bütün bu gelişmelerin ve Güney sınırimızda meydana gelen bu hadiselerin Türkiye Cumhuriyetine etkisini ve Suriye Türkmenlerinin durumuna dikkat çekerek milli bilinç oluşturma gayesi ile dergimizin bu sayısını Suriye Türklüğü, Zeytin Dalı Harekâtına ayırmak istedik. Dergimizin bu yeni sayısını sizlere takdim ederken, dergimize görüş röportaj ve yazı noktasında destek veren değerli bilim insanı ve yazarlarımıza teşekkür ediyoruz. Bu vesile ile bütün eğitim çalışanlarına sorunların çözüldüğü, haksızlığın-hukuksuzluğun olmadığı bir gelecek diliyorum. Memleketimizde cereyan eden bölücü teröristlerin aşağılık eylemlerine karşı cansiperane mücadele eden güvenlik güçlerimize teşekkür ediyor; gazilerimizi şükran, şehitlerimizi minnet ve rahmetle anıyorum.

Saygılarımla...

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Ocak - Şubat - Mart 2018
Sayı : 62

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
Talip GEYLAN
Genel Başkan

Yazı İşleri Müdürü
Fuat YİĞİT
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDÖĞAN
Cengiz KOCAKAPLAN
Selehattin DOĞUN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltilme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6
Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir

Basım Tarihi 03.03.2018

Grafik Tasarım ve Baskı

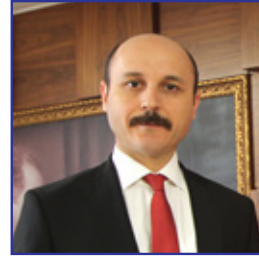

Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN

Atatürk Bulvarı No: 44/27 Sıhhiye - ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07

Basım Yeri : Matus Basımevi Reklam ve Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sit. 1514 Sokak No:2 İvedik Organize Sanayi
Yenimahalle - Ankara

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

06 Genel Başkan Talip GEYLAN ile söyleşi

“Türkiye, bölgede yaşayan halkların kabullenmediği, siyasi ve kültürel sınırları yeniden tanzim etmek isteyen bu tezgâhı bozacak adımları; askerimizin kahramanlığı, diplomasi ve iç siyasette milli bir uzlaşmayla yerle yeksan etmiştir.”

10 Makale ORTADOĞU'DA VERİLEN MİLLİ MÜCADELE Prof. Dr. Mustafa E. ERKAL Emekli Öğretim Üyesi

12 Makale EL BAB'A ve AFRİN'E GİDEN YOL: ÖNCESİ VE SONRASI Dr. Bahadır Bumin ÖZARSLAN Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

16

Makale

**SURİYE TÜRKMENLERİ İÇİN
YENİ DÖNEM VE GELECEK
PROJEKSİYONU**

Dr. Cemil Doğaç İPEK

Atatürk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler
Bölümü Araştırma Görevlisi

19

Makale

Mehmet ŞANDIR

Suriye Türkmen Meclisi Onursal Başkanı,
24. Dönem Mersin Milletvekili

24

Makale

**SURİYE TÜRKMENLERİNİN
ZORUNLU GÖÇLERİ**

Miray VURMAY GÜZEL

Suriye Türkmen Meclisi Koordinatörü
Ankara Üniversitesi Türk İnkılap
Tarihi Enstitüsü Doktora Adayı

30

Makale

**SURİYE TÜRKMENLERİ
ÜZERİNE KISA BİR NOT**

Doç. Dr. M. Serkan TAFLIOĞLU

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

32

Makale

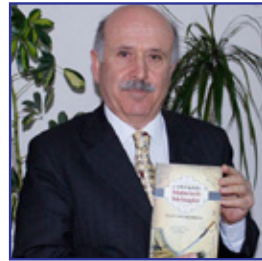
**BAYIR-BUCAK TÜRKMEN
BÖLGESİNDEKİ TÜRK VARLIĞI**

Latif İLTAR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
Türk Dili Bölümü Öğretim Görevlisi

Cihat Burak KORKMAZ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
Türk Dili Bölümü Öğretim Görevlisi

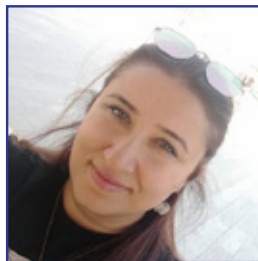
39

Makale

**TÜRK'ÜN BÜYÜK ZAFERİ KUT'UL AMARE
VE KAHRAMAN HALİL PAŞA'NIN ASKER-
LERİNE YAYINLADIĞI EMİR**

Necdet BAYRAKTAROĞLU

Emekli Savcı - Yazar

44

Makale

**19 MAYIS'IN YIL DÖNÜMÜNDE
BİR SOYKIRIM YALANI:PONTUS
Müfide ÇETİN**

İzmir 3 Nolu Şube Yönetim Kurulu Üyesi

Söyleşi : Meltem YALÇINKAYA

Genel Başkan Talip GEYLAN:

“Türkiye, bölgede yaşayan halkların kabullenmediği, siyasi ve kültürel sınırları yeniden tanzim etmek isteyen bu tezgâhı bozacak adımları; askerimizin kahramanlığı, diplomasi ve iç siyasette milli bir uzlaşmayla yerle yeksan etmiştir.”

■ Türk Silahlı Kuvvetleri Afrin’de önemli bir başarıya imza attı. Bu minvalde Afrin Harekâtı’nı ve Türkiye’nin terörle mücadelesini değerlendirir misiniz?

Türk Eğitim-Sen önce ülkem düsturunu ilke edinmiş, her koşulda, her durumda milletin ve devletinin yanında olan bir sendikadır. Bu bağlamda 23-24.03.2018 tarihlerinde Zeytindalı Harekâtı’na destek vermek amacıyla İskenderun, Hatay ve Kilis’te idik. Hatay’ın Hassa, Kırkhan ve Reyhanlı ilçeleri ile Kilis ziyaretlerinde çeşitli temaslarda bulunduk. Bu kapsamda; Kırkhan

İlçesi Güzelce Karakolu’nu, Kilis’te Güllüba 3. Hudut Taburunu ziyaret ettik, Şırnak’ta helikopter kazasında şehit düşen İlker Acar’ın eşi üyemiz Gülçin Acar’a taziye dileklerimizi ilettik, Kırkhan Beyazıt-i Bestami Tepesinde, Afrin Harekâtı’na verdiğimiz destekle ilgili basın açıklaması yaptık. Öncelikle sınırlarımız içinde ve sınır ötesinde güvenliğimizi sağlarken şehit olan tüm Mehmetçiklerimizi minnet ve rahmetle yâd ediyor; yaralı askerlerimize de acil şifalar diliyorum.

Devletimizin terörle mücadelesine şüphesiz, amasız, tavizsiz bir şe-

kilde destek veriyoruz. Bu anlamda Türk Silahlı Kuvvetleri’ne minnetlerimizi ifade etmek istiyorum. Türk Silahlı Kuvvetleri, 18 Mart 2018 tarihinde teröristlerin işgal ettiği ve terör yuvası haline getirilen Afrin’i teslim alarak huzura kavuşturdu. 18 Mart tarihinin bizde anlamı büyüktür; Çanakkale Zaferi’nin yıl dönümüdür. Bir önceki operasyon Fırat Kalkanı Harekâtı da hatırlarsanız, 24 Ağustos 2016 tarihinde başlamıştır. O da Mercidabık Seferi’nin 500. yıl dönümüne denk gelmiştir. Bu anlamda Türk Silahlı Kuvvetleri’nin milli sembollerimize yeni bir can

vermiş olmasından dolayı da ayrıca teşekkür ediyorum. Türk ordusu güçlüdür, Türk devleti güçlüdür, terörün üstesinden gelecektir aynı zamanda yıllardır kan ve gözyaşının hâkim olduğu Ortadoğu'ya da huzur getirecektir. Nitekim gerek Fırat Kalkanı operasyonu sonrasında gerekse Zeytin Dalı Harekâtı sonrasında terörden arındırılan bölgelerdeki insanlarımızın, soydaşlarımızın, dindeşlarımızın yaşamış olduğu mutluluk bunun somut göstergesidir. Türk Eğitim-Sen adına, Harekâtın başlangıcından bugüne kadar, Mehmetçiğe verdiği sınırsız destekle yüzümüzü güldüren, bizleri ortak geleceğimiz adına umutlandıran ve askerimize gece gündüz demeden maddi-manevi güç aşıl原因 Hatay halkına özel teşekkürlerimi ve minnetlerimi ifade etmek istiyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımızın dediği gibi bu operasyonla şimdilik virgöl konulmuştur; noktalanıncaya, terörün son unsuru temizleninceye kadar, öncelikle Menbiç'ten başlayarak Fırat'ın doğusuna kadar operasyonlar devam etmeli, Türkiye Cumhuriyeti'nin güney sınırları güvenlik altına alınmalıdır. Bilinmelidir ki; Türkiye'nin sınır güvenliği Türkiye'nin sınırları dışında başlıyor. Dolayısıyla bütün sınır hattımızda -Suriye ve Irak dâhil olmak üzere- güvenlik koridoru oluşturulmalı ve teröristler yok edilmelidir. Olayın şöyle bir boyutu olduğuna da inanıyoruz: Bu, sadece terör olayı değildir. 100 yıl önce ara verilen hesap yeniden açılmıştır. 100 yıl önce 1. Dünya Savaşı akabinde devletimizin gücü yetmediği için bölgenin tanziminde o dönemi toprak kaybederek kapattık. Şimdi 100 yıllık hesap yeniden görülüyor. Bu olay, Ortadoğu'nun yeniden tanzim edilmesi projesidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu kez toprak kaybetmemenin mücadelesini veriyor. Terör örgütleri ne yazık ki devletlerarası mücadelesinin enstrümanı olarak kullanılıyor. Dolayısıyla terörle mücadele ederken, aynı zamanda küresel organizasyonla hesap gör-

“Bilinmelidir ki; Türkiye'nin sınır güvenliği Türkiye'nin sınırları dışında başlıyor. Dolayısıyla bütün sınır hattımızda -Suriye ve Irak dâhil olmak üzere- güvenlik koridoru oluşturulmalı ve teröristler yok edilmelidir.”

düğümüzü gözden kaçırmamamız lazım. Bu minvalde bir kez daha yineliyoruz: Devletimizin terörle mücadelesini sonuna kadar destekliyoruz. Halkımıza da bu operasyona verdiği destekten dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Bakınız; Doğu Guta'da yaşananları, Suriye rejiminin yaptığı operasyonları görüyoruz. Müslüman bir ülke yine Müslüman sivil insanların yaşadığı yerleşim bölgesine havadan operasyon yapıyor. Suriye iç savaşında bugüne kadar 500 bin sivil can kaybı var. Bunun bir kısmını rejim, bir kısmını teröristler, bir kısmını da uluslararası güç adı altındaki birlikler yaptı. Sadece Türkiye Cumhuriyeti Devleti sivillere zarar vermedi. Resmi rakamlara göre Türkiye'de 3.5 milyon mülteci ağırlıyoruz. Tüm bunlar devletimizin kudretini, şefkatini, milletimizin ferasetini gösteriyor. Tarih, Türk milletini minnetle yâd edecek.

■ Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı harekâtlarının ardından, Suriye'nin geleceğini ve Ortadoğu'da meydana gelebilecek gelişmeleri Türkiye'nin milli güvenliği ve menfaatleri açısından nasıl yorumlarsınız?

Türkiye, batı ve doğu arasında hassas ve ehemmiyetli bir jeopolitik bir gücün adıdır. Devraldığı cihan devleti geleneğinin de işaret edeceği gibi, bir yönü ve yüzü Balkanlar'a ve batıya; diğer yüzü Kafkasya, Türkistan ve Ortadoğu'ya dönük kilit role sahip büyük bir ülkedir. Suriye iç savaşının ortaya çıktığı ilk dönemden itibaren, bu kanlı savaşın bedelini Suriyeli masumlar öderken, ülkemiz kardeşlerine yardım edebilmek adına sayıları milyonlarla ifade olunacak göçmeni ağırlamak mecburiyetinde kalmıştır. Suriye'de kalıcı barışın ve istikrarın sağlanması Türkiye için vazgeçilmez bir güvenlik meselesi haline almıştır.

Suriye bölgesel ve küresel düzeyde büyük güçlerin mücadelesi sahası haline gelmiş, savaşın sözde yerel gruplar eliyle vekâleten yürütüldüğü bir kan gölünü ifade etmektedir. Devam eden iç savaş sahada terör örgütlerinin hâkimiyetini kuvvetlendirmeleri sonucunu beraberinde getirdi. Yaşadığımız gelişmeler açıkça göstermiştir ki, PKK/YPG, DEAŞ, EL Kaide vb. oluşumlar emperyalizmin bölgesel dizaynına hizmet eden proje oluşumları haline almıştır. Terör bataklığı, yüz binlerce Suriye vatandaşının evlerini terk etmek zorunda kaldıkları asrımızın en büyük demografik değişim hareketlerinden birine sebep oldu. En önemlisi emperyalist ve zalim bir proje olarak semirtilen PKK Türkiye'nin güney hudutlarında bir terör koridorunu devlet haline getirmeye teşebbüs etti.

Türkiye, bölgede yaşayan halkların kabullenmediği, siyasi ve kültürel sınırları yeniden tanzim etmek isteyen bu tezgâhı bozacak adımları; askerimizin kahramanlığı, diplomasi ve iç siyasette milli bir uzlaşmayla yerle yeksan etmiştir.

“Suriye ve Irak’ın yeniden yapılanması sürecinde Türkmenler kilit bir öneme haizdir. Arap ve Kürt kardeşlerimizin de mağduriyetlerinin giderilerek bölgede yaraların sarılacağı kalıcı bir barışa herkesin çok ihtiyacı var. Türkmenler, barış, huzur ve demokrasiyi temsil ediyorlar. Türkmen kardeşlerimiz Türkiye demektir.”

Meşru müdafaa ve terörle mücadele hakkını sahaya yansıtarak, milletler arası hukukun kendisine tanıdığı meşruiyet alanı içerisinde, insanlığın ve adaletin yeniden tesisi için, Türk silahlı Kuvvetleri; bir barış ve huzur operasyonu yürütmüştür. Biz, Fırat kalkanı ve Zeytin dalı harekâtlarını adil, insani ve milli bir mücadele olarak tarif ediyoruz.

Afrin’den, Tel Rıfat’a, Münbiç’ten, Ayn-el Arab’a, Sinca’r’dan Kandil’e kadar terörün ve zulmün yuvalandığı her noktaya müdahale edilmesi, emperyal dizaynının koçbaşı haline gelmiş bu menfur terör organizasyonu yok edilmelidir. Suriye ve Irak’ın güvenliği ve huzuru, Türkiye’nin sınır güvenliği, bekası ve geleceği devletimizin göstereceği bu kararlılığın devamıyla doğrudan alakalıdır.

■ Suriye’nin geleceği açısından Türkmenlerin rolü ne olmalıdır? Görüşlerinizi alabilir miyiz?

Irak ve Suriye son yirmi yılda, çatışma ve iç gerilimlerin etkisiyle, yeryüzünün en istikrarsız ve kanlı iki ülkesi halini aldı. Enerji kaynaklarını kontrol edebilmeyi, bölgede jeopolitik üstünlük sağlayabilmeyi hedefleyen ülkeler, Suriye iç savaşını

ve Irak’ın işgal sürecini hızlandırdılar. Milyonlarca sivil hayatını kaybetti, yaşadıkları bölgeleri terk ederek göçmen konumuna düştü. Bölgesel savaşın büyük mağdurları olarak Irak ve Suriye’de yaşayan Türkmen kardeşlerimiz büyük mağduriyetlere düşer oldular.

Türkmenler bizim için bölgedeki güvenliğimiz ve milli menfaatlerimizin vazgeçilmez parçasıdır. Bugün TSK’nın harekât icra ettiği bölgeler başta olmak üzere, Suriye’de vatandaşlarına geri dönerek demokratik haklarını elde etmesi gereken ana unsur Türkmen kardeşlerimizdir. Terör gruplarıyla bağlantıları olmamış, demokrasi ve istikrarın gelişmesine müsait kültürel alt yapılarıyla, Suriye ve Irak’ın yeniden yapılanması sürecinde Türkmenler kilit bir öneme haizdir. Arap ve Kürt kardeşlerimizin de mağduriyetlerinin giderilerek bölgede yaraların sarılacağı kalıcı bir barışa herkesin çok ihtiyacı var. Türkmenler, barış, huzur ve demokrasiyi temsil ediyorlar. Türkmen kardeşlerimiz Türkiye demektir.

■ Son dönemde eğitimin en önemli gündem konularından birisi öğretmenlere performans değerlendirme sistemi yönetmelik

taslağıdır. 2017 yılının Ekim ayında 12 pilot ilde hayata geçen uygulama öğrencilerin hakaret içerikli paylaşımlarının ardından iki gün sonra kapatılmıştı. Buna rağmen öğretmenlere performans uygulamasının yeniden gündeme getirilmesi ne anlama gelmektedir? Bu uygulamanın öğretmenlerin performansını artıracağını düşünüyor musunuz? Öğretmenlere performans sistemi getirilmesi durumunda sendika olarak tavrınız nasıl olacaktır?

Öncelikle şunu belirtmek istiyorum; performans değerlendirmesine şiddetle karşıyız. Niyetlerinin öğretmenlerin eksiklerini tespit etmek olduğunu söyleseler de –ki böyle olmadığını düşünüyorum- performans neticesinde ortaya çıkacak puanları kariyer basamaklarından, ücretlere, görevde yükselmeden yönetici atamasına kadar birtakım süreçlerle ilişkilendirmişler. Demek ki amaç farklı. Bu sistem hayata geçerse, öğretmenlerin üzerinde Demokles’in kılıcı gibi tehdit olarak duracaktır. Öğretmenlere performans değerlendirme sistemi, öğretmenlerimizin itibarını sarsacak, öğretmenleri etkisizleştirecek, öğretmenlere psikolojik şiddet aracı olarak kullanılabilir bir uygulama

madır. Öğretmenlerin gerek okul müdürleri, gerekse zümre öğretmenleri ve diğer öğretmenler tarafından değerlendirilmesi başlı başına bir vakiadır. Yandaş yöneticilerin okulları mesken tuttuğu göz önüne alındığında bu değerlendirmelerin objektif olmayacağı görülecektir.

Okullarımızın önemli bir bölümü mülakatla getirilen yöneticiler nedeniyle kabiliyetli, donanımlı, ehil insanlar tarafından yönetilmemektedir. Sendikal, ideolojik, siyasi ya da başka saiklerle hareket eden okul yöneticilerinin öğretmenlere hak ettikleri puanı vermeyeceği çok açıktır. Öğretmenlerin meslektaşları tarafından değerlendirilmesi de çalışma barışını bozacaktır.

Öğretmenlerin veli ve öğrenciler tarafından değerlendirilmesine gelince; bu, başlı başına bir felakettir. Öğretmen not verilen değil, not verendir. Hatırlarsanız 2017 yılı Ekim ayında 12 ilde pilot uygulama başlatıldığı dönemde öğrencilerin öğretmenlere hakaret içeren paylaşımları olmuştu. Örnek vermek gerekirse; öğrenciler, 'Yıl intikam yılıdır kimse not için yanıma gelmesin' 'Hocam yüz ver yüz vereyim' 'Hocam sözlüleri girmedim ona göre' 'Hocam sözlüm en son kaç olur?' şeklinde paylaşımlarda bulunmuştu. Öğrencilerin bu mesajları üzerine MEB, sistemi kapattığını duyurdu. İşte tüm bunlar öğrenci ve veli tarafından bir öğretmen değerlendirmesinin söz konusu olmayacağını göstermektedir. Öte yandan çocuğunun okuluna bir kez bile uğramayan, öğretmeninini adını dahi bilmeyen veliler öğretmenleri nasıl değerlendirecektir? Öğrenci üzerinde hiçbir hâkimiyeti kalmayan, yetkisiz, etkisiz, korkutulan, sindirilen öğretmenlerimizle bu kez de not pazarlığı yapmaya yeltenen öğrenciler ve veliler olabilecektir.

Öğretmenlere sınav getirilmesinin de kabul etmiyoruz. Bilindiği gibi taslağa göre, öğretmenlere 4 yılda bir mesleki yeterlik sınavı getiriliyor.

"Çocuğunun okuluna bir kez bile uğramayan, öğretmeninini adını dahi bilmeyen veliler öğretmenleri nasıl değerlendirecektir? Öğrenci üzerinde hiçbir hâkimiyeti kalmayan, yetkisiz, etkisiz, korkutulan, sindirilen öğretmenlerimizle bu kez de not pazarlığı yapmaya yeltenen öğrenciler ve veliler olabilecektir."

Öğretmen yeterliliği sadece akademik olarak ölçülmez. Öğretmenin performansının motor gücü tecrübedir. Şöyle bir örnek vereyim. Tıp fakültesinde okuyan bir öğrenci 6 yıl sonra TUS'a girer, bir alanda uzmanlaşır, yıllar içerisinde kendisini geliştirir, dünya çapında bir doktor olur. Dünya çapında uzmanlaşmış bir doktor 20 yıl sonra yeniden TUS'a girerse, aynı puanı alabilir mi? Öğretmen için de aynı durum geçerlidir. Tecrübenin yeterliliği bir sınavla ölçülmez. MEB öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak için, tüm öğretmenleri 5 yılda bir içeriği doldurulmuş bir hizmet içi eğitime alabilir. Herkes bilmelidir ki, öğretmenlerin sınava tabi tutulmasına kesinlikle karşıyız.

Öğretmenlerimizin itibarını yerle yeksan eden, öğretmenleri şamar oğlanına çeviren, saygınlıklarını kaybettiren uygulamalara dün olduğu gibi bundan sonra da karşı duracağız. MEB'e çağrıda buluyo-

ruz. Önceliğiniz performans sistemi getirmek değil, performansı artırıcı tedbir almak olmalıdır. Şayet öğretmenlere performans değerlendirme sistemi tüm eleştirilere rağmen hayata geçerse, Türk Eğitim-Sen olarak geçmişte 'Meslektaşım puan vermiyorum' şeklinde aldığımız eylem kararını devam ettireceğiz, öğretmenlerin itibarını rencide eden bu uygulamaya geçit vermeyeceğiz. Zaten öğretmenlerimiz toplumda itibarsızlaştırma tazyikiyle karşı karşıyadır. Bu uygulama, öğretmenimizin itibarını bir kat daha rencide edecektir. Şu gerçeği kimse gözden kaçırmamasın: Eğitim ve öğrenci söz konusu olduğunda en çok kaygı duyan öğretmendir. Öğrenciyi en fazla düşünen de öğretmendir. Dolayısıyla Milli Eğitim Bakanlığı öğretmeni huzursuz etmeyi bırakmalıdır. Öğretmenlerimizin motivasyonunu, performansını artırıcı tedbirler geliştirilmelidir.

Yönetici atamaları ile ilgili mülakatlar yapıldı. Sendika olarak mülakatlarda geçtiğimiz yıllardaki adaletsizliklerin, hak ihlallerinin, yandaş kayırmaların bu yıl yaşanmaması için ne tür girişimlerde bulundunuz?

Hatırlarsanız, İstanbul'un Silivri ilçesinde mülakatlardan önce sendikamıza bir torpil listesi ulaştı. Listede, yapılacak mülakatlarda kime ne puan verileceği belirtiliyordu. Bu ihbar listesini noterde tasdik ettirdik. Torpil listesindeki puanlarla, mülakatlarda verilen puanların örtüşüğünü gördük.

O dönemlerde başka rezilliklerde yaşandı. Mesela; Muğla'da müdürlük mülakatında Komisyon Başkanı, komisyonun göreve başlamasından önce komisyon üyelerine, 'Kimin hangi okula atanacağı belirlendi. Biz de bu isimlere bu puanları vereceğiz' dedi. Şerefli bir komisyon üyesinin de hazır listeleri onaylamadığı için Milli Eğitim Müdürü tarafından istifası istendi. Bu-

“Hz. Ömer’in “Kenarı Dicle’de bir kurt aşırta koyunu, Gelir de adl-i İlahi sorar Ömer’den onu” sözünü de hatırlatmak istiyorum. Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz’ın ve MEB bürokratları Bakanlığı bu anlayışla yönetmelidir. Türkiye’nin neresinden olursa olsun mülakatlarda yaşanacak en küçük bir hak ihlalinde sorumluluk Milli Eğitim Bakanlığı’ndadır.”

nun üzerine komisyon üyesi Muğla Valiliğine tüm olan biteni anlatan bir dilekçe vererek, istifa etti.

Yine yönetici mülakatlarında İstanbul’da 100 tam puan alan 86 kişinin 81’i bir sendikanın üyesidir. 90 ve üzeri puan alan 214 kişinin de 199’u bir sendikanın üyesidir. Bunun iki anlamı vardır. Ya İstanbul’daki en yetenekli, en donanımlı yönetici adaylarının tamamı bir sendikada toplanmış ya da İstanbul İl Mili Eğitim Müdürlüğü’nün oluşturduğu bu komisyonlarda çekirdek çitler gibi kul hakkı yenilmiş. Yorum kamuoyundur. Bu tür yandaş tavırlardan MEB’in ve iktidarın da rahatsız olduğundan eminim. Bu tür rezilliklerin tekrar yaşanmaması için tedbir alınmalıdır. Liyakat mutlaka sağlanmalıdır. Tüm bunların yeniden yaşanmaması için Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz ve MEB yetkilileri çok titiz davranmalıdır. Sendikamız, gerek yönetici görevlendirmelerinde gerek öğretmen atamalarında gerekse memur alımlarında sözlü sınava tamamen karşıdır. Yönetici görevlendirmelerinin sadece yazılı sınav puanları dikkate alınarak yapılmasını istiyoruz. Öte yandan mülakat sürecini yakından takip etti. Bütün teşkilatlarımız teyakkuz halindeydi. Türk Eğitim-Sen olarak

yönetici mülakatları öncesinde sözlü sınav komisyonlarında görev yapacak kişilerin; yöneticilerin kariyer ve liyakat ilkesi gereğince işinin ehli olan görevini layıkıyla yerine getirebilecek kişiler arasından adaletli ve özenli bir şekilde seçilmesinin sağlanması, komisyonların oluşturulmasında sendikal ya da politik ayrımcılığa neden olacak zeminlerin yaratılmaması için il valiliklerinin de uyarılmasını istemiştik.

Ayrıca sözlü sınavların şeffaf olabilmesi için oluşturulan komisyonlarda Türkiye genelinde en çok üye kaydetmiş iki sendika temsilcilerinin gözlemci olarak bulundurulması da taleplerimiz arasındaydı. Oysa ancak MEB bu talebimizi yerine getirmedi. Yaptığımız işe güveniyorsak bu talepten rahatsız olmamız gerekirdi.

Hz. Ömer’in “Kenarı Dicle’de bir kurt aşırta koyunu, Gelir de adl-i İlahi sorar Ömer’den onu” sözünü de hatırlatmak istiyorum. Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz’ın ve MEB bürokratları Bakanlığı bu anlayışla yönetmelidir. Türkiye’nin neresinden olursa olsun mülakatlarda yaşanacak en küçük bir hak ihlalinde sorumluluk Milli Eğitim Bakanlığı’ndadır.

■ Öğretmen atamalarını yeterli bulmadığınızı sık sık beyan ediyorsunuz. Buna rağmen 20 bin atama yapılıyor, 5 bin ücretli öğretmen de sözleşmeli öğretmenliğe geçirilecek. Öğretmen atamalarının ülkemiz ve eğitimimiz için öneminden söz eder misiniz? Ayrıca sözleşmeli ve mülakatlı öğretmen alımına yönelik açtığınız dava sürüyor. Bu dava ne aşamadadır?

Bilindiği gibi 20 bin öğretmen ataması yapılacak, 5 bin ücretli öğretmen de sözleşmeli öğretmen olacak. 400 bini aşkın eğitim fakültesi mezunu öğretmen atama bekliyor. Tek maaşlı bir memur ailesi düşünün. Bu insanlar dışından, tırnağından artırarak, türlü zorluklarla çocuklarını okutuyorlar. Çocukları ise mezun olduktan sonra yıllarca atanmak için bekliyor. Üniversite mezunu bir gencin o yaştan sonra zanaat öğrenmesi de mümkün değil. Bu gençlerimiz 23 yaşından sonra sanayiye kalfa mı olacak? Bakınız; 50’nin üzerinde öğretmen ataması yapılmadığı için bunalıma girip intihar etti. Öte yandan atanmadığı için asker ya da polis olan ve şehit verdiğimiz çok sayıda öğretmenimiz de var.

Ülkemizde 63 bin 656 ücretli öğretmen görevlendirmesi yapılıyor. Yeterli öğretmen ataması yapılmadığı için ilçe milli eğitim müdürlükleri ek ders karşılığında geçici öğretmen görevlendirmesi yapıyor. Daha da acısı pedagojik formasyonu olmayan, iki yıllık meslek yüksekokul mezunları bile ücretli öğretmen olarak görev yapabilmektedir. Öğretmen açığımız ise 109 bin. Tüm bunlara rağmen yapılan bu atamalar hangi ihtiyacı karşılayacak? Adalet ve Kalkınma Partisi eğitime ayrılan bütçenin yıllar itibarıyla arttığını söylüyor ama eğitime yatırım yapmanın önceliği öğretmen atamak olmalıdır. 109 bin öğretmen açığınız var ise, eğitimin diğer alanlarına yaptığınız yatırımların bir anlamı olmaz. Eğitimin omurgası öğretmendir. İktidarın acilen eğilmesi gereken husus, öğretmen açığını gidermektir. **Öğretmen açığı hususu şuna benzer: Teknik alt yapısı, silah sayısı, asker sayısı ve kurmay kadrosu ile harika bir ordunuz var ama cephaneniz yok. Eğer cephaneniz yok ise bu hazırlıkların hiçbir anlamı yoktur. İşte öğretmen de böyledir. Eğitime ne kadar yatırım yaparsanız yapın, ne kadar bütçe ayırırsanız ayırın, öğretmen açığınız var ise, yeterli öğretmen atayamıyorsanız, öğretmeninizi motive edemiyorsanız, cephaneniz yok demektir. Bu minvalde sendikamızın talebi 2018 yılında toplam 100 bin öğretmen ataması yapılmasıdır.**

Öte yandan Türk Eğitim-Sen'in sözleşmeli ve mülakatlı öğretmen alımının iptali için açtığı dava devam etmektedir. Bu süreçte sendikamız çok önemli bir hukuk zafetine imza atmıştır. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına ilişkin yaptığımız itiraz üzerine görev yaptıkları il içinde alanında ihtiyaç olmaması halinde sözleşmenin fesih edilmesini öngören maddenin yürütmesini durdurdu. Düşünsenize, gelecek kaygısı taşıyan öğretmen nasıl verimli olacak? Dolayısıyla bu karar

“Öğretmen açığı hususu şuna benzer: Teknik alt yapısı, silah sayısı, asker sayısı ve kurmay kadrosu ile harika bir ordunuz var ama cephaneniz yok. Eğer cephaneniz yok ise bu hazırlıkların hiçbir anlamı yoktur. İşte öğretmen de böyledir. Eğitime ne kadar yatırım yaparsanız yapın, ne kadar bütçe ayırırsanız ayırın, öğretmen açığınız var ise, yeterli öğretmen atayamıyorsanız, öğretmeninizi motive edemiyorsanız, cephaneniz yok demektir. Bu minvalde sendikamızın talebi 2018 yılında toplam 100 bin öğretmen ataması yapılmasıdır.”

çok önemlidir. Ayrıca yönetmelikte sözlü sınav ibaresi geçiyordu. Ama kılavuzda mülakat getirildi. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu da mülakatın sözlü sınav gibi bilgi ölçmeye yönelik olmadığını ifade ederek, bu maddenin yürütmesini de durdurdu. Umuyoruz ki, yargı sözleşmeli ve mülakatlı öğretmen alımına da geçit vermez. Sözleşmeli öğretmenlere 6 yıl çakılı çalışma uygulaması getirilmiştir. Milli Eğitim Bakanı İsmet Yılmaz' eleştiriler üzerine, 'Eşi mühendis ise kusura bakmayın öğretmen eşi yanına gelsin.' demiştir. Öğretmenin eşi Konya'da market işletiyor. Kars'ın Sarıkamış ilçesinde öğretmensiniz, eşiniz taşı tarağı toplayıp Sarıkamış'a dükkân mı açacak? Ya da sözleşmeli öğretmenin eşi Torku'nun fabrikasında çalışıyor. Torku'ya, Sarıkamış'a fabrika mı kurun diyeceğiz? Türk Eğitim-Sen olarak talebimiz sözleşmeli öğretmen istihdamının kaldırılmasıdır. Bu düzenleme yapılana kadar da sözleşmeli öğretmenlere eş durumu tayin hakkı verilmelidir. Ortada büyük bir vebal var. Hükümet çok ah alıyor.

Sözleşmeli ve mülakatlı öğretmenlik kaldırılincaya kadar mücadelemiz sürecektir. Elbette bu süreçte öğretmen atamaları için yapılan mülakatların KPSS puanına mütenasip şekilde değerlendirilmesi de taleplerimiz arasındadır. Güvenlik soruşturması elette yapılmalıdır. Nitekim, devletimizin birtakım zararlı cemiyetlerle ilgisi olanları ayıklayacak mekanizması vardır. Ancak geçtiğimiz yıl mülakatlarda çok nahoş olaylar yaşandı. KPSS puanı 85 olan adaya mülakatta 60 verildi. Hatta KPSS'den 100 tam puan alıp, atanamayanlar oldu. Bu MEB'e yakışmıyor. Öğretmenlerin mesleklerinin başında devlete güvenlerini sarsmamak gerekir.

Prof. Dr.
Mustafa E. ERKAL
Emekli Öğretim Üyesi

ORTADOĞU'DA VERİLEN MİLLİ MÜCADELE

Zeytindalı Harekatı'nın öncesinde ve günümüzde olup bitenleri takip ettikçe ABD Başkanı Johnson'un Kıbrıs'a yaptığımız yasal müdahaleye karşı çıkışı ve dönemin Başbakanı rahmetli İsmet İnönü'ye yazdığı malum mektup akla geliyor. Bu mektupla Türkiye diplomatik saygı hudutları aşılarak tehdit edilmiş ve ardından ülkemize Amerikan ambargosu uygulanmıştı.

Bugün de sözde müttefikimiz ABD'nin milletlerarası hukuku çiğneyen davranışları ve kendi yarattığı **IŞİD**'e (DEAŞ) karşı sözde mücadele eden **YPG** ve **PYD** ile çirkin ittifakı açıkça ortaya çıkmıştır. **PKK**'dan farkı olmayan bu örgütler ile bir **NATO** üyesi olan Türkiye kuşatılmaya çalışılmaktadır. Amaç **Büyük Ortadoğu Projesini** işletmek, Ortadoğu'da sınırları değiştirmek ve istikrarı iyice bozmaktır. Ortadoğu Balkanlaştırılmaktadır. Suriye ve Irak federal bir bölünmüşlük ortamına sürüklenecektir. Türkiye'ye bu teklif edilememektedir. Eğer **15 Temmuz** Türkiye'yi işgal ve darbe teşebbüsü başarılı olabilseydi; yerli işbirlikçileri ile Türkiye de federal yapıya zorlanacaktı. Terörle mücadele iyice yerini müzakere ve sözde barış sürecine bırak-

caktı. Maalesef ülkemizin bu tehlikeli yolda epey mesafe aldığı da bir gerçektir. Kozmik odalara girilmiş, **FETÖ** terör örgütü her alanda destek bulmuş, kadrolaşmış ve ABD güdümünde Devleti ele geçirme yoluna koyulmuştu. **Akiller heyeti** ülkede ikna turlarına çıkmış, barış ve açılım sürecini anlatıyorlardı. Ancak kendilerine soru sormak da yasaktı. Milli ve yerli tezlerle adeta mücadele ediliyordu. Milli kimlik tartışmaları açılmıştı. Bu asıl terörün kendisiydi. **Etniklik** konusunda cehaletimiz ortaya çıkıyor; **milliyet, milli kimlik** ve **etniklik** birbirine rakip zannediliyordu. **Milli güvenlik** ile ilgili politikalar ütopya halini alan özgürlükçülüğün gerisine düşüyordu.

15 Temmuz ve sonrası olup bitenler, Zeytindalı Harekatı sonrasında siyasilerimizin hiç de yakışık almayacak beyan ve tartışmaları pek uymasa da **Balkan Bozgunu** faciasını bize hatırlatmaktadır. Her ne kadar Yenikapı ruhu hala büyük çoğunlukla sürmekte ise de; milli ittifakları zedeleyici siyasi rant hesapları yine görülmüştür. Bir tabiiler birliğinin sözde savaşa karşı çıkıcı, sözde barışçı ama yıpratıcı açıklaması üzücü olmuştur. Ancak sürpriz de değildir.

Harekat milletlerarası hukuka uygun bir meşru müdafaa idi. Türkiye'nin beka sorunu vardı ve müdahalede de geç kalınmıştı. ABD Türkiye'yi terör konusunda Çekiç Gücün Bölgeye yerleştirilmesinden beri oyalamıştır. Diğer taraftan, hayali bir **AB** üyeliği yolunda terörle barışın demokratikleşme diye yutturulması bize çok zaman kaybettirmiştir. Keşke Türkiye çeşitli oyalamalara fırsat vermeyip Orgeneral Necdet Özel'in ve Genel Kurmayın taleplerine kulak verip bölgeye kısmi bir harekate girişebilseydi. Bizi oyalayanlar sadece ABD değil; diğer bazı Batılı sözde dost ülkelerdi. Bunlar terör örgütlerine mazgallar, tüneller, sığınaklar inşa etmekle kalmayıp her türlü silah ve malzemeyi de vermişlerdi. Yani kendileri adına aslında bir **vekalet** savaşını hazırlamışlardı. Bu dönemde biz de kanlı terörle barışma yanlısına düşerek **mücadele** yerine daha çok **müzakereyi** seçmiştik. Valilerin askere ancak izinle harekat imkanı verdiği ve harekatı geciktirdiği günleri unutmamak. Bu ülkede **"ben de dağa çıkardım"** diyebilen sözde devlet adamları görmüştük. Bugün bu karmaşadan nispeten uzaklaştık. Milli ve yerli tezlere, milliyetçi

bakış tarzına nispeten kavuştuk. Bütün dünyanın yaptığı gibi... Eğer bir ülkenin geleceği büyük bir tehlike ile karşı karşıya ise mücadeleyi ve savaşı bir cinayet ve yanlış olarak kabul edemeyiz. Türkiye Suriye ve Irak'ın potasına sokularak İran'la birlikte federal bir yapıya zorlanmaktadır. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de Ankara, Bağdat veya Şamlaştırılmayacaktır. Sosyal dokusu buna da müsait değildir. Milli Mücadele ile milli ve üniter bir devlet olarak kurulmuştur. İzinle bağımsızlığını sağlamamıştır.

Fırat Kalkanı Harekatı ile Türkiye Ortadoğu'da ABD tezgahı olan oyunu bozmuştur. Büyük Ortadoğu Projesi ve **Arap Baharı** kumpasları çoğu **demokrasi** ile yönetilmeyen ve **laik** bir yapıda da olmayan ülkeleri iç çatışmaya sokmuştur. Bir etnik gurubun veya mezhebin diğerleriyle birlikte yaşaması değil; birinin diğerine mutlaka üstünlük sağlaması körüklenmiştir. Bu plan bazı denemelere rağmen, Türkiye'ye uygulanamamıştır.

Bugün de milli menfaatleri icabı emperyal güçlere karşı birlikte olması gereken Bölge ülkeleri birbirine karşıdır. Hiçbir ülke diğerlerini kendinden bir adım bile ileri geçirmeme gayretindedir.

Suriye rejimine haklı olarak muhalif olan ve topraklarını savunan

ÖSO ile hareket bazılarınca yadırganmıştır. Oysa, ÖSO içinde Türkiye'ye bağlılık ve sevgi içinde bulunan unsurlar vardır. Kanlı terör örgütlerinde ise gayrimüslim, paralı asker ve Süryani bolluğu vardır. Türkiye'ye sürekli Esad ile doğrudan görüşmeyi teklif edenler, harekatta bizi yalnızlaştırma amacı mı gütmektedirler? Aslında değişik ve uygun yollarla, vasıtalı şekilde Suriye rejimiyle görüşmenin olmadığı da ileri sürülemez. Silahlı mücadele ile diplomasi çoğu kere birlikte yürütülebilir.

Türkiye'nin sınırlarını ve ülke bütünlüğünü korumak için çaba göstermesi gereken NATO müttefikimiz ABD, NATO sınırlarını bırakın korumayı, Türkiye ile dolaylı bir savaşa girmiştir. Kiralık terör örgütlerinin patronluğunu yapmaktadır.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen, Türkiye NATO dışına çıkarak kimseyi sevindirmemeli, Yunanistan dahil birçok ülkenin elini ve pazarlık gücünü güçlendirmemelidir. NATO'da kalarak, bazı olumsuzluklara rağmen, mücadele sürdürülebilir. Türkiye Batı dünyası ve Doğu komşuları ile ilişkilerinde milli menfaatlerini ençoklaştırabilmek için; iki tarafa da **dengeli** ve ölçülü yaklaşmalıdır. NATO'dan çıkmak veya başka bir yere girerek maceraya atılmak bir AVM'den çıkıp diğerine git-

mek olamaz. Konu bu kadar basit değildir.

Yakın geçmişte bir Dışişleri Bakanımız bölge barışı için Esad ile görüşmeye gider. Görüşmeden sonra Esad'a toplantıyla ilgili soru yöneltilir ve Bakanımızın teklifi sorulur. Esad'ın verdiği cevap ilgi çekicidir: "... misafir bakanın tekliflerini ABD Büyükelçisi de yapmıştı" der. Aracı olduğunuz dönemlerde bile kendi milli ve yerli tezlerinizi savunmanız ve teklif etmeniz gerekirdi.

Aşırı iddialı ve ülkeyi bağlayıcı, suçlayıcı konuşmalar Türkiye aleyhtarı havayı körüklediği unutulmamalıdır. İç politika ile dış politika bir ezogelin çorbası haline sokulmamalıdır. Mezhepler üstü kalma geleneğimiz kesinlikle sürdürülmelidir. Son on yıldır desteklenerek görevler verilen ve sözde Türkiye'nin dışarıda da propagandasını yapan FETÖ'cüler şimdi Türkiye aleyhine ellerinden geleni yapmaktadırlar. Yabancıların muhatabı bunlardı; onun için bugün yine bunlarla temas kuran yabancılar ülkemizi suçlama yarışına girmişlerdir. ABD güdümlü FETÖ'yü devlette ve değişik alanlarda egemen kılma tarihi bir yanlış idi. Diğer taraftan, Ayn-el Arab'a (Kobani'ye) sınırlarımızdan geçirilen, yedirip içirdiğimiz ve başarı dilediğimiz silahlı peşmerge sürüleri bugün bizimle çatışmaktadır.

Bütün bazı olumsuzluklara rağmen, Türk Milleti büyük çoğunlukla Devletinin, askerinin ve yönetenlerinin yanındadır. Birlik ve beraberlik mesajları vermektedir. Bu mukaddes davada ve Türkiye'nin var olma mücadelesinde hayatını vermekten çekinmeyen düşüne gider gibi vatan savunmasına koşan, Türk Milletinin aziz evlatları olan şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, gazilerimize şifalar temenni ediyoruz. Onlara çok şey borçlu olduğumuzun şuurundayız. Ne mutlu Türküm diyene...

Dr. Bahadır Bumin ÖZARSLAN

Hacettepe Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Milletlerarası
Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

EL BAB'A ve AFRİN'E GİDEN YOL: ÖNCESİ VE SONRASI

Bu yazı, Türk Milleti'nin bekası için millî duruş gösterip rahmet-i rahmana kavuşan şühedaya bir vefa olarak aziz şehitlerimize ithaf edilmiştir.

Uzunca bir süredir Türk kamuoyunun gündemi, Suriye'de gerçekleştirdiğimiz sınır ötesi askerî operasyonlar odağında gelişmektedir. Devam etmekte olan "Zeytin Dalı Harekâtı" ve bu harekâtın öncülü olan "Fırat Kalkanı Harekâtı", Türkiye'nin son

15 yılda uyguladığı iç ve dış

politikanın bir yansıması olarak ortaya çıkmış bir mecburiyet niteliğindedir. Bu zorunlu müdahaleleri anlamının yolu, her zamanki gibi Tarih'e müracaat etmektir. Elbette ki zaman ve mekân genişliği sebebiyle Tarih'e müracaatın sınırları her zaman derindir ve geniştir. Hele hele Türk Milleti gibi zaman-mekân ilişkisine derinlik ve sınır biçilemeyen bir milletin tarihinde, bu geriye

yolculuk için bir sınır çizmek oldukça zordur. Bununla birlikte, ortaya çıkan durumu anlamak için son dönemde Türk iç ve dış politikası çerçevesinde yaşanan gelişmeler bile yeterince aydınlatıcı olacaktır. Bu sebeple bu çalışmada, yakın geçmiş üzerinden yapılacak tahliller üzerinden, geleceğe yönelik bazı çıkarımlar elde edilmeye çalışılacaktır.

1. YOL ÖNCESİ

Bilindiği üzere Türk devleti, 30 yıldan uzun bir süredir terör örgütü KİP (PKK)¹ ile düşük yoğunluklu bir çatışma içindedir. Bu süre zarfında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yöneten hükümetler, başarıya ulaşmış ya da başarısızlıkla sonuçlanmış değişik yöntemler izlemişlerdir. Bu yöntemler içinde, 2009 yılından itibaren uygulanan ve sonucu baştan

¹ KİP, "Kürdistan İşçi Partisi" isimli ama bizim yıllardır kısaca "PKK" olarak bildiğimiz terör örgütünün "Türkçe" kısaltmasıdır. Bu kısaltma, **Türk'çe** düşünmediğimiz ve kendi kavramlarımızı kullanmadığımızı gösteren en güzel örneklerden biridir.

belli olan, terör örgütüyle açıkça ve resmî nitelikte görüşmeler yapmak ve KİP'i bir muhatap veya bir taraf olarak kabul etmek oldukça dikkat çekmiştir. Zira Türk devlet geleneğinde terör örgütleriyle ve benzeri gayrimeşru yapılanmalarla pazarlık etmek gibi bir alışkanlık veya eğilim yoktur. Nitekim 24 Temmuz 2015'e kadar doğrudan veya dolaylı olarak devam eden bu süreç ve ortaya çıkardığı ağır tahribat, Türk devlet geleneğinin bu yerleşik zihniyeti terk etmenin ne kadar büyük bir maliyet yarattığını ortaya koymuştur. Ortaya çıkan bu sonucun somut bir göstergesi de bugünlerde yaptığımız sınır ötesi operasyonlardır.

El Bab'a ve Afrine'e giden yolda, bir başka önemli mesele de Türk devletinin bir egemen devlet olarak varlığına yönelen "paralel devlet" yapılanmasıdır. Uluslararası hukuka göre devlet olmanın unsurlarından biri olan "etkin siyasî otorite" vasfı yani sınırları belli ülke içinde yaşayan sürekli insan topluluğu üzerinde, bir devletin temel organları eliyle yerine getirilen yasama-yürütme-yargı işlevlerinin, sadece meşru siyasî otorite eliyle yerine getirilmesi ve bu meşru otoriteye rakip başka herhangi bir otoritenin olmaması, AB'ye uyum süreci adı altında yavaş yavaş esnetilmiş ve örselenmiştir. 17-25 Aralık süreci ile gündemimize giren ve meşru siyasî otoritenin etkinliğine rakip teşkil eden "paralel devlet" in ilk örneği, KİP'in şehir yapılanması olan KTB (KCK)² eliyle 2006 yılından beri bütün Güneydoğu Anadolu'da ve Doğu Anadolu'nun bir kısmında, ileride Türkiye içinde kurulması hedeflenen bağımsız devletin alt yapısını oluşturmak üzere, adım adım hayata geçirilmiştir. KTB eliyle bölgede yerel yöneticiler belirlenmiş; emniyet ve asayiş gücü, karakollar, mahkemeler, vergi daireleri ve as-

kerlik şubeleri kurulmuş; ayrıca egemenlik alâmeti olarak para basılmış ve yeni bir vatandaşlık statüsü bile oluşturulmuştur. Üstelik bütün bunlar alenen gerçekleştirilmiş, yazılı-görsel-sosyal medyada bu yönde pek çok haber, görüntü ve fotoğraf yapılmış ve paylaşılmıştır. Bütün bu gelişmeler yaşanırken Arap Baharı sürecinin Suriye'ye sıçraması, benzer uygulamaların Suriye'de de yaşanmasını tetiklemiştir. KİP'in kongre kararlarına yansıyan ve Türkiye, Suriye, İran, Irak topraklarından kopararak oluşturulan "Büyük Kürdistan" hedefinin alt yapısını oluşturma fırsatı kaçırılmamış ve eş zamanlı olarak diğer coğrafyalarda da mesafe kat edilmiştir. Bunların başında, Türkiye'nin Suriye sınırı boyunca uzanan bölgelerde ortaya çıkan "kanton düzeni" gelmektedir. Türkiye'deki "çözüm süreci"yle birlikte gelişen Suriye'deki bu "paralel devlet" düzeni, o dönem ortaya çıkan psikolojik iklimin etkisiyle görmezden gelinmiş ya da cılız tepkilerle geçiştirilmiştir.

Arap Baharı sürecinin bölgemize sıçratılmasıyla başlayan ve özellikle Suriye'de ortaya çıkan kaotik ortam, ülkemiz için oldukça sancılı bir sürecin başlamasına yol açmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yuka-

rıda çizdiğimiz tablonun bir sonucu olarak ülkesi içinde ve yakın çevresinde açık ve/veya örtülü bir saldırıya maruz kalmıştır. Bu sürecin zirveye yaptığı bir başka önemli gelişme de KİP-KTB dışındaki diğer "paralel devlet" unsuru olan FETÖ'nün gerçekleştirdiği 15 Temmuz hain darbe girişimidir. Bu girişim, ülkemiz üzerine oynanan hesapların büyüklüğünü bir kez daha ortaya sermiştir. Ortaya çıkan tehdit, tüm çıplaklığıyla ifşa olmuş; yerli ve yabancı ortakları aracılığıyla bir kâbus gibi üzerimize çökmeye çalışan FETÖ, bizi can evinden vurma teşebbüsünde bulunmuştur. Çok şükür ki Türk devlet aklı ve Türk Milleti'nin basireti, 15 Temmuz gecesinde ilk andan itibaren kararlı bir duruşla bu girişimi akamete uğratmıştır.

15 Temmuz gecesi Türk devletine ve Türklüğe yönelik bu açık saldırı, püskürtülmüş olmakla birlikte bir muhasebe yapmayı da zaruri kılmıştır. Bu muhasebeden ortaya çıkan en önemli sonuç, o gecedan itibaren Türk devletinin bir krizle baş başa kalmış ve bu krizin bir beka sorunu yaratmış olmasıdır. Bu krizin ve beka sorununun muhtelif boyutları vardır. Bunlar içinde üzerinde durulması gereken en önemli boyut, Türkiye'nin bir işgal ve iç sa-

² KCK ismiyle bilinen paralel devlet yapısının Türkçe karşılığı, "Kürdistan Topluluklar Birliği"dir. Dolayısıyla Türkçe kısaltması da KTB olmalıdır.

vaş tehdidi altında kalmış olmasıdır. 15 Temmuz gecesi gerçekleşen girişimin başarılı olması bölgedeki KİP, İŞİD, vb. terör örgütleri için kaçırılmaz bir fırsat yaratacaktı. Devlet otoritesinin sarsıldığı bir zaman diliminde güney sınırımızın muhtelif yerlerinden içeri girecek olan bu terör örgütleri, gerek alan hakimiyeti sağlama gerekse etnik ve sosyolojik fay hatlarının bulunduğu bölgelerimizde yapacakları kışkırtmalarla bir iç savaş çıkarma denemesinde bulunacaklardı. Böylesi bir senaryoda, darbenin başarısızlığı hâlinde bile büyük bir iç çatışma ve akabinde tahmin edilemeyecek boyutlara varabilecek bir karmaşa hüküm sürecekti. Bu durumun sonuçlarını tam anlamıyla kestirmek bugün için bile çok mümkün gözükmemektedir. Ama asgarîsinden "Turuncu Devrimler" olarak adlandırılan süreci, daha vahim olması bakımından da "Arap Baharı" sürecinde Tunus, Libya, Mısır ve Suriye'de yaşananları düşünmek yeterli olacaktır. Bu denemede, her iki "paralel devlet" örneğinin ortaklığı ise ayrıca üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Zira iç politikada zaman zaman karşı karşıya gelmiş bu iki gayrimeşru otorite, Türk devletinin

içini oyma ve istikbalini yok etme söz konusu olduğunda, derhal rol paylaşımı yapmıştır. Aslında bu durum, şaşırtıcı değildir çünkü farklı saiklerle de olsa Türk devletinin ve Türklüğün varlığına karşı duyulan "paralel kindeşlik", doğal bir kesim kümesi yaratmıştır.

2. YOL DURUMU

Suriye'de yürüttüğümüz askerî harekâtlar temelde, yukarıda bahsettiğimiz tablonun yani "paralel devlete" göz yumulmasının, Türk devlet geleneğinin dikkate alınmamasının ve geleneksel Türk dış politikası çizgisinin dışına çıkmış olmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmış bir mecburiyet mahiyetindedir. Doğası gereği ortak kabul etmeyen egemenliğin paylaşılması, ortaya yeni otorite(cik)ler çıkarmış; bu gayrimeşru paydaşlar, kendilerine iktidar alanları oluşturmuşlar; Türk devleti aleyhine genişlettikleri bu nüfuz alanlarında yerli/yabancı ortakların desteğiyle bir ele geçirme stratejisi izlemişlerdir. Yukarıda izah ettiğimiz "paralel devlet" örneklerinin bu yönüyle kesiştiği bir başka alan da dış politika olmuştur.

Türk dış politikası, bir yandan kadim devlet geleneğimizin bir sonucu, diğer yandan da Birleşmiş Milletler (BM) üyesi olmanın ve BM Antlaşması'nın 2. maddesinin bir gereği olarak diğer devletlerin toprak bütünlüğüne ve siyasî bağımsızlığına saygıyı esas alan bir zihniyete sahiptir. Bu çerçevede, özellikle komşularının huzuru büyük önem taşımaktadır. Zira bu coğrafyada, komşudaki huzursuzluğun bize de sirayet edebileceği, tarih boyunca yaşadığımız bir tecrübedir. Bu sebeple Türk devlet geleneği, komşuların toprak bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygının da ötesinde, bunların bozulmaması için de azamî çaba sarf etmek gibi bir dış politika stratejisine sahiptir. Arap Baharı sürecinden itibaren terk edilmeye başlanan bu çizgi, karşımıza toprak bütünlüğü kalmamış bir Suriye çıkarttığı gibi bu bölgeden kaynaklanan ve ülkemize yönelen terör saldırılarının artmasına da yol açmıştır. Kısacası, Suriye merkezî hükümetinin kendi derdine düşmesi ve sınırları içinden kaynaklanan saldırıları önlemedeki acziyeti, bu harekâtları zorunlu kılmıştır. Zira Türkiye gibi Suriye devleti de BM üyesidir ve her BM üyesi gibi diğer devletlerin toprak bütünlüğüne ve siyasî

bağımsızlığına saygı duymak yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülüğün en somut sonucu da kendi toprakları içinden gerçekleşen ve başka devletlere yönelen saldırıları engellemektir. Saldırıların engellenememesi, saldırıya uğrayan devletlerin buna katlanması sonucunu doğurmaz. Dolayısıyla Suriye devletinin uluslararası hukukun bir gereği olarak kendi topraklarından Türkiye'ye yönelen saldırıları engelleyememesi karşısında, Türkiye'nin bu duruma katlanma mecburiyeti yoktur.

Bahsettiğimiz harekâtlar eliyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bir yandan kendi toprak bütünlüğüne ve bekasına yönelik saldırıları bertaraf ederken diğer yandan da

komşusu Suriye'nin iç huzurunun sağlanmasına da katkı yapmaktadır. Harekâtın başarıyla tamamlanması ve bahsettiğimiz amaçlara hizmet etmesi, Türk devletinin ve kurumlarının kararlılığıyla ve özgüveniyle sağlanacaktır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu tip harekâtlardaki eşsiz tecrübesi de elimizi kuvvetlendiren önemli bir güç olarak bulunmaktadır. İşte bu kararlılığın ortaya çıkmasında, Türkiye'deki millî güçlerin geleneksel dış politika yaklaşımı bir pusula işlevi görmüş ve hükümete yol göstermiştir. 15 Temmuz sonrası, değeri daha da iyi anlaşılan bu kılavuzluk sayesinde Türk devleti, daha da kararlı bir hâle gelmiştir. Sözün özü, bu iklimin tesiriyle daha önce "Fırat Kalkanı Harekâtı"ndan alınımızın akıyla çıktığımız gibi "Zeytin Dalı Harekâtı"nda da muzaffer olmamız, şaşırtıcı olmayacaktır.

3. YOLCULUK SONRASI

Suriye denklemi içinde El Bab'a ve Afrin'e giden yol

bittiğinde, yeni bir yol haritasına ihtiyacımız olacaktır. Zira yeni bir Suriye'nin kurulacağı bellidir. Kurulacak bu yeni yapıda Türkiye, çok stratejik hamleler yapmak ve bu dehlizden kârlı çıkmak zorundadır. Aksi bir durum, Türkiye'nin yeniden benzer metinler çerçevesinde yürütülür. Elinde teklif metni olma-

na, her zaman bağımlı/edilgen bir rol düşer. Oysa Türkiye'nin Suriye konusunda edilgen olmak gibi bir lüksü olamaz.

Türkiye'nin hazırlayacağı teklifte, Suriye Türklüğü'nün geleceğiyle ilgili somut öneriler bulunmalıdır. Başta Türkiye'nin garantörlüğü olmak üzere, Suriye Türklerinin statüsüyle ilgili düzenlemeler şarttır. Türkiye'nin Suriye için hazırlayacağı anayasa teklifinde Suriye Türkleri ismen zikredilmeli, Suriye'nin kurucu unsuru ve yerli halkı olduğu vurgulanmalıdır. Suriye'nin yönetiminde, kendi millî kimlikleriyle temsil edilmeleri yönünde düzenlemeler yapılmalı; yasama, yürütme ve yargı alanlarında etkin makamlarda bulunmaları sağlanmalıdır. Bu bağlamda Suriye Türkmen Meclisi (STM)'nin etkin bir kurum yapısına ve işleyişe sahip olması sağlanmalıdır. STM'nin temsil rolü güçlendirilmeli ve STM'ye, Suriye denklemine taraf olma özelliği kazandırılmalıdır.

Suriye Türklüğü için bir başka önemli mesele de evrensel kabul görmüş insan haklarının korunması ve geliştirilmesidir. Temel insan haklarının yanında, ana dilde yayın-egitim, tarihî sembollerin ve yer adlarının kullanılması, tarihî eserlerin korunması hakları başta olmak üzere Suriye Türklerinin

sosyo-kültürel hakları garanti altına alınmalıdır. Aksi takdirde Suriye Türklerinin akıbeti, Irak Türklerinin kine benzeyecek; Suriye'deki Baas rejiminin uzun yıllardır uyguladığı asimilasyon devam edecek ve Suriye Türklüğü'nün bu coğrafyadaki varlığı tehlike altına girecektir.

Suriye meselesi vesilesiyle Türk devleti de bazı dersler çıkarmalıdır. Herşeyden önce sınırları içinde kendisine rakip başka bir kudrete izin vermemek, bir diğer deyişle hangi türden olursa olsun hukuka aykırı "paralel devlet" yapılanmasını engellemek, böylesi teşebbüsleri palazlanmadan bertaraf etmek çıkarılması gereken ilk önemli sonuçtur. Bunun yanında, devlet idaresinde geleneğin ve bu gelenek üzerine inşa edilen kurumların tecrübelerini dikkate almak bir diğer önemli neticedir. Yine bu çerçevede Türk dış politikasının, komşu devletlerin toprak bütünlüğü ve siyasî bağımsızlığı hususlarındaki hassasiyetinin devam ettirilmesi noktasındaki yaklaşımının da ihmâl edilmemesi ve vazgeçilmemesi gereken bir strateji olduğu unutulmamalıdır. Bu stratejinin bir yandan Türk devlet geleneğinin bir yansıması, diğer yandan da uluslararası hukukun emredici bir yükümlülüğü olduğu gözden

uzak tutulmamalıdır.

SURİYE TÜRKMENLERİ İÇİN YENİ DÖNEM VE GELECEK PROJEKSİYONU

Dr. Cemil Doğaç İPEK

Atatürk Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
Araştırma Görevlisi

**“Suriye’de Türkçe konuşan yaklaşık
bir buçuk milyon civarında Türkmen var.”**

Yeni Bir Dönem:

Suriye Krizinin ilk evrelerinde ileri sürülen çözüm önerilerinin anlamsızlaşması nedeniyle giderek derinleşen krize direkt yahut dolaylı olarak müdahil olan her aktör pozisyonunu bugün yeniden gözden geçiriyor, stratejilerini yeniliyor. Bu anlamda Suriye Muhalefetine önemli kuruluşlarından birisi olan Suriye Türkmen Meclisi de kısa bir süre önce dördüncü genel kurulunu yaptı ve yeni bir yönetim seçti.

Türkiye Cumhuriyeti'nin desteği ile kurulan Suriye Türkmen Meclisi 10-11 Şubat'ta, Ankara'da, dördüncü genel kurulunu gerçekleştirdi. Halep, Lazkiye, Hama-Humus, Şam-Golan, Rakka bölgelerinden ve üç siyasi partinin üyelerinden oluşan toplam 360 Türkmen delege öncelikle 42 kişiden oluşan meclis üyelerini seçti. Sonrasında ise seçilen 42 üye yeni başkanı belirledi. Meclis üyeleri arasında yapılan seçimin sonucuna göre, Dr. Muhammed Vecih Cuma Suriye Türkmen Meclisi'nin 4. Dönem Başkanı oldu.

Suriye coğrafyasında yaşayan kadim halklardan birisi olan Türkmenler yedinci yüzyıldan bu yana bölgede yaşamlarını sürdürüyor. Türkmenler Suriye'de geniş bir alana yayılmış halde. Halep, Lazkiye-İdlib (Bayır-Bucak), Humus, Hama, Tartus, Rakka, Dera, Şam ve Golan bölgelerinde Türkmen varlığı bulunuyor. Suriye Türkmenleri yüzyıllardan beri yaşadıkları topraklarını ve kimliklerini korumak için bugün ciddi bir mücadele veriyor.

Yüzyıllardır Suriye'de, Suriye halkından ayrı bir halk olarak, Türkmenler varlık gösteriyor. Suriye'de Türkçe konuşan yaklaşık bir buçuk milyon civarında Türkmen var. Türkçeyi unutmuş Türkmenler ile beraber Suriye'deki Türkmen nüfus üç milyon civarındadır. Türkmen varlığını hem Osmanlı Türk İmparatorluk Arşivleri hem de Fransa'nın Manda Yönetimi Arşivleri doğruluyor.

Bu noktada konuya uluslararası hukuk perspektifinden de bakmak faydalı olacaktır. Konuyla ilgili olan 1921 Ankara, 1923 Lozan, 1939 Türkiye-Fransa Andlaşmalarında Suriye'de Türkmenlere yönelik herhangi bir statü öngörülmemiştir. Bu durum dönemin azınlık anlayışının dini temelde görülmesi ve Suriye Türkmenlerinin de çoğunluğu Müslüman bir ülkenin sınırlarının içerisinde bulunması ile de alakalı. Dolayısıyla Suriye Türkmenleri hâlihazırda Suriye'de direkt entite olarak ayrı bir hukuksal statü sahibi değil. Bu nedenle Suriye Türkmenlerinin önümüzdeki süreçte ilk hedefleri hukuki statü kazanmak olmalı. Bunun için de; ayrı bir aktör olarak; Suriye'yi oluşturan unsurlardan birisi olarak; mevcut içinde bulunulan şemsiyenin dışında masaya oturulması gerekir. Burada bu yönde kazanım elde edilirse bu durum Irak Türkmenleri için de model olabilir.

Ayrıca hukuki statü kazanımı için Suriye'de kadim Türkmen varlığının ispatı noktasında Türk İmparatorluk Arşivlerinin yanı sıra Fransa'nın Manda Arşivleri de Türkmenler için çok önemlidir. İlgili arşivlerde konuyla alakalı belgelerin incelenmesine, yayınlanmasına ve kamuoyu ile paylaşılmasına yönelik bir proje faydalı olabilir.

Suriye Türkmenleri ile ilgili olarak atılacak tüm adımların uzun vadede kazanım getirmesi hukuki statünün

sağlamlığına bağlıdır. Hukuki statü Türkmenlere objektivite/ nesnellik kazandıracaktır. Suriye'de Türkmenlerin mevcut durumu ise maalesef subjektivite/ öznellik halindedir. Subjektivite hali devam ettiği sürece de Türkiye'den başka kimse Türkmenlerle ilgilenmeyecek ve onları dikkate almayacaktır. Her ne olursa olsun Türkmenlerin öncelikli hedefi bir statü belgesi kazanmak olmalıdır. Hukuki statü ilerleyen yıllar için (üstü silinmiş bile olsa) bir tapudur.

Gelecek Projeksiyonu:

Hadiseye Suriye Türkmenleri özelinden bakarsak, Suriye Türkmenlerinin 2011 yılından bu yana vermiş olduğu 'Onur ve Özgürlük Mücadelesi' yeni bir aşamaya ulaştı. Suriye'deki iç siyasi ve askeri dengelerin değişmesi ve Orta Doğu'daki bölgesel güç dengesinin geldiği nokta itibarıyla artık Suriye'de siyasi çözüm konusu askeri meselelerin önüne geçti. Bugün Suriye Türkmenleri ve Suriye Türkmenlerinin meşru temsilcisi olan Suriye Türkmen Meclisi gerek siyasi gerekse diplomatik olarak Suriye'de Türkmen Halkının çıkarlarını korumak ve geleceğini güvence altına alabilmek için önümüzdeki süreçte siyasi çözüm masasında olma mücadelesi veriyor. Elbette, Türkmenler Suriye Muhalefeti içinde farklı platformlarda temsil ediliyor. Ancak bu platformlarda Türkmenlerin haklarını korumak için verilen çaba çok

önemli olmasına rağmen yeterli değil.

Suriye Türkmenleri Suriye’de Araplardan sonra en büyük nüfusa sahip ikinci etnik grup. Türkmenler, Suriye’de geride bıraktığımız sürecin en büyük mağdurlarından birisi. Hiçbir zaman etnik/dini terör örgütleri ile irtibatı olmamış ve her zaman Suriye’nin toprak bütünlüğünü savunmuş bir toplum olarak Suriye Türkmenleri bugün de masada kendi haklarını kendisi savunmak istiyor. Bu haklı bir istektir, Suriye’nin geleceği ile alakalı herhangi bir toplantıda Suriye Türkmenlerinin temsil edilmemesi, o toplantının samimiyetinin ve meşruiyetinin sorgulanmasına neden olacaktır.

Suriye Türkmenlerinin uluslararası platformlardaki en önemli hedefi; Suriye’nin toprak bütünlüğünün korunması ilkesi çerçevesinde Türkmenlerin yazılacak yeni Anayasa içinde Suriye’deki varlığını tanıyacak, koruyacak ve güvence altına alacak bir hukuki statü kazanmasını sağlamak. Bu noktada sanıyorum ki öncelikli talep Suriye Türkmenlerine

‘kurucu halk’ statüsü verilmesi olacaktır.

Suriye Türkmenleri bu hedefine ulaşabilmek için önümüzdeki süreçte, Suriye’de siyasi istikrarın sağlanmasına katkıda bulunabilecek tüm taraflarla siyasi diyaloga açık olduğunu geçtiğimiz günlerde kamuoyu ile paylaştı. Suriye Türkmenlerinin bu konudaki tek kırmızı çizgisi Suriye’nin ve Türkiye’nin güvenliğine tehdit oluşturan terör örgütleriyle aynı zeminde yer almamak. Bu anlamda Suriye’nin toprak bütünlüğüne karşı çeşitli aksiyonlar içerisinde bulunmuş radikal dini/etnik aktörlerin Suriye’nin geleceğinin tasarlanacağı masaya davet edilmemeleri doğru olacaktır. Türkmenler önümüzdeki süreçte her türlü parçalı yapıya/ otoriteye karşı olduğunu deklare etti. Bu doğru bir tavidir. Zira, ülke bütünlüğüne zarar getirecek birtakım etnik/dini gruplara federal/otonom statüler verilmesinin hangi olumsuz sonuçlara yol açtığı Irak’ta tecrübe edildi. Irak’ta DEAŞ’ı ortaya çıkaran başlıca neden de bu oldu. Türkmenlerin

herhangi bir federal/otonom bölge talebi yok çünkü bunu ülkenin bölünmesi olarak görüyorlar. Suriye Türkmenleri, Türkmenler dahil olmak üzere tüm halkların temel hak ve hürriyetlere sahip olduğu üniter bir devlet modelini savunuyor.

Suriye ile alakalı diplomatik görüşmelerden başarılı bir sonuç çıkması arzu ediliyorsa masaya davet edilecek aktörler Suriye’nin toprak bütünlüğüne karşı aksiyon gerçekleştirilmemiş ve aynı zamanda etnik/dini silahlı hareketler ile rabatası olmayan aktörler arasından seçilmeli. Bu noktada dışarı ile bağlantılı/terör faaliyetleri ile kazanımlar elde etmiş bazı örgütlerle/aktörlerle Türkmenler aynı kefeye konulmamalı. Bugün geldiğimiz noktada Türkmenlere hakları eksiksiz bir şekilde verilirse bu durum Suriye’de kalıcı barışın tesisi için çok önemli bir adım olacaktır. Ayrıca bu vesile ile Türkmenler yeni kurulacak demokratik Suriye’nin Türkiye Cumhuriyeti ve Türk Dünyası ile ilişkilerini kolaylaştırıcı bir işlev de üstlenebilecektir.

**Suriye Türkmen Meclisi Onursal Başkanı,
24. Dönem Mersin Milletvekili
Mehmet ŞANDIR:**

**“Suriye Türkmenlerinin tek talebi vardır;
bir an önce köylerine, yurtlarına, vatanlarına
geri dönmek ve Türk kimliği ile
onurlu bir yaşam.”**

SURİYE TÜRKMEN MECLİSİ,
2012 yılında Ankara’da kuruldu.

Suriye’de 2011 Mart ayında başlayan olaylar kısa sürede yaygınlaştı, kitleselleşti ve kontrol edilemez boyutlara ulaştı. Başlangıçta “Arap Baharı” rüzgarıyla masum umutlar, hevesler ve taleplerle sokağa dökülen halk, Devletin aşırı tepkisi sonunda 1982 Hama olaylarını hatırladı ve korktu; evlerine çekildi veya bir çoğu yaşadıkları yerleri terk ederek başka yerlere kaçtılar. Bazı şehirlerde yığılmalar oluştu.

Özellikle buralarda, proje(!) sahipleri profesyonel ajan provokatörler vasıtasıyla sözde halk adına devlet güçlerine saldırılar düzenleyerek çatışmaları tırmandırdı.

Üç ay gibi kısa bir sürede artık yangın bacayı sarmıştı; dünyanın hemen her ülkesinden gelen daha önce bu deneyimi Afganistan’da,

Irak’ta, Kafkasya’da, Libya’da Lübnan’da Filistin’de ve diğer ülkelerde yaşamış ve çoğu inanç değerlerinden beslenen; küfre karşı cihad yaptıkları yalanı ile kandırılmış “savışçılar” ile insan hakları hassasiyeti

olmayan ve iktidarını korumak korkusu içindeki Baas rejimi ve Esad ailesi ve Nuseyri inancındaki halk kitleleri hızla karşı saldırılarla ve aşırı güç kullanarak olayları bir “iç savaş” dönüştürdüler.

Böylece, Büyük Ortadoğu Projesi sahibi küresel güçlerin planı tutmuş; Müslüman Müslümanı katlederek "Merkezi Ortadoğu" da kıyamet koparılmıştı.

Bana göre, Suriye olaylarının seyri bir başka gerçeği daha ortaya çıkarırdı;

Başlangıçta, çatışmaların yoğunlaştığı şehir ve bölgeler; daha çok Suriye'deki "farklılıkların" temas noktalarıydı. Ne yazık ki buralar Türkmenlerin büyük kitleler halinde yaşadığı bölgelerdi. Hama – Humus ve Halep şehirleri ile Bayır-Bucak köyleri devlet güçlerinin ve Şabbiha denilen ve daha çok Nusayrilerden oluşan milis birliklerinin ağır silahlarla saldırılarını altında kaldı ve olaylar hızla bir TÜRKMEN KATLİAMINA dönüştü. Öncelikle Hama ve Humus şehir merkezlerinde ve bu şehirlerin kırsalında yaşayan Türkmenler köylerinden-evlerinden sökülüp atıldı; adeta bir Türkmen tehciri yaşandı; insanların ölmesi, köylerin yakılıp yıkılması yanında yaşam alanları, tarlalar, bahçeler bir daha oralarda insanın yaşayamayacağı şekilde tahrip edildi. Rejim, parçalanması planlanan, bölünmüş Suriye'de kendisine alan açmayı hedeflemişti. Bunun için özellikle, Hama-Humus ve Bayır- Bucak Türkmen bölgesini hedef aldı; tahrip etti ve Türkmenleri yurtlarından söküüp attı.

SANKİ Suriye olayları, SURİYE TÜRKMEN'LERİNİN yaklaşık bin

YILLIK TARİHİ MÜKTESEBİNİ ORTADAN KALDIRMAK İÇİN YAPILMIŞTI.

Daha önce Irak'ta yaşananlarla birlikte düşünersek; "Arap Baharı" veya "Büyük Ortadoğu Projesi", Yeni bir yüzyılın ilk çeyreğinde geçen yüzyıldan yarım kalmış hesapların yeniden hayata geçirilmesi; SEVR'İN HORTLATILMASI amacıyla uygulamaya konulmuştu.

HAÇLI KİNİ yeniden Müslüman TÜRK MİLLETİ'NE saldırıyordu...

Devamı da gelecekti...

Olayların başlangıç aşamasındaki bu tespitimiz ve öngörümüz ne yazık ki Türkiye'deki iktidar sahipleri tarafından kavranamadı; projenin sahiplerine taşeronluk yapıldı...

Bugün daha iyi anlaşıldı ki, Küresel güçlerin esas hedefi TÜRKİYE VE TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİDİR.

Suriyeli Türkmenlerin "okumuş" insanları olarak BİZ bu gerçeği öngördük.

Öncelikle Türkmenleri bu çatışmalardan uzak tutmaya çalıştık.

Bazılarının Türkmen gençleri bir şekilde çatışmalara teşvik ettiğini ve Türkmen bölgelerinde nümayişler yapmaya zorladığını biliyorduk.

Suriye'de Türkmen bölgeleri dağınıktır. Türkmenler organize değildir, örgütleri yoktur ve ekonomik ve siyasi alanda çok güçsüzdürler;

böyle bir mücadeleye hiçbir hazırlıkları bulunmamaktaydı; Büyük kayıplar vermeye ve Türkmen bölgeleri boşalmaya başladı.

Oylardan yaklaşık bir yıl sonra kendi aramızda toplantılar yapmaya başladık. 2012 yılı Aralık ayında İstanbul'da ilk büyük toplantımızı yaptık. Bu toplantıya, TBMM Başkanı Sayın Cemil Çiçek, Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül adına Sayın Erşad Hürmüzlü ve siyasi partilerimizin temsilcileri katıldı.

Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan toplantı devam ederken Heyetimizi İstanbul'daki makamında kabul etti; Bize iki saat zaman ayırdı.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Türk Milleti,ulusal ve uluslararası basının önünde tüm dünyaya, Suriye Türkmenlerinin arkasında olduklarını ilan ettiler.

2013 yılı Mart ayında Ankara'da Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın ve Sayın Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun katıldığı 1. Kongre'de SURİYE TÜRKMEN MİLLİ MECLİSİ kuruluşu tamamlandı.

Suriye Türkmenleri olarak Türk Milletine ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti yöneticilerine şükranlarımızı sunuyoruz.

10-11 Şubat 2018 tarihinde 4. Kongremizi yaptık.

Kongreye Suriye'nin5 Türkmen bölgesinden ve 3 siyasi partiden seçilmiş 350 delege katıldı. 42 Meclis üyesi, 15 İstişare Kurulu üyesi ve 5 Merkez Disiplin Kurulu üyesi seçildi. Sayın Dr. Muhammed Vecihi Cuma başkanlığında oluşturulan Suriye Türkmen Meclisi önümüzdeki günlerde 8 kişilik Yürütme Kurulunu oluşturarak yeni dönem çalışmalarına başlayacaktır.

SURİYE TÜRKMEN MECLİSİ'NİN AMACI;

Bu felaket karşısında öncelikle Türkmenler arasında birliği sağlamak,

Canlarını ve topraklarını korumak için rejim güçlerine (ve diğerlerine) karşı direnişi örgütlemek,

Göçmen durumuna düşen Türkmenlere yardım etmek,

Türkiye'ye sığınan Türkmen ailelerin barınmalarını, sağlık, güvenlik, eğitim ve diğer konularda ihtiyaçlarının karşılanması için Devlet kurumları ve STK'lar nezdinde girişimlerde bulunmak,

Suriye Türkmenlerinin geleceği ve hukuku konusunda ilgili taraflar ve muhataplar karşısında temsil etmek,

Türkmenlik bilincini geliştirmek; Kendi geleceklerini kendi kararları ve gayretleri ile kurulabileceğini bir şuur haline getirmek; "Onur ve Özgürlük Mücadelesi" ifadesi ile sembolleştirilen bu savaş bir "Milli Mücadele- İstiklal ve İstikbal Mücadelesi" olarak özümsemesini ve içselleştirilmesini ve bunun Atalarımıza, çocuklarımıza, tarihe ve coğrafyamıza karşı bir "namus borcu" olduğu bilincini yerleştirmek,

Bu amaçları gerçekleştirmek için Ankara'daki genel merkez le birlikte İstanbul, Gaziantep ve Yayladağı büroları ve sahayı bilen öğretim üyesi danışmanlarla çok yoğun bir gayret gösterilmektedir.

SURİYE TÜRKLÜĞÜ TARİHİ

"Suriye Türklüğü" tanımı Suriye'de yaşayan Türkmenler için geliştirmeye çalıştığımız bir kimlik, ancak doğrusu Ortadoğu Türklüğü olmalıdır. Kapsama Türkiye Türklüğünü de katarak "ÖNASYA TÜRK LÜĞÜ" demek çok daha doğru olacaktır. Irak, Ürdün, Lübnan, Mısır ve Suriye Türklerinin tarihi, kaderi ve geleceği Türkiye'nin geleceği ile birebir örtüşmektedir.

(Türkmen tabiri doğru değildir; Türk Milleti'ni yeniden boy asabiyeti ve mensubiyeti ile parçalamayı planlayanların geliştirdiği bir kavramdır.)

Türkler; başta Oğuz boyları olmak üzere birçok Türk boyu grupları halinde Önyasya'ya muhtemel MS 600 yıllarından itibaren göç etmeye başlamışlardır.

Hazreti Peygamber hayatta iken Medine'de inen Maide Süresi 54. Ayetinde, Yüce Allah şöyle buyuruyor. Mealeni; "Ey iman edenler, sizden kim dininden dönerse, (bilin ki) Allah, onların yerine öyle bir topluluk getirir ki Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı güçlü ve onurludurlar. Allah yolunda cihad ederler." (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2004 yılı 7. Basım Kur'an-ı Kerim Mealı)

İşte bu millet, Allahülalemler, Türk Milletidir.

Hz. Peygamberin "Onlara dokunmayın" ve yine "Size doğu tarafından geniş çehreli, çekik gözlü ve yüzleri sanki örs üstünde dövülmüş ve derilerle kılıflı kalkanlar gibi sağlam bir kavim olan Türkler gelecek ve onlar atalarını mutlaka Fırat nehri kenarına bağlayacaklardır." dediği TÜRKLER, onuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren tüm Ortadoğu coğrafyasında artık bir "Kurtarıcılar Ordusu" dur.

(Prof Dr. Zekeriye Kitapçı hocanın kitaplarında bu konuyu detaylarını ve kaynaklarını okuyabilirsiniz)

Arapların Herodot'u diye anılan tarihçi ve coğrafyacı El Mesudi'nin(896-956) ifadesi ile söyleyelim;

"Artık Türkler her şeye sahip ve malik oldular, diğer bütün insanlara; onların sözünü dinlemek ve kendilerine baş eğmekten başka yapacak bir şey kalmadı".

Kısacası; Anası da bir Türk kızı olan Abbasi Halifesi El-Mutasım (833 yılı) zamanından bu yana Ortadoğu'da Türkler; Hâkimdir, Egemendir, İslam'ın ve insanlığın hizmetindedir. Allah'ın kendilerine yüklediği Misyon üzeredirler.

1055 yılı Aralık ayında Abbasi İslam Devleti Başkenti Bağdat'ta camilerde artık Selçuklu sultanı Tuğrul Bey adına bir egemenlik alameti olarak hutbe okunmaktadır.

Günümüzde; Irak'ta, Suriye'de kısacası Önyasya'da yaşayan Türkler işte bu, atını Fırat nehrinde sulayan, Ortadoğu Coğrafyasını vatan yapan, Türk boylarının torunlarıdır.

9. yüzyılın başlarından itibaren İslam Devletinde Türk yöneticilerin, valilerin görev yaptığını, zayıflayan merkezi idarenin adına mesela Mısır ve Suriye'de Tolunoğulları'nın takiben İhsidoğulları'nın kendi adlarına hanedan kurarak, "BEYLİK" yaptıklarını biliyoruz. Mısır tarihinde 868 yılından 969 yılına yani Şii Fati-

milere kadar Türk beylikleri dönemi olarak geçmektedir. Biz de, Ortadoğu'daki Türk hakimiyet tarihi başlangıcını bu tarihler olarak alabiliriz.

Orta Asya'dan Ön Asya'ya büyük kitleler halinde Türk göçleri; Selçukluların 1040 tarihindeki Dandanakan Zaferi sonrasında olmuştur. Anadolu ve Suriye hızla Türkleşmiştir. 1071 Malazgirt Zaferini takip eden 10 yıl içinde, Kutalmış oğlu Süleyman Şah tüm Anadolu'yu Bizanslılardan fethederek Anadolu Selçuklu Devletini kurmuştur. 1087 yılında İZNIK şehri Bizanslılardan alınarak kurulan Anadolu Selçuklu Devletinin başkenti olarak ilan edilmesi üzerine, 1087 yılından itibaren Avrupa devletleri ve Hıristiyan dünya için artık Anadolu'yu işgal eden milletin adı TÜRK MİLLETİ'DİR ve Anadolu'nun adı da artık TÜRKİYE'DİR.

Melik Şahın kardeşi Tutuş Bey de Şam'a kadar tüm Suriye'yi Şii Fatimi'lerin hâkimiyetinden kurtararak Suriye Selçuklu Devletini kurmuştur.

Aslında Suriye'de daha 1063 yılında Atsız ve Kurlu Beyler, 3000 çadırılık oymakları ile Filistin'deki Remle şehrini fethederek geleceğin habercisi olmuşlardır.

O tarihlerde İslam Alemi birçok mezhep ve fırkanın kanlı kavgaları ile anarşi dönemi yaşamaktadır. Kuzeyde Bizans'ın yoğun baskısı vardır. Bir kurtarıcı beklenmektedir.

İslam'ı, kendi kültür unsurları ile yorumlayıp, samimi olarak benim-

seyen Oğuzlar, hızla hareket ederek kısa sürede Ortadoğu'yu yurt edinmişler ve İslam'a sahip çıkmışlardır.

Hristiyan Batı, ancak 1000 yıl sonra tekrar bu coğrafyaya dönebilmiş; 1948'de İsrail Devletini monte etmiş, bölgedeki Türk Hakimiyetini, Ortadoğu bütünlüğünü bin parçaya bölerek bitirebilmiştir. Artık İslam coğrafyasında anarşi vardır, kan, gözyaşı ve çile vardır. Kardeş-kardeşi boğazlamaktadır.

XI. yüzyılda Suriye'deki Türkmen yerleşimi;

Kuzeyden iki koldan başladı. Birincisi, Lazkiye güneyinden Trablusşam ve Lübnan dağlarına doğru, diğeri ise, Halep, Asi Nehri vadisinden Hama-Humus-Şam'a ve Filistin'e doğru olmuştur. Anadolu ve Suriye'deki Türk Devletlerinin hakimiyetleri, Doğudan gelen Moğollar ve batıdan gelen Haçlı orduları ile zayıfladığı dönemlerde; Anadolu'dan Suriye'ye, bazen de Suriye'den Anadolu'ya devamlı Türkmen göçleri olmuştur; 1243 Köseadağ bozgunu sonrasında 40.000 çadırılık Türkmen boyu Anadolu'dan Suriye'nin muhtelif yerlerine göç etmiştir. 1337'de İlhanlı Sultanı Ebul Said Bahadır Han'ın ölümü ile de Türkiye'den gelenler tekrar geri dönerek Elbistan yöresinde Dulkadiroğlu Beyliği'ni kurmuşlardır.

Ayrıca Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi öncesi ve sonrasında Hac yolunun güvenliğini sağlamak görevlisi olarak çok sayıda Türk soylu aile

Suriye'nin Bayır-Bucak bölgesinden başlayarak muhtelif yerlere yerleştirilmiştir.

SURİYE TÜRKMENLERİNİN YAŞADIĞI BÖLGELER

1-Bayır-Bucak bölgesi ve Lazkiye; Hatay'ın hemen güneyinde, 54 köy, 2 nahiye ve Lazkiye'de iki mahalle. Bu köylerin arasında Arap köyü yoktur. Ayrıca Türkiye ile de aralarında Arap köyü yoktur.

Bu bölge, Suriye yönetimini elinde tutan Nuseyriiler için çok önemlidir.

Bayır-Bucak bölgesi Ordu (Yayladağı)kazasının Suriye'de kalan kısmıdır. Lazkiye'nin 10 km kuzeyinden Türkiye hududuna kadar kesintisiz devam etmektedir. Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın Süveydiya da (Samandağı) doğduğu iddia edilmektedir. Büyük Suriye idealinin gerekçesi olarak bu iddia gösterilmektedir. Ancak Bayır-Bucak'taki Türk yerleşimi bu gibi heveslerin engelidir.

2- Halep ve Çevresi; Halep şehir merkezi ve çevresindeki kaza ve köylerde Türk nüfusu çok yoğundur. Bu bölge; Gaziantep ve Şanlıurfa'nın her türlü özelliklerini taşır. Türk, Kürt, Sünni Arap ve şehir merkezlerinde yerleşik Türkiyeli Ermenilerden oluşan bölgede hakim unsur Türklerdir. El Cezira bölgesinde Arap yoğunluğu daha fazladır. Ancak, Suriye'nin kuzeyi her yönüyle, Suriye'nin diğer bölgelerinden çok farklıdır. Kesinlikle, burası Güneydoğu Anadolu'nun devamı niteliğindedir.

3- Hama-Humus çevresi; Humus bir Türkmen şehridir; derler ki, Humus'ta adres sorduğunuzda cevap Türkçe değilse biliniz ki cevap veren Humuslu değildir.

Buradaki Türklerin bir kısmı Kafkasya kökenlidir.

4- Şam şehrinde ve çevresinde; Osmanlı döneminden kalan büyük toprak sahipleri ve zengin tüccar

Türk aileler yaşar. Bunlar Türklüklerini unutmamalarına rağmen, Türkçe'yi unutmuşlar ve devletle entegre olmuşlardır. Ayrıca 1967 savaşı sonrasında Golan tepelerinden çok sayıda Türk aile Şam'a göçmüştür. Şam çevresinde Havran bölgesinde de Türklerin yaşadığı bilinmektedir.

5- Lübnan Dağları'nda ve Bekea Vadisi'nde Huzur Türkmenleri adıyla bir Türk grubunun yaşadığı bilinmektedir. 1920 li yıllarda Bekea Vadisi özellikle Kafkasya'dan gelen Türklerle bir Türk bölgesi olarak anılmaktadır.

6- Kuneytra ve Golan Tepeleri Türkleri; Osmanlı Döneminde, Filistin ve Şam gibi iki büyük Arap merkezi arasındaki en stratejik bölgeye, Bayır-Bucak'ta olduğu gibi Türkler yerleştirilmiştir. Burası, en son 1877 yılında Kafkasya'dan olmak üzere, devamlı olarak Türk göçleri ile desteklenmiştir.

Dikkatli bir inceleme ile Suriye'deki Türk yerleşimi; şuurlu olarak stratejik bölgelere, yapılmıştır. Bu bölgeler şunlardır:

- Nusayriler arasına en hakim noktada; Bayır-Bucak bölgesi

- Lübnan'daki Hıristiyan, Dürzi ve İsmaililer ile Şam arası; Bekea vadisi

- Asi ırmağı vadisine - Suriye Koridoru - Kuzey - Güney yoluna; Hama- Humus bölgesi

- Filistin - Şam arasına; Golan Tepeleri ve Kuneytra bölgesi.

Halep - Rakka - El Cezira zaten Güneydoğu Anadolu'nun devamıdır.

Bu gün buralarda kendilerine Türkmen diyen yaklaşık 3.5 milyon Türk yaşamaktadır. Çiftçilik, hayvancılık, küçük ölçekli ticaret ve sanayi ile geçimlerini temin ediyorlar. Şehirlere göçenler, çocuklarını Arap okullarında okutuyorlar. Böylece son zamanlarda devlet memurluğu yapan çok sayıda Türk bulunmaktadır. Türkiye'de okuyan Türk çocukları genellikle şehirlerde serbest mesleklerde özel işyerleri açarak kendi namlarına çalışıyorlar.

2011 yılı Mart ayında başlayan "Suriye Olayları", Arap Baharı'nın devamı, Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında ve 1815 Viyana Konferansı'nda Avrupa devletlerince kararlaştırılan Şark Meselesinin günümüzdeki uygulamasıdır.

Hikâye, 1078 yılında İznik Şehri'nin Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkent olarak seçilmesi ile başlayan, 1187 yılında Kudüs'ün Türklerin hâkimiyetine geçmesi ve 1453 yılında İstanbul'un Türkler tarafından fethedilmesi ile gelişen Haçlı Hıristiyan - Müslüman Türk savaşının devamıdır.

"Bu savaş Türkler geldikleri Orta Asya karanlıklarına geri dönünceye kadar devam edecektir" diyen

1918'de Kudüs'ü Osmanlı'dan geri alan İngiliz General Edmund Allenby ve Lozan sonrasında "paşa çok sevinme Sevr'in şartlarını bir gün önünüze koyacağız" diyen Lord Kurzon'un temsil ettiği Hristiyan Batı, 100 yıl sonra bugün yeniden harekete geçmiş bulunmaktadır.

Suriye olaylarının en büyük mağduru Suriye Türkmenleridir; katledildiler, tehciye uğradılar ve yaklaşık 1000 yıllık vatanları ellerinden alınmaktadır.

Suriye Türkmenleri, Ortadoğu'da yaşanan en azından 400 yıllık Osmanlı hâkimiyet yıllarının faturasını ödemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti yöneticileri, tarihin ve coğrafyanın gerçeğini yeterince idrak edemedikleri ve tehdidin boyutunu ve nihai hedefinin Türk Milleti ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Anadolu toprakları olduğunu bir türlü göremedikleri için maalesef Suriye olayları karşısında doğru politikalar takip edemediler; "Türkmen Merkezli" bir Suriye/Ortadoğu dış politikası geliştiremediler. Müslüman kardeşim yaklaşımı ile "eşit mesafe duruşu" bugün Türkiye'yi Ortadoğu'da dostsuz bıraktı; ne yazık ki, bu gün faturayı Suriye Türkmenleri ve Türkiye Türkleri ödemektedir.

Suriye Türkmenlerinin tek talebi vardır; BİR AN ÖNCE KÖYLERİNE, YURLARINA, VATANLARINA GERİ DÖNMEK VE TÜRK KİMLİĞİ İLE ONURLU BİR YAŞAM.

Bunun için bedel ödüyorlar; cep helerde savaşıyor, kan akıtıyorlar, çile çekiyorlar; bunun karşılığı mutlaka olacak ve Allah'ın adaleti gerçekleşecektir.

İnşallah yakın zamanda "Onur ve Özgürlük Mücadelesi" zaferle sonuçlanacaktır.

Suriye Türkmenlerinin "İstikbal ve İstiklal Mücadelesi"ne verdiğiniz desteğe çok teşekkür ediyoruz.

■ **Miray VURMAY GÜZEL**

Suriye Türkmen Meclisi Koordinatörü
Ankara Üniversitesi Türk İnkılap
Tarihi Enstitüsü Doktora Adayı

SURİYE TÜRKMENLERİNİN ZORUNLU GÖÇLERİ

“Suriye Savaşı’nın en mağdur toplumu Suriye Türkmenleridir. Karşımızdaki vahim tabloyu daha da derinleştiren bir diğer olgu da Türkmenlerin zorla koparıldıkları topraklara Türkmen olmayan unsurların yerleştirilmeye başlandığı gerçeğidir.”

Suriye, 15 Mart 2011 tarihinde Dera kentinde başlayan protesto gösterilerinin Rejim tarafından kanlı bir şekilde bastırılması sonrasında peşi sıra gelen tutuklamalar, işkenceler ile hızla kanlı bir savaşa sürüklendi. Rejim’in kendi vatandaşlarına uyguladığı şiddetin dozunu arttırması, uluslararası sistemin özellikle de Batı’nın çelişkili tavırları, ılımlı muhaliflerin direk ve/veya dolaylı yollardan zayıflatılmaya çalışılması ve buna karşılık terör örgütlerinin iç savaşa müdahil olarak/edilerek dinamik-

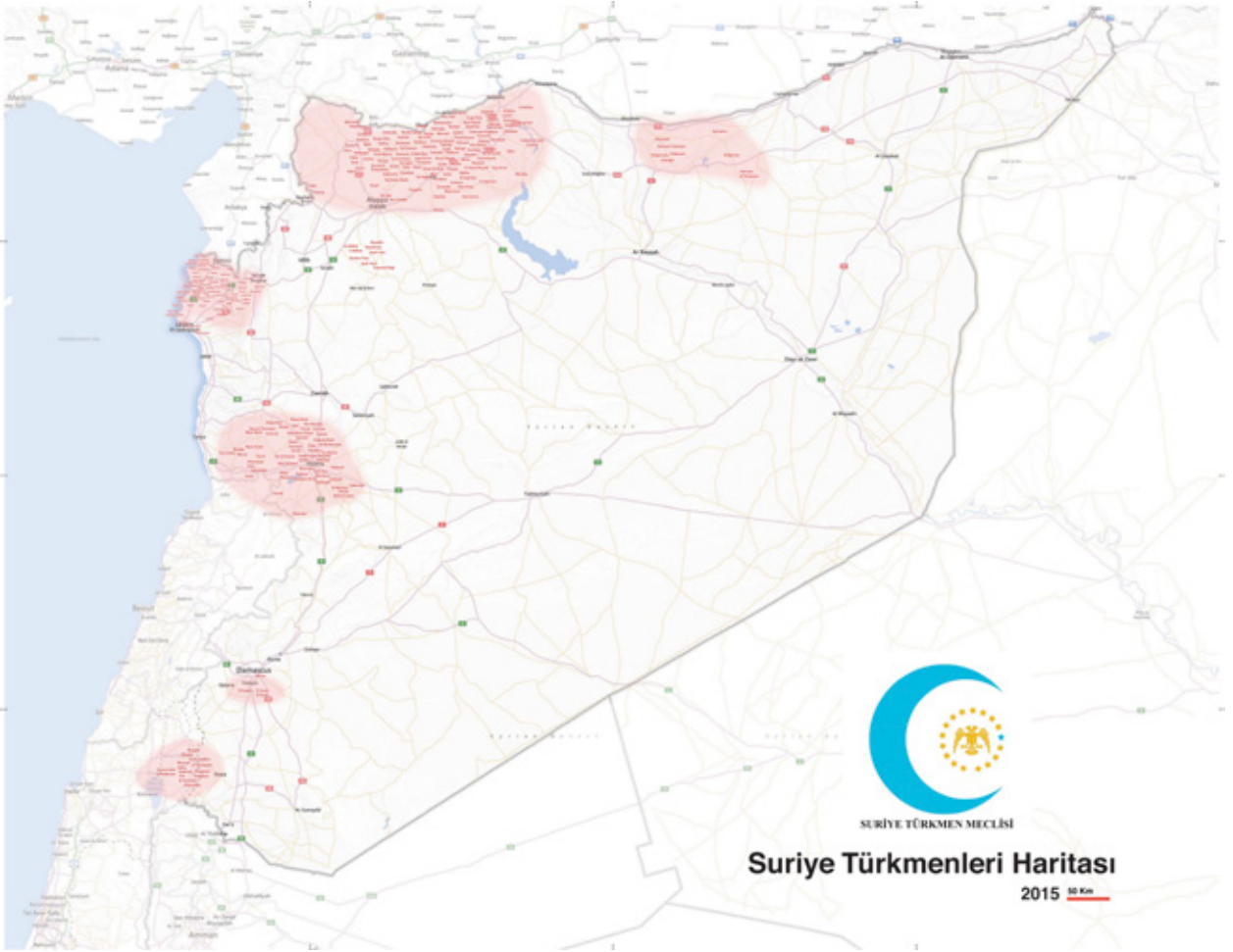
leri kökünden sarsması kanlı bir Suriye tablosunu ortaya çıkardı. Bu tablodaki en kanlı fırça darbelerinden biri de şüphesiz ki Suriye Türkmenleri’ni resmetmektedir. Suriye’deki savaşın hem yatay hem de dikey bir şekilde katmanlaşması ile stratejik konumları nedeniyle bir anda çapraz ateşte kalan Türkmenler, savaşta büyük kayıplar verdi. Başka bir deyişle Suriye Savaşı’nın en mağdur toplumu Suriye Türkmenleridir. Savaş öncesinde, Suriye’nin hemen her bölgesinde, bin yıldır

“yerleşik halk” olarak yaşamakta olan Türkmenler, yaşadıkları fiziksel ve psikolojik yıkımların yanı sıra demografik yapı bakımından da harap olmuş durumdadır. Birçoğu Türkiye ve Lübnan’a zorunlu olarak göç etmek zorunda kalan Türkmenlerin bir kısmı da Suriye içerisinde iç göçe maruz kalmıştır.

Suriye Türkmenlerinin Tarihi

Suriye Türkmenlerinin Suriye’ye gelişleri ile ilgili tarihi kaynaklarda çeşitli ifadeler kullanılmakla birlikte, genel kabul görmüş kaynak-

lara göre Suriye’de Türk varlığı ilk kez 7. yüzyılda Oğuz boylarının Orta Asya’dan Anadolu’ya yönelen göçleri ile başlamıştır. 10. ve 11. yüzyıllarda Oğuzların Suriye’ye göçü yoğunlaşmıştır. Suriye’ye yerleşen Oğuz boyları iki koldan ilerlemiştir. Birinci kol; Halep, Hama, Humus ve Şam yöresine yerleşmiştir. Diğer kol Lazkiye ve Trablusşam istikametine Ensariye Dağlarının batısına yerleşen Türk boylarıdır. Türklerin Suriye topraklarındaki genişlemesi 11. yüzyılda Selçuklular’ın bölgeye hakim olması ile artarak devam etmiştir. Özellikle Halep, Lazkiye, Trablusşam ve Asi Irmağı vadisi boyunca Hama, Humus ve Şam bölgesinde yerleşim yoğunluk kazanmıştır. Suriye’nin kuzey bölgeleri, Antakya ve çevresi ise 11. yüzyılda yoğun bir Türk

yerleşimine sahne olmuştur.¹ 11. yüzyılda Şam merkez olarak Suriye, Lübnan, Ürdün ve Filistin Türk boylarının hakimiyetine girmiştir. Daha sonraki dönemde de Orta Asya, Güney Kafkasya (Azerbaycan) ve Anadolu’dan Suriye’ye Türkmen boyları göç etmeye devam etmiştir.² 1078 yılında ise Sultan Melikşah’ın önderliğinde Suriye Selçuklu Devleti kurulmuştur. Suriye, 1260’tan itibaren yine bir Türk devleti olan Memlukların hakimiyeti altına girmiştir. İdaresi ve askeri gücü Türklerden oluşan Memluklar, Suriye’ye yaklaşık 250 sene hâkim olmuştur.

1 Sevim, Ali , “Suriye’de ilk Türkler” Türk Kültürü Dergisi. Sayı:32. Ankara, 1976, sf.105-11

2 Ayrıntılı bilgi için bkz. Orhonlu Cengiz, “Suriye Türkleri” Türk Dünyası El Kitabı. Ankara, 1977

Yavuz Sultan Selim’in 1516 Mer-cidabık Seferi ile ise Suriye’de Osmanlı hakimiyeti başlamıştır. Böylece 1516’dan 1918 yılına kadar kesintisiz olarak 402 yıl boyunca Türklerin hakimiyeti altında olan Suriye’de Türkmen yerleşimi artarak devam etmiş ve bölgede önemli bir Türk nüfusu oluşmuştur. 1918 yılında I. Dünya Savaşı ve Arap İsyanları neticesinde Suriye Osmanlı’dan ayrılmış ve savaş sonrasında Fransız Mandasına girmiştir. Suriye Türkmenleri ise bu süreçte Anadolu’da başlayan milli mücadeleye destek vermiş; Fransız işgaline karşı Halep’te Nüveyran Oğuz, Lazkiye’de Sohta Ağa ve Nevres Ağa komutasında Türkmen direniş grupları oluşturulmuştur. Fransa ile imzalanan 20 Ekim 1921 tarihli Ankara Anlaşması ve 1939 Hatay’ın ilhaki sonrasında ise Suriye Türkmenle-

rinin fiziki ve siyasi olarak Türkiye ile bir bağlantısı kalmamıştır.³

Suriye'deki Türkmenler üzerine Türkiye'deki ilk akademik çalışmayı kaleme alan Prof.Dr. Mustafa Kafalı, çalışmalarında Fransız Mandası döneminde, bölgedeki Türk nüfusunun 500.000'den fazla olduğunu belirtmiştir.⁴ Ancak Suriye Türkmenlerinin hukuki statüleri, Hatay'ın Türkiye'ye katılması sırasında ve sonrasında, Suriye sınırları içerisinde kalan Türkmenlere ilişkin görüşme ya da anlaşma yapılmamış olması nedeniyle belirsizleşmiştir. Bu belirsizlikten faydalanan Suriye yönetimleri de Türkmenlere yönelik önce baskı, ardından da asimilasyon politikalarını uygulamaya koymuştur. Suriye'nin bağımsızlığını ilan ettiği 1946 yılından sonra Türkmenlerin durumu daha sancılı bir hal almış; 1949 ve 1972 yıllarında yürürlüğe giren Suriye Anayasalarında katı bir Arap Milliyetçiliğinin hakim olması özellikle Türkmen nüfus üzerindeki yoğun baskıları arttıran uygulamaları beraberinde getirmiştir. Hafız Esad'ın 1971'de parti ve ordu içi bir darbe ile iktidara gelmesiyle Türkmenler açısından koşullar daha da ağırlaşmıştır. Hafız Esad, 30 yıl süren iktidarı boyunca, Arap Milliyetçiliği ve Suriye Milliyetçiliği ile harmanladığı, tek bir Suriyeli kimliği oluşturma politikası izlemiş ve bu politikalar çerçevesinde Türkmen milli kimliği ciddi anlamda tahrif ve tahrip edilmeye çalışılmıştır.⁵

3 Şandır, Mehmet, "Suriye Türklüğü" Türk Yurdu, c.18,sayı 133 s.7-8 Ankara, 1998, sf. 77

4 Ayrıntılı bilgi için bkz. Kafalı Mustafa, "Suriye Türkleri-I" Töre Dergisi, sayı 21-22 s.32-36.Ankara, 1973, Kafalı Mustafa, "Suriye Türkleri-II" Töre Dergisi, sayı 23 s.23-30.Ankara, 1973

5 Ayrıntılı bilgi için bkz. Vurmay, H. Miray, "Hafız Esad Suriyesinde Arap Milliyetçiliğinin Dönüşümü", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Başka bir ifade ile Hafız Esad, 30 yıllık hükümrancılığının adeta parolası olan "Büyük Suriye Ütopyası" bağlamında oluşturmaya çalıştığı "Tek Suriyeli Kimliği" politikası çerçevesinde, Türkmenleri asimile ederek "Araplaştırma" politikası izlemiştir. İzlenen bu Araplaştırma politikası çerçevesinde ilk olarak Türkmen köylerinin isimleri değiştirilmiş, akabinde ise coğrafi olarak dağınık olmaları için Türkmen bölgelerinin arasına Arap nüfusu yerleştirilmiştir. Siyasal kültürel ve sosyal haklardan yoksun bırakılan Türkmenler, özellikle dil konusunda büyük oranda Araplaştırma politikasına maruz kalmışlardır. Zira eğitim sisteminin de katı bir şekilde Arap/Suriye milliyetçiliği ile örülü olması ve hatta tarih, edebiyat, coğrafya gibi sosyal bilim dallarında Türk kimliğinin "ötekileştirilmesi", Türkmenlerin milli ve kültürel kimliğini direk olarak hedef almıştır.

Suriye'deki Türkmenlerin Suriye içindeki coğrafi dağılımına bakıldığında ise Suriye'de oldukça dağınık bir Türkmen kümelenmesi

Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, 2011

6 Ayrıntılı bilgi için bkz. Seale Patrick, Asad-Of Syria The Struggle fort he Middle East University of California Press, ABD, 1988; Nicolas van Dam, (çev: Semih İdz,Aslı Faray Çalkıvık) Suriyede İktidar Mücadelesi İletişim Yay., İstanbul, 2000

göze çarpmaktadır. Savaş öncesinde Halep, Lazkiye (Bayır-Bucak), Humus, Hama, Şam, Golan, Tartus, İdlib, Rakka ve Der'a vilayetlerinde yaşayan Türkmenler neredeyse tüm Suriye'ye yayılmış durumdadır.⁷ (Bknz. Harita 1) Bu coğrafi dağınıklık, örgütlenme, sosyal bütünlük ve kitlesel birlik gibi kavramların Suriye Türkmenleri içerisinde güçlü bir şekilde oluşamamasına neden olmuştur. Türkmenlerin nüfusu konusunda da maalesef sağlıklı ve net veriler bulunmamakla birlikte, ORSAM'ın 2011 tarihli Suriye Türkmenleri raporuna ve Suriye Türkmen Meclisi'nin saha araştırmalarındaki tespitlerine göre, Suriye'de savaş öncesinde, dil ve kimlik açısından Araplaşmış Türkmenlerle birlikte 2,5-3,5 milyon kadar Türkmen olduğu öngörülmektedir.⁸

Suriye Savaşı ve Türkmen Göçleri/Sürgünleri

2011 yılından bu yana derinleşerek devam eden Suriye savaşı, dünya tarihinin en büyük insani krizlerinden birini de beraberin-

7 Bilgili Abbas, "Hataylıların Suriye'de Kalan Kardeşleri Bayır-Bucak Türkleri", Hatay Dergisi, Sayı:5, 1987

8 ORSAM Rapor No: 83 ORSAM-ORTADOĞU TÜRKMENLERİ Rapor No: 14, Kasım 2011 Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri <http://www.orsam.org.tr/files/OA/35/4oytun.pdf>

de getirmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin Temmuz 2017 tarihli raporunda ifade edildiği üzere, Suriye'de 13,5 milyon kişi yardıma muhtaç durumda; 6,3 milyon kişi Suriye içinde göç etmiş durumda; 6 milyondan fazla kişi Suriye dışına göç etmiş durumda ve 4,53 milyon kişi de kuşatma altında yaşamaktadır. Birçok uluslararası raporda belirtildiği gibi Suriye'de yaşanmakta olan insanlık dramı, son yarım yüzyılın en büyük insani krizidir.⁹

Söz konusu insani krizin en yoğun yansımaları ise şüphesiz ki Suriye'ye komşu olan ülkelere olmuştur. Savaştan kaçan Suriyelilerin sığındığı durakların başında en yakın komşu ülkelerden biri olan Türkiye gelmektedir. AFAD'ın resmi kayıtlarına göre, 28 Şubat 2018 itibarıyla Türkiye'deki toplam Suriyeli sayısı 3.531.416'dır.¹⁰ Türkiye'nin dışında Lübnan, Irak, Ürdün, Mısır ve diğer Kuzey Afrika ülkelerinde de Suriyeli sığınmacılar bulunmaktadır. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin verilerine göre Suriyeli mültecilerin yarısından fazlası sadece Türkiye'de bulunmaktadır.¹¹ Nitekim Türkiye son 6 yıldır dünyanın en fazla mülteci/sığınmacı barındıran ülkesi konumundadır.¹²

Suriye'deki mevcut çatışma alanlarının çok büyük kısmı Türkmen nüfusu barındıran bölgelerdir. Halep, Bayır Bucak (Lazkiye), Humus, Şam ve Rakka bu bölgelerin başında gelmektedir. Türkmenler, savaşın başından bu yana Suriye Rejimi ve müttefikleri, PYD/YPG ve IŞİD'in Türkmen yer-

leşimlerini hedef alması nedeniyle göçe zorlanmıştır. Türkmenlerin göçe zorlandığı "kırılma noktaları" kronolojik bir şekilde sıralandığında karşımıza Türkmenlerin mütemediyen bir göç hareketliliği içinde olduğu gerçeği çıkmaktadır. Söz konusu kırılma noktalarını bölgelere göre tasnif ederek kısaca hatırlatmak gerekirse:

Hama-Humus Bölgesi:

Hama-Humus bölgesinde yaşayan Türkmenler, yoğun saldırılara, katliamlara ve etnik temizlik neticesinde zorunlu göçe maruz kalmışlardır. Şubat 2012'de, Humus'un Türkmen mahallesi Bab-ı Amro'da; Mart 2014'te yine Humus'un Türkmen bölgesi Zara'da; Aralık 2015'te Hama kırsalında bulunan Tıllıf, Hule, Semalil, Kale, Akreb köy ve kasabalarında yaşanan katliamlar nedeniyle Hama-Humus Türkmenleri Türkiye ve Lübnan'a zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmışlardır. Türkiye'ye gelen Humus Türkmenlerinin büyük çoğunluğu Malatya'da bulunan Beydağı Kampı'nda ve Lübnan'daki mülteci kamplarında yaşamaktadır. Sonuç itibarı ile Suriye'nin yoğun Türkmen nüfusu barındıran Hama-Humus bölgelerindeki Türk-

menler, Savaş sürecinde son derece dramatik bir şekilde göçe zorlanmışlar; başka bir deyişle sürgün edilmişlerdir.

Şam-Golan Bölgesi:

Şam-Golan Türkmenleri, savaşın başından bu yana tümüyle Rejim'in ablukası altında büyük bir yaşam mücadelesi vermektedir. 1967 yılındaki 6 Gün Savaşı neticesinde İsrail'in Golan Tepeleri'ni işgal etmesi sonrası Golan'dan, Şam'a sürülmüş olan Türkmenler, bu sürgünden uzun yıllar sonra yeniden bir göç dalgası ile karşılaşmışlardır. Diğer Türkmen bölgeleri kadar büyük kitleler halinde olmasa da Şam-Golan Türkmenleri içerisinde de Türkiye'ye doğru göçler yaşanmıştır. Özellikle yoğun abluka altında bulunan bölgelerde yaşayan ve zorla askere alınmaları söz konusu olan Türkmen gençler, süreç içerisinde çok zor şartlar altında Türkiye'ye gelmişlerdir. Bugün Türkiye'de bulunan Şam-Golan Türkmenleri kamplardan ziyade İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde yaşamaktadır.

9 <http://www.unhcr.org.tr/?content=648>
10 https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/28_02_2018_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf

11 <http://www.unhcr.org.tr/?content=648>

12 <http://www.ntv.com.tr/dunya/turkiye-en-fazla-suriyeli-mul-teci-barindiran-ulke,aDtIDsuPQE24gQsHLOBRLO>

Bayır-Bucak Bölgesi:

Türkiye'ye gelen Türkmen göçleri içerisinde en geniş kitleler halinde gelenler Bayır-Bucak Türkmenleri olmuştur. Bayır-Bucak'ın Türkiye sınırına sıfır noktada bulunması; saldırıların belli dönemlerde çok yoğun seviyelere ulaşması gibi nedenlerde Bayır-Bucak'tan gelen göç hareketleri yoğun ve kitlesel boyutta olmuştur. Bayır-Bucak bölgesindeki köylerden gelen ilk toplu göç Nisan 2012'de 250 Türkmen ailenin Hatay'ın Yayladağı ilçesinden Türkiye'ye giriş yapması ile başlamıştır. Ardından Mayıs 2013 Lazkiye'ye komşu Tartus ilinin Banyas-Beyda bölgesinde yaşanan katliam; Ekim 2015'de başlayan ağır Rus-Rejim bombardımanı Bayır-Bucak bölgesinden Türkiye'ye doğru gelen zorunlu göçler için kırılma noktaları olmuştur. Bugün bölgenin Bayır kısmındaki köyler tamamen insansızlaştırılmış durumdadır. Bucak bölgesindeki Türkmen köyleri ise savaşın başından bu yana Rejim'in kontrolindedir. Bayır-Bucak'tan Türkiye'ye zorunlu olarak göç eden Türkmenlerin büyük bir kısmı Osmaniye/Cevdetiye, Yayladağı'ndaki kamplarda barınmaktadır. Kamp dışında kalanlar ise yine başta Hatay-Yayladağı olmak üzere Hatay'ın Kırıkhan, Antakya, İskenderun, Dörtöyl ilçeleri ile Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerde yaşamaktadır.

Halep Bölgesi:

Suriye'de en yoğun Türkmen nüfusunu barındıran Halep, Suriye Savaşı sürecinde, Savaş denklemi içindeki tüm yapıların aynı anda çapraz bir şekilde çatıştığı bir bölge olmuştur. Nitekim Halep kuzey kırsalındaki Türkmen yerleşimleri Ocak-Şubat 2014'te IŞİD'in saldırılarına maruz kalma-ya başlamış, IŞİD'in Türkmen ka-

sabası Çobanbey'i ele geçirilmesi ile yaşanan kırılma sonrası, bölgedeki Türkmen köy ve kasabaları birer birer IŞİD'in kontrolüne girmiştir. Ağustos 2016'da başlayan Fırat Kalkanı Harekatı'na kadar 2 yıl boyunca IŞİD'in hükmettiği bölgelerden Türkiye'ye doğru Türkmen göçleri yaşanmıştır.

Halep kırsalı dışında, bir de Halep merkeze bağlı bölgelerden Türkmen göçleri yaşanmıştır. Hatırlanacağı üzere Halep'in merkez mahalleleri 2016 yılında, rejim ve müttefikleri tarafından aylarca abluka ve eş zamanlı olarak bombardıman altına alınmış ve Aralık 2016'da varılan anlaşmalar gereği tahliyeler yaşanmıştır. Söz konusu tahliyeler içinde Türkmenlerin oranı ise oldukça yüksektir. Halep merkezden gelen Türkmenlerin bir kısmı önce İdlib bölgesine göç ettirilmişler; imkan bulanlar daha sonraki süreçte Fırat Kalkanı Sahası'ndaki Türkmen bölgelerine gelmişlerdir. Halep merkezdeki Türkmen mahalleleri ise, tahliye sonrasında büyük oranda PYD/YPG ve Rejim kontrolüne geçmiştir. Genel olarak bakıldığında ise, Halep'ten (gerek merkezden gerek kuzey kırsaldan) Türkiye'ye yönelen göç hareketinin en büyük durağı Gaziantep'tir. Coğra-

fi yakınlık ve aile bağları, Halep Türkmenlerinin hemen sınırın Türkiye tarafında olan Gaziantep'te yoğunlaşmalarına neden olmuştur. Neredeyse tamamı kamp dışında yaşayan Halep Türkmenleri içerisinde Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Kocaeli gibi büyük şehirlerle göç edenler de olmuştur.

Bu noktada Fırat Kalkanı Harekatı'na ayrı bir parantez açmak gerekmektedir. Zira, Fırat Kalkanı bölgesi olarak tabir edilen Azez-Cerablus arasındaki bölge 142 Türkmen köyünü barındıran kadim bir Türkmen yerleşimidir. Ne var ki, Harekat sonrasında IŞİD'den temizlenen bölgeye Türkmen geri dönüşleri beklenmediği ölçüde olmamıştır. Bugün, Suriye'deki Türkmen varlığının ve Türkmen milli kimliğinin fiziksel ve sosyolojik olarak devam edebilmesi için tek alan olan bu bölgeye geri dönüşlerin sistematik bir hale getirilmesi; bu bağlamda teşvik edici projelerin geliştirilmesi elzemdir.

Rakka Bölgesi:

Savaşın başından bu yana büyük acılar çeken bir diğer Türkmen bölgesi de Rakka olmuştur. 2014 yılında IŞİD'in kontrolüne geçen Rakka'daki Türkmen köyleri, Mayıs 2015'te PYD/YPG'nin

bölgeyi kontrol etmesiyle kitle- sel anlamda zorunlu göçe maruz kalmıştır. Türkmen köylerindeki evlere PYD/YPG tarafından el konulmakta; el konulan evler yine PYD/YPG tarafından askeri, lojistik merkez olarak kullanılmaktadır. Bölgedeki Türkmenler yargısız infazlarla tutuklanmakta; tehdit edilmekte ve Türkmen gençler zorla askere alınmaktadır. Bölgenin tapu, kadastro ve nüfus kayıtları tahrib edilerek, yakılmış; böylece bölgenin demografisi ve sosyolojik yapısı değiştirilmiştir. Nitekim İnsan Hakları İzleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü, BM ve Suriye İnsan Hakları Örgütü gibi birçok uluslararası kuruluş, yayınladıkları raporlarda PYD/YPG'nin Rakka bölgesindeki Türkmenleri göçe zorladığını kanıtlarıyla rapor etmiş ve yayınlamıştır.¹³ Rakka'da yaşanan Türkmen göç

hareketinin bir kısmı Türkiye'ye yönelmiş, bir kısmı da Suriye içerisinde yer değiştirmeler şeklinde olmuştur. Türkiye'ye göç eden Rakka Türkmenleri'nin bir kısmı AFAD kamplarında bir kısmı da Şanlıurfa ve civar il/ilçelerde yaşamaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Veriler ışığında bir genel değerlendirme yapıldığında, Suriye Türkmenlerinin, savaş sürecinde maruz kaldığı zorunlu göçlerin, Suriye'deki Türkmen kimliğini erozyona uğrattığı gerçeğiyle yüzleşiyoruz. Suriye Türkmenlerinin bin yıldır yaşadıkları kendi topraklarında varlıklarını ve kimliklerini koruyamaz duruma geldiği açıkça görülmektedir.

Karşımızdaki vahim tabloyu daha da derinleştiren bir diğer olgu da Türkmenlerin zorla koparıldıkları topraklara Türkmen olmayan unsurların yerleştirilmeye başlandığı gerçeğidir. Maalesef tarihsel süreçler, siyaset ve sosyolojik değişimler boşluk kabul

etmez. Daha açık bir ifade ile Türkmenlerin terk etmek zorunda kaldıkları topraklar, eğer makul bir sürede geri dönülmezse artık de facto olarak başkalarının toprağı haline gelebilir. Bu durumun da Türkmen milli kimliği için ciddi anlamda bir deformasyonu beraberinde getirmesi kaçınılmaz olacaktır. Suriye'de Türkmen varlığının ve Türkmen Milli kimliğinin zayıflaması demek ise sadece Türkmenlerin bekası açısından değil Türkiye'nin milli güvenliği açısından da dramatik sonuçlar doğurabilecektir. Türkiye'nin Suriye sınır hattı boyunca bin yıldır yaşayan Türkmenler, Türkiye'nin milli güvenliğinin garantisidir. Türkmenler ayrıca, Suriye'nin demokratik geleceği için anahtar halklardan birisidir. Suriye'nin gelecekteki yönetiminde, barındığı tüm etnik ve mezhepsel gruplarla barış içinde ve bir arada yaşanabilecek bir ülke inşa etmek için Türkmenlerin varlığı ve temsili son derece önemlidir. Türkmenlerin, yeni kurulacak Suriye'de diğer tüm Suriyeli toplumsal kesimler ile birlikte eşit bir aktör olarak yer alması Suriye'nin geleceği için kritik önem arz etmektedir. Bu bağlamda Suriye'deki Türkmen bölgelerinin stratejik bir analizi yapıldığında, Suriye'nin geleceğine dair tasavvurlar daha net bir şekilde görülebilir. Nitekim, Suriye Türkmenleri, yaşadıkları bölgeler ve binlerce yıllık toplumsal kültür ve gelenekleri gereği, Suriye'nin çimentosudur. Söz konusu bölgelerin "Türkmen karakteri" ve Türkmen kimliği korunamazsa Suriye'nin idari ve siyasi bütünlüğünün asla korunamayacağı aşikardır. Parçalanmış bir Suriye ise başta Türkiye olmak üzere tüm Ortadoğu'da etkilerini gösterecek sarsıcı bir deprem niteliğinde olacaktır.

¹³ **İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün 19 Haziran 2014 tarihli raporu** <https://www.hrw.org/report/2014/06/19/under-kurdish-rule/abuses-pyd-run-enclaves-syria>; **Uluslararası Af Örgütü'nün 7 Eylül 2015** <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/09/syria-abuses-mar-pyd-fight-against-terrorism/> ve 12 Ekim 2015 <https://www.amnesty.org/en/documents/mde24/2503/2015/en/> tarihli raporları.; **BM Uluslararası Bağımsız Suriye Araştırma Komisyonu'nun 22 Eylül 2015 (11 Şubat 2016 Genişletilmiş Versiyon) tarihli raporu** <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/CoISyria/A-HRC-31-68.pdf?platform=hootsuite>; **Suriye İnsan Hakları Örgütü'nün 28 Ekim 2015** http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Violations_of_Kurdish_forces_in_Hasaka_en.pdf ve 18 Ocak 2016 tarihli raporları http://sn4hr.org/wp-content/pdf/english/Violations_by_the_Kurdish_Self_Management_Forces_en.pdf

Doç. Dr.

M. Serkan TAFLIOĞLU

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

Suriye Türkmenleri Üzerine Kısa Bir Not

“Suriye Türkmen Cephesi kendi ilan ettiği amaçlarında Suriye’nin toprak bütünlüğünü ısrarla savunmakta fakat tüm hesaplar ‘Esad Sonrası’ için yapılmaktadır.”

Tarihte Orta Doğu’ya ilk Türkler 8. Yüzyıl Emevi döneminden başlayarak Emevi Halife ordusunda asker olarak başlamış Abbasi dönemi 9. Yüzyılda Musul’a vali olacak konuma yükselmişlerdir. Kimi Arap kaynaklarında Türklerin Şam’a ilk gelişi H. 105 (Miladi 723) yılına kadar geri gitmektedir. Türklerin İran platosuna siyasi/askeri açıdan hakim olmasıyla Anadolu, Irak ve Suriye coğrafyasına yüzlerce yıl sürecek Türk göçleri başlamıştır. Selçuklu ve Osmanlı hakimiyeti öncesi Suriye ve Irak coğrafyasında Türkmenler yerleşik olarak bulunmaktaydı. Türk Hakanı Alp Arslan esas itibarıyla Bizans ordusuyla Malazgirt savaşından önce Halep ve Rakka’ya gitmeyi hedeflemekteydi. Türk-

menlerin bir kısmı yerleşik, bir kısmı ise göçebe olarak yaşamaktaydı. Kışın Halep’e gelen kimi göçebe Türkmenler, yazın Anadolu’ya dönmekte, bu doğal olarak Halep şehrini Anadolu şehirlerine kültürel ve iktisadi açıdan da bağlamaktaydı. Halep şehrinin bu konumu 2011 yılına kadar böyle devam etmiştir.

Lazkiye’nin kuzeyi Türkmen Dağı bölgesindeki Türkmenler (Bayır Bucak) için bazı açılardan aynı şeyler söylenebilir. Halep ve Rakka’da yaşayan Türkmenlere Gulap Türkmenleri denmektedir. İşgal altındaki Golan bölgesi de dahil olmak üzere Golan şehrinde çok sayıda Türkmen köyü bulunmaktadır. İşgal sonrası Türkmen-

lerin bir kısmı Şam’da ikamet etmeye başlamışlardır. Halep şehri ise tarihi/idari geleneksel bir Türk şehri idi. Huyluk, Kurtdağı, Cereblus, Mumbiç, Musabeyli, Azez şehirleri ise Halep şehrinin Türk hinterlandını oluşturmaktaydı. İlk Haçlı Seferinden beri Türkler Halep şehrini korumuş, Memluk/Türk döneminde Moğollara karşı şehri savunmuşlardır.

Osmanlı İmparatorluğu 16. Yüzyıldan itibaren göçebe Türkmen kabileleri zorunlu ikamet/yerleşik düzene geçmeye mecbur bırakmıştır. 17. Yüzyılda bölgedeki Türkmenler Hama, Rakka ve Humus gibi şehirlerde yerleşik düzene geçmeye başlamışlardır. Burada gözden kaçırılmaması bu

şehirlerde Türkmen olmadığı değil Türkmenlerin bir kısmının göçebelikten yerleşik düzene geçirilmesi sürecidir. Suriye'deki meşhur 1822 depreminden sonra ve bazı hastalıkların yayılması sonucu Anadolu şehirlerine geri göç başlamıştır. Bölge üzerinde Osmanlı Devleti ve Mısır Valisi arasındaki hakimiyet savaşları da bölgedeki Türkmenler üzerinde menfi şartlar yaratmıştır. 1877-1878 yıllarında vuku bulan Osmanlı – Rus savaşı sebebiyle, Kafkasya'dan yine Suriye'ye Türk nüfus göç etmiştir. O dönemler birçok açıdan Halep ve çevresi en güvenli bölge olarak görülmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası bölgenin Fransız Manda Yönetimine bırakılmasıyla Türkmenler 1000 yıldır siyasi/askeri açıdan hakim olduğu coğrafyada azınlık durumuna düşmüşlerdir. Balkanlar ve Kafkaslarda da aynı tarihsel acı süreç yaşanmıştır. İmparatorluğun son nefesinde İttihat ve Terakki, Osmanlı Devletinde egemenliğin asli sahibi olan Türk Milletine devrine çalışsa da ömrü biten bir imparatorlukta artık bu imkansızdır. Türk Milleti kaybettiği egemenliğini Gazi Mareşal Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Türkiye Cumhuriyet'ini kurmasıyla tekrar geri alacaktır. Fransız işgali sırasında büyük kahramanlık göstererek şehit düşen ve Suriye siyasi tarihinde bugün bile anılan Yusuf Azma, Birinci Dünya Savaşı sonrası Suriye'ye giden bir Osmanlı Subayıdır. Suriye'de birçok okul ve sokak bugün onun ismini taşımaktadır. İsmi sadece Suriye'de değil tüm Arap devletlerinde sömürgeci devletlere karşı bir direniş sembolü olarak bilinmektedir. 2012 yılının Temmuz ayında Genelkurmay karargahına yapılan bir saldırıda öldürülen Genelkurmay Başkanı Hasan Turkmani bir Türkmandır. Özellikle 2000 sonrası dönemde Türkmenler Suriye dev-

letinde etkin konumlarda bulunmaktadırlar.

Orta Doğu coğrafyasında ülkelerdeki etnik dağılım oranları en dikkatli yaklaşılması gereken istatistikî rakamlardır. Özellikle Suriye gibi 7 yıldır kirli bir iç savaş yaşayan bir ülke için artık doğru rakamları vermek imkansıza yakındır. Tahmini olarak 28 milyon olan Suriye nüfusunun yaklaşık 7 milyon üzeri kişi yurt dışına çıkmak zorunda kalmış, 6 milyon üzeri insan ülke içinde evini terk etmek zorunda kalmış ve nüfusun çoğunluğu Başkent Şam'da yaşamaktadır. Suriye'ye ülke dışından gelen insan sayısı da tam olarak bilinmemektedir. Halebin nüfusu 2011 öncesi tahmini 3.5 milyon iken bugün kimsenin Halebin nüfusunun kaç olduğu söylemesi pek mümkün değildir. Bu tablo karşısında Suriye'de güncel demografik dağılımı vermek imkansıza yakındır. Tarihsel olarak Lazkiye, Rakka, Hama, Tartus, İdlib, Aziz, Afrin hatta Dera'da Türkmen köyleri olduğunu bilmekteyiz. Güncel rakamları teyit etmemiz pek mümkün olmasa da tarihsel oranlardan hesaplar isek, Suriye'de Türkmen nüfusu 3 milyona kadar çıkartılabiliyor. Elbette Suriye'de Türkçe konuşan sayısının bu rakamın çok altında olduğunu söylemekte fayda bulunmaktadır. Kuzey Lazkiye bölgesine denk gelen Bayırbucak bölgesi bir nevi Hatay'ın jeopolitik uzantısıdır.

Genelde Batı kaynakları ve Suriye dışında faaliyet gösteren bazı Türkmen siyasi grupları 2011 sonrası tüm Suriyeli Türkmenlerin Şam yönetimine karşı savaştığı/tavir aldığını belirtse de, sahada/gerçekte durum pek öyle değildir. Ayrıca başka rejim karşıtı silahlı örgütlerin içerisinde savaşmakta olan Türkmen sayısını tam olarak ortaya koymak pek mümkün de-

ğildir. Bu bağlamda tüm Suriye Türkmenlerinin siyasi/ideolojik olarak aynı konumda/tafta olduğunu söylemek de pek doğru olmayacaktır. Suriyeli olmayan on binlerce silahlı milisin Suriye'de ağır silahlar ile şehirlerde savaştığı düşünülürse sahadaki durumu kimin kim için kimle savaştığını anlamak daha da zorlaşacaktır. Suriye'de küresel ölçekte yürütülen kirli/emperyal savaşı görsel ve yazılı basın üzerinden tahlil/analiz etmeye çalışmak yanıltıcı olacaktır. Amerika, Rusya, İran Suriye'de askeri/istihbari faaliyet yürüten sadece kamuoyunda bilinen ülkelerdir. Bilinmeyen birçok ülke Suriye sahasında askeri/istihbari hareket ve faaliyet içerisindedir. Suriye Türkmen Cephesi kendi ilan ettiği amaçlarında Suriye'nin toprak bütünlüğünü ısrarla savunmakta fakat tüm hesaplar "Esad Sonrası" için yapılmaktadır.

Özellikle 2011 sonrası süreçte Türkiye'ye ne kadar Suriyeli Türkmen göçü oldu ne kadar Şam, Lübnan ve başka ülkelere yerleşti bu rakamları da tam olarak ortaya koymak zor görünmektedir. Sorulması gereken diğer bir önemli soru da Suriye'de yaşayan Türkmenler Suriye'nin geleceği hakkında ne düşünüyorlar? Türkmenlerin hepsi siyasi/ideolojik/itikadi aynı çizgede mi hareket etmektedirler? İç savaş sonrası hayati öneme haiz olacak soru, yaklaşık 28 milyon Suriyelinin Türkmenlere bugün bakışı nasıldır? Bu sorulara sağlıklı cevaplar vermeden Suriye Türkmenleri üzerine siyasi mütalaa ve mülahazalar beyan etmek çok müspet sonuçlar vermez. Afaki rakam, jeopolitik unsur ve esaslar ile uyumlu olmayan söylemler ile Suriye Türkmenleri üzerine yapılacak planlar ilerde büyük sapmalar gösterecektir.

BAYIR-BUCAK TÜRKMEN BÖLGESİNDEKİ TÜRK VARLIĞI

■ Latif İLTAR

■ Cihat Burak KORKMAZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
Türk Dili Bölümü Öğretim Görevlisi

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
Türk Dili Bölümü Öğretim Görevlisi

“1063 yılında Türkmenler’in Suriye’yi fethinden itibaren, 1918 yılında Osmanlı-Türk kuvvetlerinin Halep’in kuzeyine çekilişlerine kadar; 900 yıla yakın bir müddet Suriyenin, Türk hâkimiyetinde kaldığı tarihî kaynaklardan doğrulanmaktadır.”

ÖZET

Suriye Türkmenleri uzun yıllar Türk Devleti ve halkı tarafından uzun yıllar ihmal edilmiş bir konudur. Türk halkının Suriye Türkmenlerinin varlığından haberdar olması 2011’de Suriye’de Arap baharı kıvılcımlarının ortaya çıkması ile gerçekleşmiştir. Konuyla ilgili akademik çalışmaların hemen hemen hepsinin bu dönem itibarı ile yapılmaya başlandığını görmekteyiz. Suriye Türkleri

konusu Suriye’nin Türkiye ile sınır komşusu olması ve yakın gelecekte Suriye’de oluşabilecek yeni bir yönetimin oluşmasında alacakları yer açısından önemli bir yere sahiptir. Suriye’nin hemen hemen her bölgesinde yer alan Türkmenlerin varlığı Türkiye’yi oldukça yakından ilgilendiren bir konudur. Özellikle Türkiye’nin hemen sınır bölgesinde yer alan ve bölgedeki nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan Bayır-Bucak Türkmenleri, Türkiye’nin sınır

güvenliği açısından ve bölgede yer alan Türkmenlerin çıkartılarak yerlerine yerleştirilmek istenilen grupların gerek etnik gerek siyasi gerekse destek aldıkları diğer devletlerin bölge üzerindeki uzun yüzyıllara dayanan emelleri açısından düşünüldüğünde Türkiye’nin en uzun kara sınırı güvenliği bakımından ciddi bir sorun olarak tespit edilmektedir. Bu çalışmamızda öncelikle Suriye’deki olaylara kısa bir bakış yapıldıktan sonra Suriye’ye geldik-

leri tarihten günümüze 1000 yıldan uzun bir süre geçmiş olan Türk nüfusu genel itibarıyla ele alınıp, Bayır-Bucak Türkmen bölgesi köy köy incelenerek 2011 öncesinde bölgede yaşamakta olan Türkmen nüfusu hakkında bilgiler verilmeye çalışılacaktır. Son olarak bugün bölgede yer alan ve bölgedeki tarihî birikimlerine dayalı haklı varlıklarını korumaya çalışan gruplar hakkında bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

Giriş

Bugün Suriye diye anılan ülkede yaklaşık 3.5 milyon¹ Türk (Türkmen) yaşadığı tahmin edilmektedir. Aslında Dağıstanlı, Çerkez, Karaçay gibi akraba topluluklar ve diğer Türk boyları ile birlikte yaklaşık 8 milyon soydaşımızın yaşadığı bir coğrafyadır. Bu insanlar, bu coğrafyada, en az bin yıldan bu yana, kendi devletlerini kurarak, egemen, hür ve efendi olarak ve yaşadıkları toprakları vatan bilerek yaşamaktalar. Bu durum tüm Ortadoğu'da; Irak'ta, Suriye'de, Filistin'de, Lübnan'da bir tarihi gerçektir. Ve yine bir gerçek var ki bugün, bu insanlar ıstırap içinde ve yoğun bir Arap kültürü asimilasyonunun acımasızlığı altında yaşamaktalar. Ancak bu gün bir varlık mücadelesi vermekteler. Çok sorunları bulunmakta; rejimin vahşi saldırıları karşısında müdafaasız, çaresiz, birçoğu yurdunu, köyünü terk etmiş ve yaklaşık 10.000 Türkmen hayatını kaybetmiştir, on binlerce insan ise yaralanmıştır. Yüz bine yakın insan da başta Türkiye olmak üzere komşu ülkelere sığınmıştır.

Bütün bu olumsuz gelişmelerle rağmen bölgede bulunan Türkmen gruplar kısmen teşkilatlı birlikler marifetiyle gerek rejim güçlerine gerekse diğer terör gruplarına karşı haklı bir "Vatan Savunması" vermektedirler.

¹ <http://suriyeturkmenmeclisi.org/tr/6-suriye-ve-tuerkmen-gercegi> adresinden Ocak 2016'da alınmıştır.

İşte çalışmanın önemi burada ortaya çıkmaktadır. "Bayır-Bucak Türkmenleri" ifadesiyle dünya ve Türkiye gündeminde sıkça yer alan mücadeleyi yürüten teşkilatlı birliklerin adları veya sayıları daha önce değinilmemiş bir konudur. Bu çalışmada adı geçen bölgede yer alan Türkmen yerleşim birimlerden daha önce yapılan bazı çalışmalara atıfta bulunarak bahsedilmiştir. Çalışmanın asıl önemli bölümü ise bizzat kendi gözlemlerimize dayanan, ayrıca Bucak Bölgesi Kastal Mu'af Nahiyesi Belediye Başkanı Molla Ramazan ile yapılan görüşmelerimizden elde edilen bilgilere dayandırılan ve bölgede mücadele veren Türkmen grupların adları ve sayılarıdır.

Suriye'deki Olaylara Genel Bir Bakış

Suriye Baas Partisi'ne sadık askerler ve bu partiyi iktidardan indirmek isteyen muhalifler arasında süregiden silahlı mücadeledir. Gösteriler 15 Mart 2011'de başlamış ve Nisan 2011 tarihinde ülke çapına yayılmıştır. Gösteriler, Arap Baharı olarak bilinen, Ortadoğu'daki daha geniş bir protest hareketin parçasıdır. Göstericiler, ailesi 1971 yılından beri iktidarı elinde tutan Esad'ın istifasını ve 1963 yılından beri ülkeyi idare eden Baas Partisi'nin iktidarı bırakmasını talep etmektedir.

Nisan 2011 tarihinde Suriye Ordusu başkaldırını bastırmak için görevlendirilmiş ve askerler

ülke genelinde göstericiler üzerine ateş açmıştır. Aylarca süren askeri kuşatmaların ve baskının ardından gösteriler silahlı isyana dönüşmüştür. Çoğunlukla firari askerler ve sivil gönüllülerden oluşan muhalif güçler, merkezi bir liderlik olmaksızın direnişe geçmişlerdir. 2013 yılında Hizbullah, Beşar Esad'a sadık güçlerin yanında savaşa dâhil olmuştur. Beşar Esad yönetimi Rusya ve İran'dan askeri ve parasal destek alırken, muhalifler Katar ve Suudi Arabistan'dan silah desteği almaktadır.

Birleşmiş Milletler'e² göre ölü sayısı Ocak 2015 tarihi itibarıyla 220.000'i aşmıştır. Raporlara göre on binlerce gösterici devlet hapsedilerinde hapsedilmiş, bu göstericiler sistematik işkenceye ve teröre maruz bırakılmıştır. Uluslararası organizasyonlar hem Baas Partisi hükümetini, hem de muhalefeti insan hakları ihlalleriyle suçlamışlardır. Birleşmiş Milletler'in ve Uluslararası Af Örgütü'nün hem 2012 yılında, hem de 2013 yılında Suriye'deki soruşturmaları ve saha araştırmaları sonucunda, insan hakları ihlallerinin, işkencelerin ve savaş suçlarının büyük kısmının Baas Partisi hükümeti tarafından yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır³. Savaşta kimyasal silahlar

² http://www.huffingtonpost.com/2015/01/15/syria-rebel-truce_n_6478226.html adresinden Şubat 2016'da alınmıştır.

³ <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/ClonSyriaciviliansunrelenting>

birden fazla kez kullanılmış ve bu durum uluslararası tepki çekmiştir.

Suriye'deki Türk Varlığının Tarihi Temelleri

En eski ve devamlı topluluklardan biri olan Türkler aşağı yukarı dört bin yıllık mazileri boyunca Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarına yayılmış büyük bir millettir. Tarih boyunca dünyanın çok çeşitli bölgelerine göç etmiş ve göç ettikleri topraklara yerleşmiş olan Türklerin göç ettikleri tarihler birbirinden farklılık göstermektedir. Aynı bölgeye çok farklı tarihler içerisinde çeşitli nedenlerle göçlerin gerçekleşmiş olduğunu görmekteyiz. Göç edilen bölgeye göre kimilerinin zaman içerisinde benliklerini kaybetmiş olduğunu, kimilerinin ana dillerini kaybettiğini ama benliklerinin farkında olduğunu, kimilerinin ise hem benliklerinin farkında hem de dillerini muhafaza etmektedirler.

Tarih içerisinde Suriye'ye gerçekleşen Türk göçlerini incelediğimiz zaman göçlerin çok çeşitli zamanlarda birbirinden farklı sebeplerle gerçekleşmiş olduğunu görmekteyiz. Suriye Türklerinin bugünkü durumlarına bakıldığı zaman Suriye Türkleri dillerini ve benliklerini koruma ve farkındalık yönünden

çeşitlilik arz etmektedir. Suriye'ye yerleşmiş olan Türkler bölgeye farklı zaman ve nedenlerle yerleşmiş olan Kıpçak Türkleri ve Oğuz Türkleridir. Tarihçilerin hemen hepsi Küçük Asya'ya Selçuklular ile birlikte gelen Türklerin Dokuz Oğuz olduklarını dile getirmektedir. 9. 10. Yüzyıllarda Türklerin Orta Asya'dan Avrupa'ya ve Orta Doğu'ya doğru göç ettiklerini görmekteyiz. Oğuzlar bu göçler sırasında buldukları yerlerden daha güneye doğru göç ederek Orta Doğu'ya gelmişler ve burada Müslüman Devletlerle sınırdaş olmuşlardır. Oğuzlar bu şekilde İslamiyet'e girmeye başlamışlardır. Oğuzların İslamiyet'e girmelerinden önce de zaten Abbasi Halifeliği döneminde memluk ya da paralı askerlerin batıdaki paralı askerler grubuna alınmış olduklarını bilmekteyiz.

Abbasi Halifeliğinin kuruluşundan itibaren özellikle orduda kullanılmak üzere Kıpçak Türkleri satın alınmış ve bir eğitim verilerek Abbasi Devleti'ne hizmet etmeleri sağlanmıştır. Abbasi Devleti'nde önemli bir yeri olan ve etkileri kuvvetlenen Türk birlikleri, önceleri İranlı unsurları dengelemek için getirilmeye başlanmıştır. Kısa zamanda sayıları 30.000'e ulaşan Türk birlikleri için halife Mu'tasım tarafından Bağdat'ın kuzeyinde yer alan Samarra şehri kurularak onlara

geniş iktalar tahsis edilmiştir. Bunların Arap ve Acemlerle evlenip karışarak bozulmamaları için özellikle Türk kızları getirtilip onlarla evlilikleri desteklenmiştir. Bu Türk birliklerinin komutası da sadece Türk Beylerine bırakılmıştır (Kopruman, 1989, s. 56). Böyle bir dönemin hemen sonrasında 960 yılında Oğuzlardan Selçuk Bey ve maiyetinin İslam'a girişi tamamlanmış ve tedrici olarak yaklaşık 200 bin kişi Müslüman olmuştur. Maveraünnehr bölgesindeki Müslümanlarca, Oğuz kavimlerinden İslam'ı kabul etmiş olan bu kesimlere onları eski dinlerinde devam eden etnik kardeşlerinden ayırmak için "Türkmen" adı verildi.

Suriye'de ilk Türkmen yerleşmesinin daha çok Halep ve Lazkiye şehirleri ile bunların kuzeyindeki bölgede olmuş olduğunu görmekteyiz. Ayrıca Şam, Humus, Tartus, Rakka'da; güney Suriye'de Suveyda, Kuneytra'da Daraa ve Nava bölgesi de dâhil olmak üzere diğer bölgelerde de çok sayıda bir Türk nüfusu vardır. 1063 yılında Türkmenler'in Suriye'yi fethinden itibaren, 1918 yılında Osmanlı-Türk kuvvetlerinin Halep'in kuzeyine çekilişlerine kadar; 900 yıla yakın bir müddet Suriye, Türk hâkimiyetinde kaldığını tarihî kaynaklardan doğrulanmaktadır.

Kuneytra'da 11.yüzyılda Atsız zamanında gelip yerleştirilen ve bugün Kuneytra Safad ve Taberiye Gölü arasındaki bölgede yerleşik olan 40.000 civarında Colan(Golan) Türkmenleri de bulunmaktadır. Ayrıca, 93 Harbi (1877-1878) esnasında Kafkasya'nın Dağıstan ve Karaçay bölgelerinden getirilen Türkler de bu bölgeye yerleştirilmişlerdir. Sayıları 100.000 kadardır. Fakat 1967 Arap-İsrail savaşından Suriye ordusu İsrail önünde dayanamayıp geri çekilince burada yaşayan Türkler yurtlarını modern İsrail ordularına karşı savunmaya çalışmışlardır. Neticede bir kısmı yurtlarını terk ederek Halep ve Şam'a gelerek yerleşmişlerdir. Bu bölgeye Suriye'nin Hama-

spiralofviolence.aspx adresinden Şubat 2016'da alınmıştır.

Humus ve Tartus şehirleri ve Lübnan sınırı arasında bulunan kısımdır. Suriye'nin orta-batısı sayılabilecek bir bölgedir. Türkmenler genellikle Humus şehrinde yaşamaktadır. Fakat Hama şehrinde de önemli bir Türkmen topluluğu yaşamaktadır. Bu bölgedeki Türklerin büyük bir çoğunluğu Türkçeyi unutmuşlardır. Türkmenler bu bölgede orta sınırı teşkil ederler, sayılarının 2012'de on binlerin üzerinde olduğu tahmin edilebilir.

Arap Baharı ve etkileriyle beraber uluslararası bir soruna dönüşen Suriye hakkında hem dünyada hem de Türkiye'de farklı açılardan araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu araştırmalarda etnik ve mezhepsel yapı öne çıkarken neredeyse 1000 yıldan bugüne bölgede yaşayan Türkler ile ilgili literatürde yeterli çalışma mevcut değildir. Amerikan Dış İşleri Bakanlığı'nın %1 olarak belirlediği Türkmen nüfusu, Şam Büyükelçiliğimiz de aynı oranla 1983'te desteklemiştir.

Bayır- Bucak Bölgesi Türkmen Yerleşim Birimleri

Bayır-Bucak Türkmen Bölgesi Suriye'nin Lazkiye şehrinde yer almakta ve Hatay ili Yayladağı ilçesi sınırına güney-batı uzantılı bir alanda bulunmaktadır. Bayır-Bucak Türkmen Bölgesi; Bayır, Bucak ve Kesep olmak üzere üç bölgeden oluşmaktadır. Bu bölgelerde yer alan köyler bölgedeki diğer köylerden daha büyük ve gelişmiş olan nahiye olarak adlandırılan yerleşim merkezlerine bağlıdır. Bayır Bölgesi'ndeki nahiye Rabi'a, Bucak bölgesindeki nahiye Kestel Mua'f ve Kesep Bölgesi'ndeki nahiye bölgeyle aynı isimdeki Kesep nahiyesidir. Bölgelerdeki tüm resmî işlemler adı geçen nahiyelerden yapılmaktadır.

Bayır Bölgesi

Bayır Bölgesi tamamı Türkmen köylerinden oluşan bir bölgedir. Bölge Türkiye sınırında yer almakta olup çatışmaların en yoğun olarak

Resim 1: Bayır-Bucak Bölgesi'nin Coğrafi Konumu

yaşandığı bölgedir. Öztürkmen, Duman ve Orhan'ın yaptığı çalışmaya göre (2011, s.16) bölgede yer alan Türkmen köyleri EK 1 de yer almıştır.

Bayır Bölgesi 2011 olayları başladığı dönemden 15 Ocak 2016'ya kadar tamamen Türkmenlerin hâkimiyetinde yer almaktaydı. Rejim güçleri havadan ve karadan sürekli olarak 2011 yılından itibaren saldırılarını sürdürmüş olsa da belirtilen tarihe kadar herhangi bir ilerleme kaydedememişlerdir. Bayır Bölgesinde mücadele vermekte olan gruplar şunlardır:

Memduh Culha Grubu: Bayır Bölgesinde oluşan ilk silahlı gruptur. 1 Ağustos 2011'de kurulmuştur. Komutanı girdiği ilk çatışmada şehit düşmüştür. Bütün Türkmenler 10-15 gün bu grup altında yer almıştır. Daha sonraları farklı gruplar oluşmaya başlamıştır. Bu grup ilk kuruluşundan itibaren Avanlı'nın muhafazasında bulunmuşlardır. Gebelli düşünce Avanlı'da yer alan bu grup da çekilmek zorunda kalmıştır. Tamamen Türkmenlerden oluşan bu grup demokratik bir görünüm arz etmektedir. Liderlerini seçimle seçmektedirler.

Nurettin Zengi Tugayı: Memduh Culha'dan sonra kurulan ilk

gruptur. Kuruluşundan itibaren Karabacaklı'da ve Saray'da savaşmışlardır. Gebelli düştükten sonra 15 Ocak 2016'da buldukları yerden çekilmek zorunda kalmışlardır. Yoğun bir hava saldırısına maruz kalmışlar ve çok sayıda şehit vermişlerdir. Liderleri Abu Ahmed Farid'dir. Kuruluşundan itibaren tek liderle devam etmişlerdir. Nureddin Zengi grubu kurulduktan sonra bölgede çok hızlı bir gruplaşma ortaya çıkmıştır.

1. Sultan Selim Tugayı: Liderleri Tarık Sohta'dır. Tek liderle devam etmişlerdir. Genelde Fırnlık ve Şeren'de savaşmışlardır. Cepheleleri Fırnlık olup merkezleri Şeren'dedir. Bir dönem PYD ile Halep'te savaşmışlardır. Ağustos 2013'te Halep'in kuzeyinde yer alan Mınnığ Havaalanında savaşıp havaalanını ele geçiren muhalif grupların arasında yer almışlardır. Tarık Sohta'nın dedesi Nevres Sohta 1939 yılında Bayır'a girmeye çalışan Alevilerle ve Ermenilerle büyük mücadeleler yürütmüştür. Bu sebeple Nevres Sohta Türkiye'de bilinen bir şahıstır. Çocukları da Türkiye ile ilişkilerini sürdürmüşlerdir.

Sultan Abdülhamid Tugayı: Liderleri Ömer Abdullah'tır. Bu tugay Kızıldağ düşene kadar Fırnlık'ın mu-

hafazasında yer almıştır. Kızıldağ'da yoğun mücadeleler vermişlerdir. Kızıldağ düşünce buldukları bölgeden geri çekilmişlerdir.

İhva Billah Grubu: İlk kurucusu Heysem Topalca'dır. Heysem Topalca'dan sonra grubun başına geçen kişi Abu Ethem Türkmen'dir. Son olarak da Ramazan Utti grubun başına geçmiştir. Daha sonraki liderlerin üzerinde Heysem Topalca'nın etkileri bilinmektedir. İlk önceleri Murtlu'da kalmışlar daha sonra Mıllıklı'ya geçmişlerdir. 45 Dağı düşmeden evvel o bölgede savaşmışlar ve 45 dağı düştükten sonra Çardaklı'ya çekilmişlerdir. Gebelli düşene kadar Çardaklı'da mücadele vermişlerdir. Tamamı Türkmenlerden oluşmaktadır. Memduh Culha'dan sonra en fazla şehit veren grup olarak bilinmektedir.

Şuheda El Cebel El Türkmen Tugayı: Bu grup Adil Orli tarafından kurulmuştur. Kızıldağ'ın muhafazasında yer almışlardır. Merkezleri Murtlu'da yer almaktadır. 2013 yılında İŞİD'le Kızıldağ'da mücadele etmişler ve İŞİD'le girilen mücadeleden sonra Kelez'e çekilmişlerdir. Kelez'de 1071 adında bir eğitim alanı kurmuşlardır. Arap gruplarına eğitim vermişlerdir. Uygur Türkleri bölgeye ilk geldikleri zaman eğitimlerini bu gruptan almışlardır. Daha sonraları çok zayıflamışlardır. Sayıları ve güçleri çok az olmasına rağmen Kelez'de mücadeleye devam etmektedirler.

Murabitun Grubu: Şuheda El Cebel El Türkmen Tugayı'ndan ayrılarak oluşmuş bir gruptur. Cepheleleri Karabacaklı'dır. Liderleri Şehit İsmail Culak'tır. Girdiği bir çatışmada şehit düşmüştür. Tam buldukları yere Ruslar füze atmıştır. Askerlerin çoğu şehit düşmüş ve yaralanmıştır.

Zahir Bibers Tugayı: Memduh Culha'dan ayrılmış bir gruptur. Bu grup Memduh Culha ile aynı cepheye savaşmıştır. Silayıp Türkmenlerinden oluşmaktadır.

Türkçe Adı	Arapça Adı	Türkçe Adı	Arapça Adı
Gebelli غابلي	Rabiea ربيعة	Çanlı جانلي	Ğameme غاممة
Şeren شران	Hılva يولدا	Gök Dağ غوك داغ	El Hadrae الخضراء
Kulcuk قولجوك	El Dura الدرة	Sarraf صراف	Sarraf صراف
Salur صالور	Salur صالور	Akça Bayır اغجا باير	El Beydae البيضاء
Kuruca اجوروك	Aliye تيليا	Cüb Torus جب طوروس	Cüb Torus جب طوروس
Murutly مورتلي	Iteyra عطيرة	Nısibın أبسند	El Rihaniyye الريحانية
Çemeren جمران	Şahrura شحرورة	Kabaklı قبلي	Sukkeriye سكرية
Dervişen درويشان	Dervişan درويشان	Çukurçak جوقرچاق	El Vadi الوادي
Kabkaya كبقايا	Kabkaya كبقايا	Ablaklı أبلقلي	Beit Ablak بيت ابلق
Kepir ريبك	El Kebir الكبير	Kelez كلز	Nıvvara نوارا
Yamadi يمادي	El Yamama اليمامة	Çardaklı چردقلي	Beit Çardak تيدقدرج
Kazak كازاق	Kazak كازاق	Yumucak يموجاك	El Rusume الرسومة
Kantara قنطرة	Kantara قنطرة	Gebere غيره	Ravda الروضة
Günyeli غونايلي	Günyeli غونايلي	Kıbkaya قبقايا	Kıbkaya قبقايا
Hamikli حمكلي	Beyit Hamik بيت حميك	Aşağı Baldırlı أشاقلي بلدرلي	Sude Tahtani سوداء تحتاني
Saldıran صالدران	Saldıran صالدران	Karaca Ağaç قارجه أجاج	Karaca Ağaç قارجه أجاج

Tablo 1: Bayır Bölgesi Türkmen Köyleri

Türkmen Dağı Tümeni: 2012 yılında kurulmuştur. Yukarıda saydığımız tüm grupların ortak kararıyla kurulmuş ve tüm grupları çatısı altında toplamıştır. Liderleri Muhammed Awad'dır. Yardımcısı Abu Fadıl'dır. Bu Tümen bir eğitim alanı oluşturmuştur. Tüm Türkmen gruplarının aldığı ortak karar neticesinde her Türkmen grubu askerlerini bu grupta eğitmek zorunda bırakılmıştır. Gelen desteklerin tamamı bu tümeninde toplanmıştır. Daha sonra bu gruptan ayrılmalar gerçekleşmiştir. Ayrılmalar radikal İslami düşünce-

deki askerler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ayrılmalar ile beraber dağ iki ayrı büyük gruba bölünmüştür.

Cephe El İslamiyye Grubu: Türkmen Dağı Tümeni'nden ayrılan gruptur. Lideri Abu Suheyb'dir. Rejim yıkıldıktan sonra da cihata devam etmeyi düşünen askerlerin oluşturduğu bir gruptur. Şu anda Türkmen dağındaki en aktif gruplardan biridir.

Ibn i Teymiyye Grubu: Bu grup bünyesinde çok sayıda yabancı barındırmaktadır. Bölgede Türkmen

Dağı Tümenine dâhil olmayan tek gruptur.

2. Sahil Tümeni: Suriye Türkmen Meclisi tarafından kurulmuştur. Türkmen Dağı Tümeni'nin isim değiştirmiş şeklidir. Tamamen Suriye Türkmen Meclisinden destek almıştır. Ancak bölgedeki bazı gruplar Suriye Türkmen Meclisine karşı oldukları için bu tümene dâhil olmamışlardır. 1. Selim Tugayı, Sultan Abdülhamid Tugayı ve Cebel İslam 2. Sahil Tümenine dâhil olmamıştır. Aralarında bir çatışma olmamıştır. Bölgedeki tüm gruplar desteğini 2. Sahil Tümeni'nden sağlamaktadır.

10. Tümen: Türkmen Dağı Tümeni iptal olduktan sonra bölgedeki tüm grupları tek çatı altında toplamak amacıyla 2. Sahil Tümeni çatısında toplanmak istemeyenler tarafından Abul Fadıl liderliğinde kurulmuştur. İçerisinde Arap grupları da bulundurmaktadır. Özgür Suriye Ordusundan destek almıştır. Ğamam cephesinde savaşmışlar ve cephe düştükten sonra ortadan yok olmuşlardır.

Libyalılar Grubu: Murtlu'da merkezleri vardır. Avanlı'da cephede savaşmışlar ve oranın muhafazasında yer almışlardır. Çok sayıda canlı bomba yetiştirmişler ve Esad'a karşı bu canlı bombaları kullanmışlardır. Künyeli isimler kullanmışlardır ve gerçek isimlerini kullanmamaktadırlar. Tamamı Libyalılardan oluşmaktadır.

Ensar El Şam: %90'ı Araplardan oluşmaktadır büyük bir gruptur. Suriye'nin çeşitli yerlerinde savaşmış olup Türkmen dağında sadece destek amacıyla bulunmuşlardır. Kesep'in ele geçirilmesinde önemli bir vazife yüklenmişlerdir. Radikal İslami görüşte değillerdir.

Çeçenler: Suriye'deki tüm Çeçenler tek bir çatı altında toplanmışlardır. Müslim Ebu Velid Şişeni liderlidir. Suriye'nin her yerine dağılmış durumdadırlar. Destek amacıyla zaman zaman Türkmen Bölgesine yardıma gelmişlerdir.

Türkçe Adı	Arapça Adı	Türkçe Adı	Arapça Adı
Sılayip Türkmen	صليب تركمان	Kıymaz	كيمان
Burç İslam	برج اسلام	İsa Beyli	عيساوية
Kastal Maaf	قسطل معاف	Araplı	بيت عرب
Türkmenli	El Temime	Kunbelli	Beyit Kunbel
Turunç	Ümmül Tuyur	Filik	Felek
Zinzif	Zinzif	Ayuşlu	Ayuşiyeye
Avanlı	Beit Avan	Galabah	Galaba
Mıllıklı	Beit Mıllık	Ümmetli	Umme
Yukarı Almalı	Tıfahiye	Aşağı Almalı	Tıfahiye
Mılla Mahmutlu	El Mahmudiye	Çalkamalı	El Bereke
Bedruse	Bedrusiye	Saray	Saray
Fakih Hasan	Şih Hasan	Çukaran	El Zahiye
Şirit Ali	Şekiriye	Meydançık	El Meydan
Keşiş	El Gasseniyye	Keren Gül	El Berki
Ferizli	Beit Feres	Fakılı	Beit Vali
Çamırlı	El Rihan	Kescicik	El Halidiye
Kaba Mazı	Ballut	Kör Ali	Kor Ali
Kara Bacak	Sude		

Tablo 2: Bucak Bölgesi Türkmen Köyleri

Bucak Bölgesi

Bucak Bölgesi Lazkiye şehrinin Akdeniz civarında yer alan bölgesidir. Bölgenin Türkiye ile bir sınırı bulunmamaktadır. Bölgede yer alan yerleşim yerleri Türkmenlerden ve rejim taraftarı Alevilerden oluşmaktadır. Bölge 2011 öncesinde çok sakin bir yer olup Suriyelilerin tatil için geldikleri bir turizm şehri konu-

munda yer almaktadır. Maddi durumu iyi olan Suriyelilerin birçoğunun bölgede yazlık evleri bulunmaktadır. Bölgede yer alan Türkmen ve Alevi köyleri karışık bir şekilde yer almaktadır. Türkmen köyleri ayrı bir yerde Alevi köyleri ayrı bir yerde değildir. Yine Öztürkmen ve diğerlerinin yaptığı çalışmaya göre (2011, s.17) bölgede yer alan Türk-

men köyleri EK2 de yer almıştır.

Bölgede yer alan Alevi köylerinin sayısı Türkmen köylerinden daha azdır. Bu köylerin isimleri şunlardır: Basit, Beyt Beddur, Sürekli, Karatat, Beyt Kaddar, Kulup, İmen, Kara Fellah, Beyt Kasir, Zeytincik, Belluran, Vadi Kandil, Sirisikiyye, Çapılıyye, Dağmat, Harciyye, Mezra'a, Zığrin, Savanik.

Bucak Bölgesinde genel olarak şiddetli çatışmaların yaşanmadığı görülmektedir. Çatışmalar Bayır Bölgesine yakın köylerde gerçekleşmiştir. O köylerde de çatışmalar çok şiddetli boyutlara ulaşmamış ve Türkmenler ile askerler arasında bir çatışma gerçekleşmemiştir. Gerçekleşen çatışmalar Türkmenler ile rejim yanlısı halk grupları arasında olmuştur. Rejim askerleri ile Türkmenler arasında bir çatışma yaşanmamasının sebebi daha önce bölgede bir askeri üssün bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Çatışmalar Kastal Muaf, Zinzif, Saray, Avanlı ve Mıllıklı köylerinde gerçekleşmiştir. Yaşanan çatışmalardan birkaç gün sonra Bayır Bölgesine yakın olan Türkmen köylerinin hemen hemen tamamı boşaltılmıştır. Bu köylerin boşaltılmasında çatışmaların dışında etkili olan bir sebep daha bulunmaktadır. Suriye'de rejimin yanında etkin olarak hareket eden Acilciler grubunun Türkmenlere yapmış olduğu baskılar da bölgedeki Türkmenlerin köylerini boşaltmasında etken olmuştur. 2012 yılının Ağustos ayında Bucak Bölgesi Kastal Mu'af Nahiyesi Belediye Başkanı Molla Ramazan ve yardımcılarını ile bazı söz sahibi Türkmenler Acilciler grubunun lideri Mihraç Ural ve ekibi tarafından üç gün alıkonulmuştur. Arkasından bu grup Zinzif köyündeki tüm evlerde arama gerçekleştirmiş, Türkmenlere kötü muamelede bulunmuşlardır. Gerçekleşen bu olayın ardından Bayır Bölgesine yakın olan Türkmen köylerindeki kadınlar ve çocuklar Bayır Bölgesi'ne gitmişlerdir. İki hafta sonra bölgede çatışmalar başlamış çatışmalar Türk-

menler tarafından bir günde kaybedilmiş ve Bayır Bölgesi'ne yakın olan köyler tamamıyla boşaltılmıştır.

Bayır Bölgesi'ne uzak konumda olan İsabeyli, Būdürsü, Keyyiş, Sulayıp, Turunç, Burc İslam gibi köylerde hiç çatışma yaşanmamıştır. Çatışmaların bu köylerde yaşanmamasının sebebi köylerin diğer Türkmen köyleriyle aralarında Alevi köyleriyle çevrili olmasından kaynaklanmaktadır. Köylerde yaşayan genç erkekler rejim tarafından askere alınmak istenmektedir. Bu sebeple bu köylerde genç erkekler bulunmamaktadır. Kadınlar, yaşlılar ve çocuklar için çok büyük problemler görülmemektedir. Köylerde çiftçilikle uğraşanlar kendi yiyeceklerini ekip biçerek temin etmektedir. Şehir merkezinde yaşayanlar ise genelde devlet memurudurlar ve devletten maaşlarını almaktadırlar. Suriye Devleti'nin bu köylerde yaşayan Türkmenlerin bölgeyi terk etmeleri için girişimde bulunmamasının sebebi bölgenin zaten Baas Rejiminin Suriye'deki en güçlü yeri olarak kabul edilmesindedir. Bölgede Türkmenlerin etkin oldukları köyler Bayır bölgesine yakın olan köylerdir ve bu köyler de zaten rejim yanlıların girişimiyle boşaltılmıştır.

Kesep Bölgesi

Kesep, Bayır-Bucak Bölgesi içerisindeki en küçük bölgedir. Akdeniz'e ve Türkiye'ye sınırı olan bir yerdir. Tamamıyla bir turizm bölgesi olup Ermenilerin yaşadığı yerleşim yerlerinden oluşmaktadır. Bölgede Acısu (Nıbeal Mır), Nebain, Samra, Vadi Ezhar ve Kesep köyleri yer almaktadır. Kesep bir turizm bölgesi olduğu için diğer şehirlerde yaşayan Suriyelilerin yazlık evlerinin bulunduğu bir yerdir. Kesep Bayır-Bucak'ta çatışmaların en az olduğu bölgedir. 2012 yılında Acısu'da bulunan bir karakol askeri üsse dönüştürülmüştür. Bölgedeki üç hâkim zirveden birisi olan Cebelin Nısr'da da bir askeri üs kurulmuştur. 2014 yılının Mart ayında ağırlığı Türk-

menlerden oluşan muhalif gruplar Kesep Bölgesi'ni ele geçirmişlerdir. Ancak Haziran ayında herhangi bir çatışma olmamasına rağmen baskılar yüzünden bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlardır.

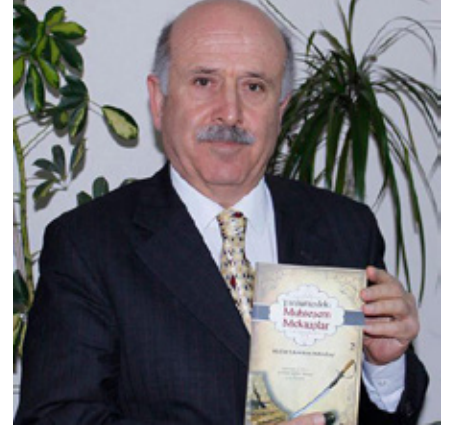
Sonuç

Suriye'de beş yıla yakın bir süredir yaşanan iç savaştan en büyük zararı yerel halkın gördüğü yadsınamaz bir gerçektir. Bu iç savaşın diğer mağdurları da Türkiye başta olmak üzere Suriye'nin sınır komşuları ve Avrupa devletleridir. Küresel sermayeyi elinde tutmaya çalışan büyük güçlerin ateşkes çağrısı yapması, olayların sona ermesi açısından kayda değer bir gelişme sayılabilir. Kalıcı bir barış ortamının sağlanabilmesi Suriye'de oluşturulacak tam demokratik bir yönetim sistemi ile mümkün olacaktır. İşte bu noktada Suriye'nin hemen her bölgesinde yaşayan Türkmen grupların bu demokratik yapı içerisindeki rolü Türkiye açısından çok önemlidir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir cihan devletinin bakiyesi ve mirasçısı olması sıfatıyla sınırlarının ötesinde bir müktesebata sahiptir. Yapılan bu çalışmada Suriye'deki Türkmen grupların hem rejim güçleri hem de diğer terörist gruplarla olan mücadelesindeki teşkilatlı yapıları ortaya koyması açısından önemli olarak görülmektedir. Ayrıca çalışmada adı geçen grupların mücadelesi, Türkiye'nin güney sınırının güvenliği açısından ayrıca stratejik bir öneme sahiptir. Çalışmanın diğer bir önemi ise gerek dünya gerekse Türkiye gündeminde sıkça yer alan "Bayır-Bucak Türkmenleri" ifadesinin içini dolduran Batı Türkmeneli gerçekliğine bir farkındalık yaratmasıdır. Bu sebeplerden dolayı çalışmanın hem Türkoloji hem uluslararası ilişkiler hem de güvenlik politikaları çalışan bilim insanlarına faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Öztürkmen, A., Duman, B. ve Orhan, O. (2011). Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri. *Orsam-Ortadoğu Türkmenleri Programı*

Türk'ün Büyük Zaferi Kut'ül Amare ve Kahraman Halil Paşa'nın Askerlerine Yayınladığı Emir

Necdet BAYRAKTAROĞLU

Emekli Savcı - Yazar

Osmanlı Padişahı IV. Murad'ın fethettiği ve önemli Osmanlı eyaleti olan Bağdat şehri bölgenin ticaret, sanat ve kültürünün hakim olduğu bir yerd. Birinci Dünya Savaşında, Hindistan yolunun güvenliği için hem Kızıldeniz hem de Basra Körfezini kontrol etmek ve bölgedeki zengin petrol alanlarına el koymak

isteyen İngilizler, Çanakkale yenilgisinden sonra Irak cephesine kuvvet yığarak, Bahreyn Adalarında topladığı İngiliz ve Hintli askerlerden oluşan kuvvetlerle Basra'yı işgal edip Irak'a girdiler. Bu işgal, Ortadoğu'nun karanlık ve kanlı bir geleceğinin başlangıcı oldu. Irak, sömürgeci emperyalist güçlerin göz koydukları, petrol havzaları için ekonomik pay kapma yeri idi. Ekim 1914 de Bahreyn'i, Kasım 1914 de Fao yarımadasını işgal ederek Bağdat'a bağlı Basra'nın İngilizler

tarafından işgali, dört yüz yıl bu toprakları hakimi olan Osmanlı Hükümeti üzerinde şok tesir oldu.

Aralık 1914 de Bölgedeki cephe komutanlığına, Trablusgarp'ta kahramanlığını ispat eden Süleyman Askeri Bey, bölgedeki aşiretleri ve gönülleri de toplayıp eğiterek kuvvetleri ile İngilizler üzerine saldırıya geçti. Dicle kıyısında keşif yapan İngiliz birlikleri ile karşılaştı ve çıkan çatışmada ayağından yaralandı ve Basra'ya doğru ilerlemeye başladı.

Nisan 1915 de Şuaybe bölgesinin Bercisiye denilen ormanlı bir yerde İngilizlerle karşılaştı, ancak sayı ve silah, mühimmat üstünlüğü karşısında 4.500 kayıp verdi. Bu duruma üzülen şeref ve onuruna yediremeyen Süleyman Askeri Bey, bu kayıp ve yenilginin sorumlusu olarak kendini görerek tabancası ile başına ateş edip hayatına son verdi.

Bu yenilgi üzerine Türk kuvvetleri Basra'yı yeniden almak için askeri birlik gücünü artırmaya ve hazırlık yapmaya başladı. İngilizler de Bağdat ve çevresindeki yerleşim yerlerini ele geçirmek için takviye birlikler alarak saldırı hazırlığına girdiler. Bölgedeki Türk askeri kuvvetlerinin başında Nurettin Paşa, İngiliz birliklerinin başında ise General Towshend bulunuyordu.

İngiliz Hükümetinin emri ile Bağdat'ın ele geçirilmesini isteyen ve harekatına devam eden General Towshend, 29 Eylül 1915 de Kut'ül Amere'ye girdi. Nurettin Paşa Selmanı Pak denilen yere çekilerek savunmasını güçlendirmeye çalıştı. O sıralarda Genel Kurmay Vekili Enver Paşa'nın amcası Halil Paşanın büyük bir kuvvetle gelmesi kötü gidişin seyrini değiştirdi. 22 Kasım 1915 tarihinde hazırlığını yapan İngilizler, Bağdat'ın güneyinde bulunan Selmanı Pak civarında savunmada bekleyen Türk kuvvetlerine saldırıya geçtiler. İngilizlerin çok güçlü taarruzu karşısında Halil Paşa birliklerine şu emri verir **"Ateşle birlikte süngü hücumuna kalkılacak ve düşman sağ tarafından vurulacaktır. Çarpışma ölene kadardır."** Bu emir üzerine Türk askeri İngilizlere büyük kayıplar veren bir saldırıya geçer. 4000 den fazla kayıp veren İngilizler şaşkına döner ve Kut'ül Amare'ye çekilirler. Düşmanı takip eden Halil Paşa komutasındaki Türk kuvvetleri Küt'ül Amare'yi kuşatır ve bu kasaba da İngilizler kışak altına alınır. Küt'ül Amare, Dicle nehri kıyısında Şattülarap kanalı ile birleşen

Basra Körfezinin kuzeyinde, Bağdat şehrinin güneyinde bulunan ve 1915 yılı nüfus sayımına göre 6500 kişinin yaşadığı bir yerleşim yeridir. General Towshend, burada birliklerini güçlendirmeye çalıştı. Türk Komutan Halil Paşa da çemberi ve kışak daralmak için birliklerini ayarlıyordu. Bir defasında General Aylmer komutasındaki İngiliz birlikleri 21 Ocak 1916 günü Dicle nehri boyu Türk birliklerine saldırıya geçerler, ancak yapılan Hannah muharebesinde 2700 e yakın kayıp vererek geri çekilirler. 8 Mart 1916 da Sabis mevkiinde yine taarruza bulunmalarına rağmen, Albay Ali İhsan Bey Komutasındaki Türk birlikleri büyük kahramanlık gösterirler. Bu saldırılarında da İngilizler 3500 asker kayıp verirler. Halil Paşa, büyük kayıplar veren ve kuşatılan General Townshend'e 10 Mart 1916 da mektup yazarak teslim ol-

malarını ister ve mektubunda şöyle der:

"Aseletmeap,

... siz askerlik vazifenizi kahramanca ifa ettiniz. Bundan böyle kurtarılmamız için muhtemel vasi-ta görmüyorum. Mültecilerin ifadelerine göre erzaksız kaldığınız kıtaatinız arasında hastalıkların icrayı hüküm sürdüğünü anlıyorum.

Kut'daki mukavemetinize devam etmek veya mütemadiyen artmakta bulunan kuvvetlerime teslim olmak hususunda serbestsiniz. İhtiramatı faikamin kabulünü istirham ederim general cenapları...

Irak'taki Osmanlı Kıtaatı Komandanı ve Bağdat Valisi HALİL..."

Mektubu alan İngilizler yeni bir saldırıya kalktırsa da püskürtülür. 6 Nisan da, azledilen General Alymer yerine atanan General Goring ise, hazırlık yaparak kuşatmayı yarmak için büyük bir taarruz da bulunur ama binlerce kayıp vermesine rağmen netice alamaz.

General Towshend, sadece Türk askerleri değil kendi ordusu içindeki sorunlarla da uğraşmak zorunda kalıyordu. Ordusunun içindeki Müslüman Hintli askerler, din kardeşi Türklerle savaşmak istemiyorlardı. Bu nedenle İngiliz ordusunda disiplinsizlikler, firarlar, intiharlar, yaralanmalar ve isyanlar meydana geliyordu. Ayrıca yardıma gelen İngiliz birliklerinin kayıplar vermesi ve başarısızlığı, erzakın azalması, hastalıkların artmasına sebep oldu. Erzak gıdaların tükenmesi üzerine mecburen at ve katır eti yedirmeye başladılar. Müslüman Hintli askerler

dini inançları gereği at ve katır eti yemediklerinden her geçen gün açlıktan ve hastalıktan ölüyorlardı. İngilizler bunun üzerine Hindistan'daki dini yetkililerden fetva alarak yedirmeye çalışıyorlardı.

9 Nisanda teslim ol çağrısı için yazılan mektuba General Towshend'den cevap gelir ve cevabında: **"... Türkler, muharebe sırasında daima iyi asker ve necip insandırlar, fakat ben henüz teslim olmayı düşünmüyorum"** der. İngilizler, kuşatma altındaki birliklerine cephaneye ve yiyecek ikmalini yapabilmek için birçok yollara başvururlar, ancak başarılı olamazlar. Zorda ve çıkmazda kalan, erzak ve cephaneye sıkıntısı çeken General Towshend, ordusunu kurtarmak için teslim olmak için 1 milyon İngiliz sterlini rüşvet teklif eder. Halil Paşa da bu teklifi reddeder. Ge-

neral Townshend bu sefer ajan Lawrnce'yi göndererek teklifi 2 milyon sterline çıkartır. Halil paşa bu teklifleri kabul etmez ve sert şekilde reddeder.

Bunun üzerine teslim olmayı kabul eden General Townshend, tüm cephedeki askeri teçhizatı imha ettirir ve 29 Nisan 1916 günü teslim olmak istediğini Türk Cephesi Komutanı Halil Bey'e bildirir. Albay Nazmi Bey komutasındaki Türk birliği şehre girerek İngilizleri teslim alır. Daha sonra Halil Bey şehre gelecek General Townshend'in makam odasına çıktığında masanın üzerinde kılıç ve silahın olduğunu görür ve Halil Paşa: **"General, uzun zaman şan ve şerefle kullanılan bu silahlar yine sahibine aittir"** der ve teslim eder.

General Townshend daha sonra anılarını ele aldığı **"Irak seferi ve Esaret"** kitabında bu anıyı ve Halil Paşanın konuşmasını aynı şekilde açıklamaktadır: Teslim alınan General, ilk önce Heybeliada'da, daha sonrada Büyükkada da misafir edilip ağırlanır. İngilizler ise, esir aldıkları Türk esirleri birçok eziyet ve zorbalıklarla Hindistan'a gönderirken, Halil Paşa General Townshend ve yanındakilere sergilediği davranışı ile bir ders vermek ister. Tarihe Kut'ül Amare zaferi olarak geçen ve 5 ay süren bu savaş ve kuşatmada, Türk Teslim Alma Heyetince savaş esiri olarak alınan miktar şu şekildeydi: 13 general, 481 subay ve 7.000 Hintli 13.300 civarında İngiliz askeri esir alındı. İngilizler 30 bin aşkın kayıp verirken Türk tarafı ise 10 bini aşkın şehit vermiştir.

Türk'ün bu zaferi, İngilizlerde ve Avrupa da tam manası ile şok tesiri yaptı ve bütün gazeteler İngilizlerin Çanakkale'den sonra en büyük hezimet diye bu zaferden bahsetti. Yurt içinde birçok şehirlerimizde ve İstanbul da Beyazıt meydanında gösteriler yapıldı. Yurt dışında da

büyük bir sevinç ve coşku ile karşılandı. Almanya da Berlin ve bazı şehirlerde Osmanlı Elçiliği önünde büyük bir coşku ile kutlandı. Birçok müttefik devletlerden tebrikler geldi. Viyana şehrinde her taraf, Türk bayraklarıyla donatıldı. Prusya da askeri Orkestra Şefi Paul İvan Kut'ül Amare adında bir marş besteledi ve Padişah Sultan Reşat'a sunuldu.

Zafer sonrası Halil Paşa kahraman askerlerine 29 Nisan 1916 da şu emri yayınlıyordu:

Arsılanlar!..

Bugün Türkler'e şerefü şan, İngilizlere kara meydan olan şu kızgın toprağın müşemmes semasında şühedamızın ruhları şadü handan pervaz ederken, ben de hepinizin pak alınlarından öperek cümlelerinizi tebrik ediyorum.

Bize iki yüz seneden beri tarihimizde okunmayan bir vakayı kaydettiren Cenab-ı Allah'a hamdü şükür eylerim. Allah'ın azametine bakınız ki, bin beş yüz senelik İngiliz Devleti'nin tarihine bu vakayı ilk defa yazdıran Türk süngüsü oldu. İki senedir devam eden Cihan harbi böyle parlak bir vaka daha göstermemiştir. Şu iki farka bakınca cihanı hayretlere düşürecek kadar büyük bir fark görülür. Tarih bu vakayı yazmak için kelime bulmakta müşkülata uğrayacaktır. İşte Türk sebatının İngiliz inadını kırdığı birinci vakayı Çanakkale'de, ikinci vakayı burada görüyoruz. Yalnız süngü ve göğsümüzle kazandığımız bu zafer yeni tekemmül eden vaziyeti harbiyemiz karşısında muvaffakiyeti atimizin parlak bir başlangıcıdır.

Bugüne KUT BAYRAMI namını veriyorum. Ordumun her ferdi, her sene bu günü tesit ederken şehitlerimize yasinler, tebarekeler, fatihalar okusunlar. Şühedamız, hayatı ulviyatta, semevatta kızıl kanlarla uçuşurken, gazileri-

miz de gelecekteki zaferlerimize gözcü olsunlar.

Mirliva Halil Altıncı Ordu Komutanı 29 / Nisan / 1916- Bağdat

Irak cephesinde ki savaş boyunca Sünni alimler, Şii ulemalar, Türkmen aşiret beyleri, Kürt aşiret beyleri, Arap kabile reisleri hep birlikte bütün Türklerin yanında savaştılar. Daha sonra Almanya'nın etkisi ile Türk birlikleri İran cephesine sevk edildi. Irak cephesi zayıf kalınca İngilizler 11 Mart 1917 de takviye birlikler alarak Bağdat' ele geçirdiler. İngilizlere karşı bu mücadele Türk birliklerinin bölgeden çekilmesinden sonra da devam etti. Daha sonra Lozan da çözülemeyince 1926 da Musul'a İngilizler el koydu. Lozan da arabulucu olarak görev yapan General Towshwnd, Arapların özerk bir şekilde ve Türkiye'nin egemenliğinde kalmasını savunmuştur.

İngilizler ve diğer müttefiklerinin maksadı, petrolün kaynağı olan Ortadoğu bölgesini küçük ve ayrı ayrı Arap devletleri kurarak, Türkle-

rin egemenliklerini buralardan uzak tutmak istiyorlardı. İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Balfaur, İstanbul'daki İngiliz Yüksek komiseri Calthorpe yazdığı mektubunda şunları söylemektedir: **"Mezopotamya, Suriye ve Arabistan'da tarafımızdan işgal altında bulundurulacak ülkelerin Osmanlı egemenliğine yeniden dönmemesi siyasetimizin "değişmez bir parçasıdır" Bu nedenle Mısır ve Hindistan'daki Müslüman uyruklarımızın Türklerin "tamamen yenildiklerini" anlamalarını «özellikle» istiyoruz. Bu İslamîliğe, Turancılığa ve genel olarak İslam'ın siyasi gücüne «öldürücü bir darbe» indirecektir.**

Emperyalist güçlü devletler hem yeni sömürgeler elde etme, hem de mevcut sömürgelerinin emniyetini sağlamak için ve petrol bölgelerini ele geçirmek için yeni plan ve hedefler içinde idiler. En sonunda bu sömürgeci güçler kazandı ve Ortadoğu'yu parçaladılar ve daha da parçalamaya çalışıyorlar. Özellikle İngilizler sömürgeci ruhunu dünyanın birçok ülkesinde hakim

kılmakta ve Türk ve İslam coğrafyasında daha çok uygulamaya çalışmaktadır. Şerif Hüseyin gibi işbirlikçi Arap Reisleri, en sonunda İngiliz oyununa gelerek kendilerine vaat edilen Bağımsız Büyük Arap Devletinin aldatmaca olduğunu anladılar.

Kut'ül Amare kahramanları Halil paşa ve Ali İhsan Bey, soyadı kanununu çıkmasıyla birlikte bu bölgelerin, kazanılan zafer yerlerinin adlarını aldılar.

Tarih kitaplarımızda önemli zaferlerimizin dışında bu zaferlerimizden pek bahsedilmemekte ve üzerinde durulmamaktadır. 29 Nisan 1916 tarihinden Türkiye'nin NATO'ya üye olduğu 1952 yılına kadar, 29 Nisan 1916 zafer tarihi, Silahlı kuvvetlerde **"Kut Bayramı, Kut Günü" olarak kutlanıyordu.** O gün, İngiltere'yi nasıl yendiğimiz anlatılır, bu zaferin anlam ve önemi üzerinde durulur, şiirler okunur heyecan yaşanır. Ancak bu üyeliğin arkasından İngilizler bayramını kaldırmaları için Türkiye'ye baskı yapmaya başladılar. Baskılar karşısında bay-

ramın kutlanmasına son verildi ve Kut'ül Amare zaferi ve Kut bayramı hakkındaki bütün tarihi bilgileri de, okullardaki tarih kitaplarından kaldırdı. İngilizler kızdırılmasın diye bu zafer unutturulmaya çalışıldı. **"Bu vatan bizim"** diyen binlerce şehit ve gazi kahraman asil Türk evlatlarının kemikleri ve ruhları sıztatıldı.

Büyük bir Türk düşmanı olan İngiliz Başvekil Churchill'e, Çanakkale Savaşlarında İngilizlerin zehirli gaz kullanmalarının yasak olduğu halde gaz kullanmalarını soran gazetecilere: **"Doğru, insanlara karşı zehirli gaz kullanmak yasak. Ama biz zehirli gazı Türklere karşı kullandık. Türklere insan değil ki...!"** demişti.

Unutulan bu önemli tarihi zafer ve İngilizlerin düşmanlıkları, ne yazık ki yeni nesillerimiz tarafından hiç bilinmemektedir. Kaynağını milletin tarihinden alan neslin, milli şuuru daima canlı ve uyanık olur. Bir milletin ilim ve kültür hazineleri nesillere aktarılmalıdır. Bu katkı, milli dayanışma, birlik ve beraberliği sağlar. Gelecek nesiller milli şuurla

beslenmeli ve tarihini iyi bilmelidir. Ondan kuvvet alarak geleceğe taşınmalıdır. Şeyh Edibali **"Geçmişini iyi bileceksin ki, geleceğe sağlam basarsın"** demektedir.

Her millet kendi öz tarihi ile övünmeli, ataları ile iftihar etmelidir. Bir milletin temeli ve kökleri tarihidir. Tarih geçmişle geleceği birbirine bağlayan köprüdür. Milli tarih, milli şuuru yaratır. Milletleri ayakta tutan milli şuurlardır. Yeni nesillere milletin bu müşterek ideali verilmelidir. Çünkü tarih, insana kültürünü ve milletini öğretir. Hafızaları atalarının mirası ile zenginleşen nesiller, kendilerine emanet edilen tarihi, kültürü layıkıyla taşırlar. Milletlerin geleceğini ancak yeni nesiller tayin eder. Yeni yetişen nesiller atalarının idealini, dilini, kültürünü, inanç ve imanını anlar, duyar, yaşayabilirse milletin gelecek kaderini güçlü tutar. **Şu hakikat unutulmamalıdır ki, tarihten faydalanamayan nesillerin gelecekleri endişelidir.**

KAYNAKLAR

Taylan Sorgun- Halil Paşa Bitmeyen savaş- Kumsaati Yay.-İst.2003

Townshend C.U.F.-Irak Seferi ve Esaret-Tercüme. Recep Ahışalı-Yeditepe Yay.-İst.2007

İsmail Bilgin- Kut'ül Amare Osmanlı'nın Son Zaferi- Timaş Yay.-İst.2013

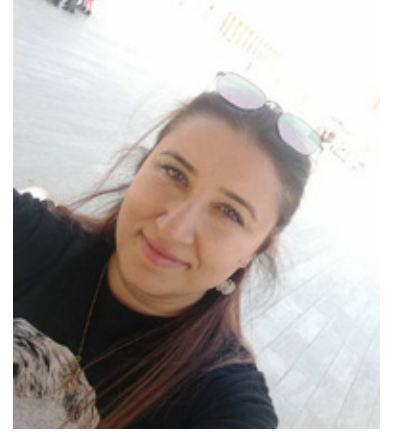
Mehmet Özel-Cephelerden Kurtuluş Savaşına- Kültür Bak. Yay.-İst.1993

Tarik Saygı İngiliz Generali Townshend ve Türkler-Paraf Yay. İst.2011

İsmet Üzen-Türklerin Kut'ül Amare Kuşatması Sırasında İngiliz Ordusunda Bulunan Hintli askerlerin Tutumu (Aralık 1915-Nisan 1916)- Akademik Bakış Dergisi C.II, Kış 2008

Necdet Bayraktaroğlu- Tarihimizdeki Muhteşem Mektuplar- Hayat Yay.-İst 2012

19 MAYIS'IN YIL DÖNÜMÜNDE BİR SOYKIRIM YALANI:PONTUS

Müfide ÇETİN

İzmir 3 Nolu Şube
Yönetim Kurulu Üyesi

Sebepler ve sonuçlarıyla tarihi şekillendiren olaylar silsilesi milletlerin gelecek kurgusunda, hedeflerinde ve ortak bilinç yaratma süreçlerinde önemli yere sahiptir. Tarih yazımında üstünlükler veya kahramanlıkları öne çıkararak topluma özgüven kazandırmak ise geleceğe dönük hedeflere ulaşmada motivasyon kaynağı olur. Siyasi amaç güdümlerle yeniden inşa edilecek tarih kurgusunda duruma göre çoğu malzemenin göz ardı edilmesi sıradandır. Fakat olayları saptırarak yansıtmak, çürük tarih kurgusu yanında gelecek nesillerin sağlıklı diyalog kurarak barışı tesis etmesinin de önünü tıkar.

Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılışıyla birlikte kurulmaya başlayan ulus devletler de tarih yazımı süreçlerinde akademik tarihçiliğin olması gereken objektifliği ile hareket etmediler. Etmeleri de şaşırıcı olurdu aslında. Tarihi gerçeklikten uzak iddialar ile yola çıkış

amaçlarının, dış politikada Osmanlı İmparatorluğu'nun hakim unsuru olan Türkler aleyhine kazanç elde etmek olması "tarih"i ders olarak okutmakla yetinmemizin yanlışlığını bizlere tekrar gösterdi.

Ermeni meselesinin yıllardır işlenen argümanları ile başa çıkmayı halihazırda öğrenememişken 19 Mayıs'ı "sözde soykırım" olarak tanınması dayatması ile karşı karşıyayız. Rumlar da Ermenilerin izinde

aynı argümanları kullanarak iddialarını temellendirmeye çalışırken çoğumuzun konudan bihaber olması sessizliğimize ve bu doğrultuda sesi çıkanın ciddiye alınmasına yol açmaktadır.

Yunanistan'da PASOK hükümetinin 1985 yılında sistemli bir devlet politikası ile başlayan algı operasyonu Türkiye içerisindeki uzantıları dahil yüzlerce dernek, vakıf ve kurumun organize ettiği sempozyumlar, seminerler, röportajlar, D.Karadeniz gezileri; çekilen video, belgesel, film; basılan gazete, dergi, kitap; sosyal medya hesapları, web siteleri ile sürdürülmektedir. Her dilde yayın yapılırken Türkçe de ihmal edilmemiş. Üstelik Türkiye'den bir takım muhalif kesimlerce de web sitelerinde yazılar ve makaleler yazılmış kitaplar internet üzerinden satışa sunulmuştur. Yazılan onca yayın ve anlatımları "zaten biz yapmadık" veya "tarihçilerin işi bize ne" diyerek görmezden gelemeyiz. Sonuçta bütün bu iddialar bizim aleyhimize siyasi, ekonomik, askeri, vs. kazanımların beklentisi ile ortaya atılmaktadır. Siyasi hesaplar uğruna kurgulanan sahte tarih inşasında mantıksız suçlamaların temelsizliğini ispatlayarak öncelikle toprağın altında yatan ecdadımızın ruhunu huzura kavuşturacağımızdan eminim. Bu doğrultuda kısa bir

anlatımla geçmişte ne olduğunu özetlemekte fayda var.

1918 yılına gelindiğinde Osmanlı İmparatorluğu'ndan geriye kalan Anadolu coğrafyası, Batılı devletler ile geçmişin Osmanlı tebaası azınlıklarının iştahını kabartırken Wilson prensiplerinin nüfus fazlalığına sahip Osmanlı topluluklarına dair ilgili maddesi, azınlıklara gerekli meşruiyeti altın tepside sunar. Büyük Harpten sonra Mütareke ile birlikte Anadolu'da başlayan otorite boşluğu ile Doğu Anadolu'da Ermeniler, Doğu Karadeniz'de de Rumlar birer devlet kurabilmek için kolları sıvarlar.

Doğu Karadeniz'in hiçbir şehrinde arzu edilen çoğunluğa sahip olmadıkları halde hedefledikleri amaca ulaşmak için kiliselerden derneklere; silahlı çetelerden göçmen kabilelerine son derece disiplinli ve organize faaliyetler yürütülmesi gerekir. Merzifon Amerikan Koleji ile Trabzon, Samsun ve Amasya Metropolitliği organizasyonun beynini oluşturur. Yunanistan'a bağımsızlık kazandıran başta olmak üzere Etniki Eteryay, Mavri Mira ve Pontus Rum

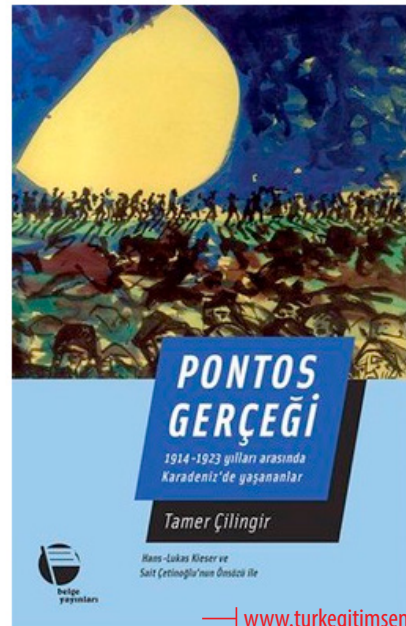
Cemiyeti gibi cemiyetler toplumsal, ekonomik, siyasi ve en önemlisi silahlı alanda bilinçli ve örgütlü hareket ederler. Köy baskınları, katliam ve yağmalar ile bir yandan Türk nüfus azaltılmaya çalışılırken diğer yandan binlerce çeteci Rum gemilerle Karadeniz'e göçmen olarak taşınmaktaydı. Öncelikli hedef devlet kurabilmenin koşulu olan nüfus üstünlüğünü sağlamaktır.

Batı'da Yunan askerleri ile Ankara hükümetine bağlı Türk askerleri arasında savaşlar başladığında faaliyetlerin içeriği ve temposu da değişecektir. Yunan donanması sahil şehirlerini bombalarken halk arasında Yunan ordusunun bölgeye asker çıkartacağı da konuşulmaya başlanır. İddialar gerçekliğini tartışma şansı bulamayan Ankara Hükümeti Batı Cephesinde ölüm-kalım savaşı veren Türk ordusunun güvenliğini sağlamak için tedbir almak hakkını kullanacaktır.

Sakallı Nurettin Paşa komutasındaki Merkez Ordusu, bölgedeki ayrılıkçı faaliyetleri bastırmak, çetecilik hareketlerine son vererek huzuru sağlamak ve en önemlisi

Pontos Gerçeği

1914-1923 Yılları Arasında Karadeniz'de Yaşananlar

savaş durumunda olan Türk ordusunun gerisini güven altına almak için oluşturulur. Bir nevi meşru müdafaa hakkıdır kullanılan. Merkez Ordusu'nun ilk uygulaması Rum örgütlerin dağıttığı silahları toplamak ve eli silah tutan Rumları askere almak olur. Mukavemetle karşılaşınca Amasya İstiklal Mahkemesi'nin kararı ile önemli merkezlere baskınlar yapılır. Bunlardan ilki Pontusçu faaliyetleri fark ettiği için katledilen Zeki Beyin öğretmenlik yaptığı Merzifon Amerikan Kolejine; diğeri ise Fener Rum Patrikhanesi'ne bağlı Samsun Metropolitliği'ne gerçekleşir. Yapılan aramalarda elde edilen dokümanlar örgüt ağını belgeleri ile ortaya sunarken gerçekleşecek tutuklamalara da dayanak oluşturur. İstiklal Mahkemesi emriyle tutuklamalar, yargılamalar ve infazlar uygulanmaya başlanır. Ancak Yunan ordusunun çıkartma yapması beklenen Nebiyan ve çevresinde yoğunlaşmış olan çeteler, faaliyetlerinde hız kesmemiştir.

Her hangi bir askeri çıkartmada düşman askerlerinin Karadeniz kıyısına tutunmalarını sağlayarak iç bölgelere inişlerini kolaylaştıracak unsurlara yönelik Nurettin Paşa'nın uzun zamandır teklif ettiği öneri 1921 Haziran'ında İcra Vekilleri Heyeti'nce karar olarak alınır ve uygulanmaya başlanır. Sahil şeridinde ve kırsalda baskınlar ve katliamlar gerçekleştirerek huzuru bozan; Yunan ordusuna takviye özelliği taşıyan silahlı örgütler ile onları destekleyen yerleşim yerlerindeki 15-60 yaş aralığındaki tüm Rum erkekleri; ilerleyen zamanlarda da kadın ile çocuklar iç kısımlara doğru kabileler halinde zorunlu göçe tabii tutulurlar. Uygulama esnasında intikam duygusu besleyen Türk çetelerinin saldırıları engellenemez ancak Dahiliye Nezareti de konuyu haber alır almaz gerekli müdahaleyi yapar. Zorlu yol şartları ve çetelerin saldırısı ile katiledeki insanlardan kayıplar yaşanır.

THEWORLDPOST

100 Years of Silence

By Thea Halo

In the struggle between denial and silence, silence wins hands down. That is, silence wins out over denial if the genocide of a people is to be complete. For almost 100 years, Pontic Greeks have mourned the loss of the 353,000 fathers, mothers, grandparents,

Türk milletinin haklı mücadelesini ve ardından yaşadığı kutlu zaferi niteliksizleştirmek için süslü anlatımlarla çarpıklığı örtülmeye çalışılan iddiaların tutunduğu noktada tam da burasıdır. Anlatımlar bu göçmen kabilelerinin sayısını devasa rakamlar ile gösterip 350.000 insanın da imha edildiğine odaklanılır. Oysaki 1921'de Merkez Ordusunca hazırlanan istatistiklere göre bölgenin tamamındaki toplam Rum sayısı 273.733 idi. Yine Merkez Ordusu'nun istatistiklerine göre 1921 Kasım'ına kadar çeşitli bölgelerden Sivas, Yozgat, Tokat, Çorum'a nakledilenler şu şekildedir: Samsun 27 bin 995, Amasya 14 bin, Sivas 1448, Ordu 4 bin 910, Tokat 1000, Çorum 571, Sinop 550, Giresun 8 bin 500. Toplamda kıyından içeriye göç ettirilen Rum sayısı 63 bin 844'dür. Amasya İstiklal Mahkemesi'nin 20 Ekim 1920'den 15 Mart 1921'e kadar gerçekleştirdiği yargılamalarında ise muaccelen olanlar da dahil toplam idam sayısı 121'dir.

Türk ordusunun Yunanistan karşısında kesin zafere ulaştığı 30 Ağus-

tos tarihine gelindiğinde bölgede Pontusçu faaliyetlerin direniş gücü ve gerçekte umutları da kırılınca Rumlar parça parça Yunanistan ve Rusya'ya göç etmeye başlarlar. Geriye kalanlar ise 1928 nüfus mübadelesi ile Yunanistan'a giderler. Yunan hükümetinin verdiği rakamlara göre gidenlerin sayısı 210.000 civarındadır. Çetecilik faaliyetine katılarak öldürülenler; hastalık ve eceli ile ölenler; ABD, Rusya ve başka ülkelere göç edenler hesaplandığında 1921 yılı rakamlarına kolaylıkla ulaşılmaktadır.

"Pontus Soykırımı" olarak Doğu Karadeniz'de gerçekleştiği iddia edilen konunun tarihçesi Ermeni tehirci ile benzerlik taşır. Savaş sırasında ordu gerisinde güvenliği sağlama amaçlı uygulanan zorunlu göçün sistemli bir katliam olarak uluslararası kamuoyuna servis edilmesidir bütün mesele. Soykırım nedir? Azınlık durumundaki bir insan topluluğunu soyca yok etmeyi amaçlayan toplu öldürme eylemidir. İddialarda geçen rakamlar 350.000 civarı bir kitlenin imha edildiği üzerinedir. Yaşanmışlıkları

biraz kurcaladığımızda ortaya atılan tezlerin pek de sağlam olmadığı kolayca ortaya çıkar. İddia sahiplerinin açıklamaları gereken en önemli soru bunca insanın mezarı nerede? Örneğin Bosna soykırımında sadece Srebrenitsa'da 8 bin insan öldürülmüş ve her köşede toplu mezarlar bulunmuşken 350 bin insandan geriye kalanlar nerede? Yok... Kitlesel bir imhada en önemli kanıttan yoksun şekilde kamuoyu yaratmaya kalkarak aslında komik duruma düşmektedirler.

Peki bu iddiaları savunma gereği nereden çıkmıştır? 1948 yılında yayınlanan soykırım tanımını 1954'de kabul eden Yunanistan, 1970'lerde yükselen Kıbrıs gerilimini takiben Türk hükümetini köşeye sıkıştırmak amaçlı kendilerine soykırım yapıldığını birden anımsayıverirler. Bu konu üzerine gidilmesi halinde siyasi anlamda ayrıca bir koz sahibi olabileceklerini fark etmeleri çok uzun sürmez. Çünkü uluslararası politikada bir Ermeni meselesi zaten Türkleri AB sürecinde uğraştırmaktadır. Yunan hükümeti, Diaspora Ermenilerinin gerek Batı Avrupa'da gerekse ABD'de sahip olduğu lobi gücünü kullanarak estirdiği rüzgarı ve Türklerin duruma karşı "duyarsızlığını" çok güzel analiz ettiler. Böyle bir iddianın Türkler tarafından tanınması yani kabul edilmesi en kolay yoldan tazminat ödemeyi beraberinde getirir. Bu konunun başka ülkelerce "soykırım" olarak tanınması Türkiye'ye baskı unsuru olarak yansiyacak ve ilerleyen süreçte Türk hükümetini asılsız iftiralara kabule mecbur bırakacaktır. Kim kabul eder böyle bir iddiayı? dersenez, sayısal verilerin tutarsızlığı ve kanıt-sız söylemlerin hiç kimse tarafından irdelenmediğinin en güzel örneği ABD Philadelphia'da "Pontus Soykırım Anıtı"dır. Neden bu iddialar bu kadar kolay kabul edilebilmektedir? Cevap çok basit: bizim sessizliğimiz...

Yabancı kaynaklarda "Pontian genocide", "greek genocide" aramalarından İngilizce siteler ve hesaplardaki paylaşımlara rahatlıkla ulaşılabilir. İngilizce okuyamam dersenez uzağa gitmeye gerek yok. "Pontus soykırımı" "Pontus Gerçeği" yazarak konunun etnik temelli muhalefet tarafından Türk toplumuna yönelik nefretini akitabildiği bir mecraya nasıl dönüştürüldüğünü kendi gözleriniz ile görmüş olursunuz. Türkiye'de basılıp yine sınırlarımız içerisinde satışı sunulmuş bir kitabın tanıtımı, ne demek istediğimi özetleyecektir

"Jön Türkler, imparatorlukta etnik yeniden yapılandırmayı bir program çerçevesinde gerçekleştirmeye çalışmışlardır. "Direnenler ya da engeller çıkarıcılar ya defolup gitmeli, sürülmeli ya da öldürülmeliydiler." Jön Türklerin, Osmanlı ticaret burjuvazisini oluşturan Ermenileri yok edip, mal varlıklarını ve mülklerini paylaşarak Müslüman-Türk sermayesi yaratma çabalarını, Kemalistler de geride kalan Hıristiyan unsurları hedefe koyarak aynen sürdürmüş; toplumsal altyapının yenilenmesi sürecini tamamlamaya çalışmışlardır. Başka bir deyişle Jön Türklerin başlatmış oldukları soykırım dalgası ve Türkleştirme politikasının devamı olarak, Ermenilerin ve Süryanilerin imhalarından sonra sıra Rumlara gelmişti.

İşte *elinizdeki değerli kitapta, araştırmacı-yazar Tamer Çilingir yakın tarihimizin tam da bu dönemine ışık tutmakta. Pontos'un tarihine kısa bir bakış attıktan sonra, Mustafa Kemal'in Samsun'a İstanbul Hükümeti ve İngilizlerin onayı ile müfettiş olarak gittiğini belgeleriyle ortaya koyarak, neredeyse daha ayağının tozuyla, Topal Osman, İpsiz Recep gibi yerel çetecileri görevlendirip Pontos Rumlarını tek bir köy kalmayacak biçimde toptan imhaya giriştiği; daha sonra, Yunanistan'ın da desteğiyle,*

biraz da Pontos Rum Soykırımı'nın örtbas edilmesi ve verili durumun meşruiyet kazanması hedefini güden mübadele işbirliğine gittiği gerçeğini önümüze sermektedir

Kaynakça:

Rahmi Doğanay, "Milli Mücadele'de Karadeniz", Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2001

Mustafa Balçioğlu, "İki İsyan Bir Paşa", Babil Yayınları, Ankara 2003

Nuri Yazıcı, "Milli Mücadele'de Canik Sancağı'nda Pontosçu Faaliyetler", Çizgi yayınları, Ankara 2003

Hamit Pehlivanlı, "Tarih Perspektifi İçinde Pontus Olayı(Pontus Meselesi ve Yunanistan'ın Politikası)", Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 1999

Ergun Aybars, "İstiklal Mahkemeleri" Bilgi Yayınevi, İstanbul 1975

<https://www.sozcu.com.tr/2015/yazarlar/yilmaz-ozdil/akbabalar-usustu-806165/>

İlgili internet siteleri

<http://www.dr.com.tr/Kitap/Pontos-Gercegi/Tamer-Cilingir/Arastirma-Tarih/Tarih/Dunya-Tarihi/urun-no=0000000729811>

<http://devrimcikaradeniz.com/19-mayis-1919-pontospontus-rum-soykirimi/>

<http://barisicinaktivite.com/pontus-ve-istiklal-mahkemeleri-yargilamalari/>

<http://www.pappaspost.com/on-the-day-may-19-1919-aturk-begins-onslaught-against-pontian-greeks/>

<https://windycitygreek.com/pontian-genocide/>

<https://greekcitytimes.com/may-19-remembrance-of-tragic-pontian-greek-genocide/>

<https://www.youtube.com/watch?v=yW256u3ZMmw>

<http://greece.greekreporter.com/2013/05/18/may-19-pontian-greek-genocide-remembrance-day/>

<http://www.agos.com.tr/tr/yazi/17222/resmi-tarihin-unutturulan-sayfasi-pontos-rum-soykirimi>

<http://global-politics.eu/mustafa-kemal-aturk-1881-1938-perpetrator-greek-genocide/>

ADAM OLMUŞ ÇOCUKLAR

ÇOCUKLARINIZA ÖZ GÜVEN ARMAĞAN EDİN

İLK ADIM SERİSİ

İlk kayıtlar, hayatımızı şekillendiren temel taşlardır. Çocuklarımızı özdeşim kuracakları, örnek Alacakları gerçek kahramanlarla tanıştırmak; içindeki kahramanı uyandırmak!

01. FATİH SULTAN MEHMET
02. ATATÜRK
03. PİRİ REİS
04. HEZARFEN AHMET ÇELEBİ
05. ONBAŞI NEZAHAT
06. NURİ DEMİRAĞ
07. SABİHA GÖKÇEN
08. MİMAR SİNAN
09. TOMRIS HAN
10. BİRÜNİ
- BARBAROS
- DİLŞAD HATUN

12
Harika
Kitap

HEDİYELERİMİZ

GÜNEŞLER DOĞUYOR SERİSİ

Cesur, kararlı ailesine bağlı, öğretmenlerine saygılı keşfetmeyi, hayata katılmayı seven, hayal ve hedefi olan öz güvenli bir nesil için.

11. ALPARSLAN
12. TUĞRUL VE ÇAĞRI BEYLER
13. SELAHADDİN EYYUBİ
14. KÂZİM KARABEKİR
15. SEYİT ONBAŞI
16. MEHMET AKİF ERSOY
17. ERKEK HALİME
18. VECİHİ HÜRKUŞ
19. SIDIKA AVAR
20. BARIŞ MANÇO
- BEGÜM SULTAN
- OKTAY SİNANOĞLU

12
Harika
Kitap

HEDİYELERİMİZ

YILDIZLARA ULAŞMAK SERİSİ

Kendi köklerinden yükselen, öğrenilmiş güçsüzlüğü yenen, zorluklar karşısında çözüm üreten, gücü kendi içinde bulacak, geleceği şekillendirecek kahramanlar oluşturmak için...

25. OĞUZ KAĞAN
26. BİLGE KAĞAN
27. DEDE KORKUT
28. KARAMANOĞLU M. BEY
29. AHI EVRAN
30. FATMA BACI
31. MAMA HATUN
32. İBN-İ SİNA
33. FARABİ
34. EVLİYA ÇELEBİ
- HAYRETTİN KARACA
- AZİZ SANCAR

12
Harika
Kitap

HEDİYELERİMİZ

DÜNYA BİLİM SERİSİ

Sorulara cevap veren bir robot değil; soru soran, zorluklar karşısında çözüm üreten, gücü kendi içinde bulacak, geleceği şekillendirecek kahramanlar oluşturmak için...

41. ALBERT AYNŞTAYN
42. NİKOLA TESLA
43. KAPTAN KUSTO
44. VİLYİM ŞEKSPİR
45. YURİ GAGARİN
46. LEONARDO DA VİNCİ
47. GANDİ
48. ÇARLİ ÇAPLİN
49. BİRÜNİ
50. HAREZMİ

10
Harika
Kitap

İSTEĞE GÖRE
2 KİTAP
ARMAĞANIMIZ

Kahramanlar.org
Gerçek Kahramanlar Burada

Günesyolu
Güneşler Doğuyor!

Tele Sipariş Hattı: 0212 912 20 23

PEK
YAKINDA

YILDIZLARA ULAŞMAK SERİSİ-2

- METE HAN
- AHMET YESEVİ
- YUSUF HAS HACİP
- NEŞET ERTAŞ
- ATILLA
- HACI BEKTAŞ-İVELİ
- NASRETTİN HOCA
- KEMAL SUNAL
- OSMAN BATUR
- YUNUS EMRE
- KARACAĞLAN
- SÜYÜN BIKE HAN
- KAŞGARLI MAHMUT
- KÖROĞLU